Dit document vormt een onderdeel van de website https://www.religies-overzichtelijk.nl *Hier vindt u tevens de koppelingen naar de andere teksten en de indexen, de toelichtingen en de afkortingen*

Laatste bewerking: 13-12-2024

De religieuze scheiding van Oost en West (Campbell) [1]

1 Kenmerken van de vier grote domeinen 3
1.1 De dialoog tussen Oost en West in de mythe 4
1.1.1 De oosterse opvatting 5
1.1.2 De westerse opvatting 6
1.1.2.1 Verandering van de opvatting over de eeuwige wederkeer 7
1.1.2.2 Zoroaster als de eerste verkondiger van de kosmische restauratie 8
1.1.2.3 De historische manifestaties van de nieuwe opvattingen 9
1.2 De gedeelde mythe van het ene wezen dat twee werd 10
1.2.1 Overeenkomsten tussen Oost en West t.a.v. de splitsingsmythe 11
1.2.2 Verschillen tussen Oost en West t.a.v. de splitsingsmythe 12
1.3 De oosterse en de westerse opvatting over het Zelf 13
1.4 De twee wegen van India en het Verre Oosten 14
1.5 Conflict en verzoening met God in het Midden-Oosten en Europa 15
1.6 Het tijdperk van vergelijking 16
2 De steden van God 17
2.1 Het tijdperk van verwondering 18
2.2 Mythogenesis 19
2.2.1 De periode van 4500-3500: dorpscultuur met rundercultus 20
2.2.2 De periode van 3500-2500: stadscultuur met koningsriten 21
2.3 Culturele fase en culturele stijl 22
2.4 De priesterstaat 23
2.4.1 Graf met muurschildering, Hierakonpolis ca 2900 24
2.4.2 Palet van Narmer ca 2850 25
2.4.3 Vestiging van de nieuwe koningsmythologie 26
2.5 Mythische identificatie 27
2.5.1 De begraafplaatsen van Abydos en Kerma 28
2.5.2 Kenmerken van de tijd vóór en na 2350 29
2.5.3 Opvallende overeenkomsten tussen Egypte, India en het Verre Oosten 30
2.6 Mythische inflatie 31
2.6.1 Het *Sed*-feest 32
2.6.2 Verschillen tussen de oude en de nieuwe opvattingen 33
2.6.3 Het Geheim van de Twee Partners 34
2.7 De immanente, transcendente god 35
2.7.1 Het wezen van de Egyptische god 36
2.7.2 Ptah als mummie en Apis-stier 37
2.7.3 Overeenkomsten tussen Ptah en Śiva 38
2.8 Priesterschap en kunst 39

2.9 Mythische onderwerping 40
3 De steden der mensen 41
3.1 Mythische scheiding 42
3.1.1 Oorzaken en gevolgen van de mythische scheiding 43
3.1.2 De mythische scheiding tussen god en mens 44
3.1.3 Het Heilig Huwelijk 45
3.2 Mythische deugd 46
3.3 Mythische tijd 47
3.3.1 Kosmische orde en getaltheorieën 48
3.3.2 De kringloop van de Grote Jaren 49
3.3.3 Berekeningen 50
3.3.4 Vergelijking tussen de vier lijsten 51
3.4 De mythische vloed 52
3.4.1 De oudste mythe over de vloed en Semitische invloeden 53
3.4.2 De wiskundige orde 54
3.4.3 De lijst van de aartsvaders uit Genesis 55
3.5 Mythische schuld 56
3.5.1 De ontstane tegenstelling tussen Oost en West 57
3.5.2 De vervreemding van het *mysterium tremendum* 58
3.5.3 De mythe van koning Etana van Kiš 59
3.6 De kennis van het verdriet 60
4 Concordantietabel 61

1 Kenmerken van de vier grote domeinen

1.1 De dialoog tussen Oost en West in de mythe

1.1.1 De oosterse opvatting

a. De **mythe van de eeuwige wederkeer** kent een reeks vaste **verschijnselen**:
   1. de rondgang van de zon;
   2. de kringloop van het jaar;
   3. het ritme van geboorte, dood en nieuwe geboorte;
   4. het wassen en slinken van de maan;
   5. de neergang, dood en wederopstanding van de wereldtijdperken;
   6. de tijd die was, is en blijft.

b. **Geesteshouding en oermythe**:
   1. Voor degene die het onbeweeglijke middelpunt van de eeuwigheid waaromheen alles draait, aanvaardt, aanvaardt het leven zoals het is en zijn eigen rol daarin.
   2. Om deze geesteshouding te verkrijgen, mediteert hij op dit principe en identificeert zijn bewustzijn daarmee.
   3. Deze droomachtige betovering wordt gedragen door de oermythe van de eerste moord (zie aldaar) en komt bij de eerste planters van de oerwoudzone voor.

c. De bijbehorende **riten** (met mensenoffers en kannibalisme) verbeelden deze oermythe. **Doel** hiervan:
   1. Psychologisch: verschuiving van de aandacht van de sterfelijke enkeling naar de onsterfelijke groep.
   2. Magisch: versterken van de eeuwige levenskracht en bevorderen van de groei van planten, dieren en mensen.
   3. In deze ‘tuin der onschuld’ kunnen zowel slachtoffer als offerpriester hun bewustzijn identificeren met het principe van het geheel (de eeuwige wederkeer). Voor hun is het werkelijkheid.

d. **Voorbeelden van verspreiding**:
   1. De oerwoudriten met mensenoffers werden voortgezet in Sumerië (Ur) tot 2350 v. Chr.
   2. In India komen ze voor tijdens de Durgā Pūjā van de godin Kālī.

1.1.2 De westerse opvatting

1.1.2.1 Verandering van de opvatting over de eeuwige wederkeer

Het uitwissen van de individualiteit was in het westen **na 2350** niet meer mogelijk:

1. De koning was geen god meer, maar zijn **rentmeester**, leider van de mensen die als slaven de goden moesten dienen.
2. De koning was niet meer de god die zich aan zichzelf offerde, maar werd zelf de **priester**.
3. Aangezien mystieke wederkeer door identificatie niet meer mogelijk was (schepper en schepsel zijn verschillend), kreeg de wederkeer een **historisch aspect**:
   a. **eenmalige schepping** aan het begin van de tijd;
   b. gevolgd door de **val**;
   c. en kosmische **restauratie**;
   d. de wereld als **strijdtoneel** van goed (licht) en kwaad (donker), geen toneel waarop de eeuwigheid getoond wordt.

1.1.2.2 Zoroaster als de eerste verkondiger van de kosmische restauratie

a. Zoroaster, levend in de periode tussen 1200 en 550 v. Chr., was de eerste verkondiger van de **kosmische restauratie**:
   1. Ahura Mazdā (licht) is in strijd met Angra Mainyu (donker).
   2. De mens is, evenals de wereld, samengesteld uit goed en kwaad, en kan vrijwillig tegen het kwaad strijden.
   3. Het begin van de tijd is 12.000 jaar voor Zoroaster. Het einde is 12.000 na Zoroaster, wanneer deze als Saošyant terugkomt en het kwade zal zijn overwonnen.

b. De menselijke geest richt zich dus nu:
   1. in progressieve richting langs de tijd;
   2. op verantwoordelijkheid voor de vernieuwing van de wereld in Gods naam;
   3. op een politieke filosofie van de heilige oorlog.

1.1.2.3 De historische manifestaties van de nieuwe opvattingen

De historische manifestaties in chronologische volgorde:
1. De Iraniërs:
   a. Cyrus de Grote (gest. 529);
   b. Darius I (r. 521-486), wiens rijk liep van Griekenland tot India en onder wiens bescherming de joden hun tempel herbouwden.
2. De joden, die de taak van uitverkorenen op zich namen.
3. De christenen.
4. De Islam.

De beide mythologieën, die van de boom der kennis van goed en kwaad en die van de boom van het eeuwige leven, zijn beide in het Midden-Oosten ontstaan.

1.2 De gedeelde mythe van het ene wezen dat twee werd

1.2.1 Overeenkomsten tussen Oost en West t.a.v. de splitsingsmythe

a. De **oosterse versie** (Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad ca 700 v. Chr.):
   De **mythe van Puruṣa's splitsing**:
   1. De wereld was het Zelf in de gedaante van een mens.
   2. Hij zei als eerste: 'Ik ben.'
   3. Dan volgt angst, die weer verdwijnt.
   4. Vervolgens ontstaat er begeerte naar een ander.
   5. Hij splitst zich in tweeën. Uit deze man en vrouw komt het menselijke ras voort. Zij verandert in een koe, hij in een stier: de runderen enz.
   6. Ten slotte riep hij: 'Waarlijk, ik ben de schepping en heb alles geschapen.'

b. De **westerse versie** (Genesis 2):
   Adam is het eerste wezen. Uit hem komt Adam en Eva voort.

1.2.2 Verschillen tussen Oost en West t.a.v. de splitsingsmythe

Oost	West
1. De god verdeelt zichzelf in alle levende wezens.	1. De god verdeelt een ander (de mens) en schept verder de overige levende wezens.
2. Het goddelijke bevindt zich dus in de gehele schepping.	2. God is gescheiden van de mens en de rest van de schepping.
3. Het goddelijke kan gekend worden in de gehele schepping, dus ook in de mens zelf.	3. Alleen de relatie met het goddelijke kan gekend worden.
4. De val bestaat in de verbrokkeling van het goddelijke. Een veroordeling ontbreekt echter, evenals historische betekenis, want de schepping bestond slechts in de wil meer te zijn. De menigvuldigheid der dingen is eigen aan de zichtbare werkelijkheid. De eenheid der dingen ligt achter de zichtbare werkelijkheid verborgen. De problematiek is metafysisch en poëtisch.	4. De val heeft plaats na de schepping en binnen het raamwerk van ruimte en tijd, en had niet mogen gebeuren. De problematiek is ethisch en historisch.
5. Het goddelijke is overal en in alles. God is niet alleen transcendent, maar ook immanent. Een openbaring van buiten af, een heilig boek of bepaalde gemeenschap zijn overbodig. Herstel wordt bemoeilijkt door *māyā*: a. religieus: de macht van een god om schijngestalten voort te brengen; b. magisch: voortbrengen van schijnvoorstellingen, bedrog in oorlogvoering; c. filosofisch: de illusie, opgelegd aan de werkelijkheid en veroorzaakt door onwetendheid.	5. Herstel na de historische verdrijving uit de hof komt tot stand door een overeenkomst met een bepaald volk, dat deugdzaam moet zijn, en mondt uit in de historische Dag des Oordeels na de vernietiging van de heidenen. Zowel joden, Christenen als Islamieten eisen de openbaring op.
6. Eventueel herstel moet men in zichzelf zoeken (psychologisch).	
7. Een psychische gebeurtenis en *yoga* leidt terug naar het Zelf.	6. Een historische gebeurtenis en de heilige gemeenschap leidt de mens terug naar God.

1.3 De oosterse en de westerse opvatting over het Zelf

a. De **verschillen tussen Oost en West**:

Oost	**West**
1. Het ego wordt **vereenzelvigd** met: a. 'doodslust' (*māra*) en b. 'levenslust' (*kāma*)	1. Het ego (= lustprincipe) **beheerst** de uit het *id* komende a. 'doodslust' (*thanatos* ≈ agressie, en *destrudo* ≈ ((angst voor) zelfvernietiging) en b. 'levenslust' (*eros* ≈ wens om lief te hebben, en *libido* ≈ wens om bemind te worden)
2. en dient vernietigd te worden.	2. om contact te hebben met de concrete werkelijkheid (= werkelijkheidsprincipe).
3. Het doel is dus het uitdoven van het ego. Hierdoor blijft het ego onontwikkeld en staat het open voor de vervoeringen van onkritische mythische identificaties.	3. Scheiding van ego en *id* is noodzakelijk. 4. Door de **doctrine van de vrije wil** staat elk individu los van andere individuen, God en het universum, en kan hij op eigen verantwoordelijkheid en op intelligente wijze een relatie met het mysterie aangaan. Ook hier geldt een zich vrijmaken van het infantiele 'ik' en 'gij', lust en gehoorzaamheid. Het middel is echter **ontwikkeling van het ego**.

b. **Boeddha en de vier levensdoelen**:
De Boeddha gaat in zijn meditatie voorbij angst en verlangen, dus voorbij het moment van de schepping. Hij doet dit bij de Bodhi-boom (= ontwaken) en wordt belaagd door de Antagonist m.b.v. de ***trivarga***, drie van de vier levensdoelen, waarvan de eerste twee het lustprincipe vertegenwoordigen:
1. ***kāma***:
   liefde en lust (= *eros* en *libido*);
2. ***artha*:**
   macht en succes (≈ *thanatos* en *destrudo*);
3. ***dharma***:
   wettelijke en zedelijke orde die *kāma* en *artha* beheerst; hier geldt niet 'ik wil', maar 'gij zult';
4. ***mokṣa***:
   verlossing van het bedrog van het infantiele ego van 'ik' en 'gij'.

1.4 De twee wegen van India en het Verre Oosten

a. ***Tao*** = ***Dharma*** is
   1. de weg die iemand of iets in het aardse leven dient te bewandelen volgens de hemelse orde;
   2. de manier waarop de hemelse orde werkt;
   3. de goddelijke macht.

b. **Symbolische voorstelling van *Tao* (en *Dharma*)**:
   1. *Dharma* (= 'dragen, ondersteunen') is ondefinieerbaar, maar wordt voorgesteld als de **moeder**, evenals *tao*.
   2. Het ondefinieerbare wordt ook voorgesteld als een **cirkel**, nl. als het ***yin*-en-*yang*symbool** van het ene dat twee wordt. *Yin* en *yang* zijn in alles aanwezig en kunnen niet gescheiden worden. Dit symbool van *tao* is immanent en transcendent, het wezen der dingen en het duistere mysterie.

c. ***Yoga***:
   1. In de **meditatie** wordt getracht zich met het duistere mysterie te verenigen d.m.v. ***yoga***, i.e. het streven naar het tot staan brengen van de spontane werkzaamheid van het geestelijke. Het **resultaat** wordt als volgt omschreven: In een windstille (***nir-vana***) vijver zien we de fundamentele vormen, die gewoonlijk in het dagelijkse leven verbrokkeld zijn wanneer de wind de vijver beroert.
   2. Literatuur:
      Yoga Sūtra (= 'leidraad voor *yoga*') van 'Patañjali', op schrift gesteld door 'Pāṇini' (200 v. Chr. – 500 n. Chr.), met als belangrijkste commentaren
      i. **Yoga Bhāṣya** (= 'toelichting op *yoga*') van 'Vyāsa' (350-650);
      ii. **Tattvavaiśāradī** (= 'onderzoek der werkelijkheid') van Vācaspati Miśra (ca 850).
      De methoden uit de Yoga Sūtra zijn echter al zeer oud, waarschijnlijk pre-Arisch.

d. **Verschillen India en het Verre Oosten t.a.v. de levenshouding**:

India	**Verre Oosten**
1. De *yogin* zoekt de stilte, het Grote Mysterie.	1. Men weet dat het Mysterie er is, maar laat zijn leven met de golven meegaan als in een dans.
2. *Samādhi*: verlichting met de ogen gesloten.	2. *Satori*: verlichting met de ogen open.

1.5 Conflict en verzoening met God in het Midden-Oosten en Europa

a. **Europa**:
De mythe van de ene die twee werd, wordt in Europa vermeld in het Symposion van Plato: Zeus en Apollo spleten de eerste androgynen in tweeën, uit vrees voor hun kracht. Alleen liefde voor de goden brengt de ware geliefden weer bij elkaar.

b. Europa en het Midden-Oosten:
   1. **Overeenkomsten**:
      i. Er is een scheiding tussen god en mens.
      ii. God splitst de mens.
      iii. Probleem is de relatie tussen de mens en God.

   2. **Verschillen**:

Europa	**Midden-Oosten**
1. Theologie, geformuleerd door kunstenaars en filosofen.	1. Theologie, geformuleerd door priesters en profeten.
2. Goden zijn personificaties, gecreëerd door de menselijke geest en vertegenwoordigen de krachten van de makro- en de mikrokosmos.	2. Goden zijn absoluut.
3. Als reflecties van de menselijke geest zijn de goden ook behept met het menselijk tekort.	3. Het godsbegrip is ernstig en verheven.
4. De goden hebben de mensen nodig als aanbidders.	4. De relatie tussen God en aanbidders is nooit goed begrepen.
5. In het conflict met de goden kiezen de Grieken voor de mens, zodat er altijd gevaar is voor nieuwe gespletenheid (vgl. Prometheus).	5. In het conflict met God moet men de zijde van God kiezen (vgl. Job).

c. **India en het Verre Oosten**:
In de mythologie van India en het Verre Oosten is geen conflict mogelijk, omdat er geen scheiding is tussen mens en God.

1.6 Het tijdperk van vergelijking

Nu de wereld kleiner is geworden, worden de **vier grote mythologische systemen** met elkaar vergeleken:

1. De menselijke rede en het verantwoordelijke individu (Prometheus).

2. Bovennatuurlijke openbaring en de ene, ware gemeenschap van God (Job).

3. Geboeidheid van de *yogin* voor de immanente, grote leegte (Boeddha met gesloten ogen).

4. Spontane overeenstemming tussen de weg van de hemel en de weg van de aarde (de zwervende wijze met open ogen).

2 De steden van God

2.1 Het tijdperk van verwondering

Er zijn **twee hoofdthema's in de religie**:

1. **Verwondering**:
   Een uitsluitend rationele benadering van religie mist de essentie. Er moet op worden gelet dat de psychologische beleving van het heilige in West en Oost verschillend werd en is.
2. **Zelfverlossing**:
   Na de 'Grote Ommekeer' (het verloren gaan van het gevoel van heiligheid) werd zelfverlossing in het Westen een ethische kwestie (schuld, zonde, straf) en in het Oosten een psychologische kwestie (verkeerde beoordeling, alternatieve therapie). Zelf zoeken verhevigt echter de pijn.

2.2 Mythogenesis

2.2.1 De periode van 4500-3500: dorpscultuur met rundercultus

a. **Vanaf 4500: de eerste beeldjes** en afbeeldingen van de **moedergodin** en de **maanstier**.

b. **4000-3500: de eerste tempelgebouwen**, gewijd aan deze vruchtbaarheidssymbolen:
   1. Locaties: Obeïd, Uruk en Eridu; Khafajah en Uqair; Tell Brak.
   2. Sommige hadden een ovale vorm (vrouwelijke genitalia; vgl. de Indiase tempels).
   3. Het belangrijkste gebouw stond op een verhoging.
   4. Er waren priestergebouwen en stallen voor heilige koeien. Commentaar:
      i. De godin **Ninḫursaĝ** werd als koe vereerd in Obeïd.
      ii. Ninḫursaĝ was de beschermvrouwe van koningen.
      iii. In bepaalde Indiase tempels wordt melkrijst geboden.
      iv. *Ninkurshag* was de naam van een godin bij een Indiase stam.

c. **3500: een Sumerische cilinderzegel I**:
   1. **Voorstelling**:
      Twee rammen op een aardhoop, die een bloem willen eten en zelf door een tweekoppige slang gebeten worden, alsook door een adelaar.
   2. **Commentaar**:
      i. Dit is een voorstelling van de eeuwige kringloop van leven en dood, eten en gegeten worden.
      ii. Elk van de elementen uit de voorstelling zou later voorkomen in verband met Tammuz/Dumuzid/Adonis en de moedergodin.

d. **3500: Sumerische cilinderzegel II**:
   Afbeelding van een priester/god tussen twee bomen, wier stammen vier richtingen uitgaan; runderen die bloesems eten boven een aardhoop; en een offerkalf in de tempel/baarmoeder van de godin.

e. **4500-3500**: toenemend belang van de **cultus van de stier**:
   1. Hij was het grootste dier van de stal en het heiligdom.
   2. Hij bevruchtte zijn harem van melkgevende koeien.
   3. Hij brak en bevruchtte de aarde met zijn ploeg.
   4. De gehoornde maan werd gelijkgesteld met de stier: hij is nu een kosmologisch symbool geworden, dat de aarde en de wetten van de hemel verbond.
   5. Er ontstond een liturgische verbeelding van de stier, de koe en hun kalf in de tempel. De tempel werd voorgesteld als de baarmoeder van de kosmische godin Koe zelf.

2.2.2 De periode van 3500-2500: stadscultuur met koningsriten

a. **Verschuiving van de stal naar het hof**:
   1. Het kosmische offer wordt nu toegepast op de **koning** en zijn hofhouding.
   2. De dorpscultuur wordt stadscultuur met **tempel**.
   3. Uitvinding van de **schrijfkunst** ca 3200 (Uruk-B).
   4. Een **priesterkaste** leidt nu de beschaving.
   5. Identificatie van de **Zeven Reizigers**:
      i. De zon en de maan.
      ii. De vijf planeten:
         (1) Mercurius (plan.)
         (2) Venus (plan.)
         (3) Mars (plan.)
         (4) Jupiter (plan.)
         (5) Saturnus (plan.)
   6. Uitvinding van een wiskundig correcte **kalender** die het leven in de tempelstad beheerst.
   7. De hemelse wetten worden geïmiteerd in de **rituele patronen van het hof**, waardoor de eenheid van de kosmische en de sociale orde wordt benadrukt.

b. **2300: Sumerische cilinderzegel III**:
   1. **Voorstelling**:
      i. Een vrouw in hurkhouding boven een man die op zijn rug ligt.
      ii. Een derde persoon dreigt met een wapen.
      iii. Tekst: koning van Gišgalla.
   2. **Commentaar**:
      i. Er bestond een tempel van de kosmische godin in Gišgalla.
      ii. Koning, d.w.z. de god-koning of de koning-god.
      iii. Het gaat om een offerrite tijdens het Heilig Huwelijk tussen een priesteres en de koning.

c. **2300: Sumerische cilinderzegel IV**:
   1. **Voorstelling**:
      i. Het Heilig Huwelijk tussen vrouw (boven) en man (beneden) op bed met stieren- of leeuwenpoten.
      ii. Een priester en een schorpioen (waarschijnlijk Ishara, de godin der liefde).
   2. **Commentaar**:
      i. Het betreft de dood en de wederopstanding van de god en vereniging met de godin.
      ii. De rite vond plaats tijdens het Nieuwjaarsfestival.
      iii. Vergelijk het graf van Šub-ad dat lag boven dat van Abargi.
      iv. In de mythe volgt de godin de dode god naar de onderwereld om zijn wederopstanding te bewerkstelligen.

2.3 Culturele fase en culturele stijl

a. **Religieuze symbolen** zijn in staat het numineuze in de mens op te roepen. In een dogmatisch credo (rationalisme) kunnen deze symbolen het numineuze evenwel blokkeren. Vooral de primitieve mens stond open voor het numineuze.

b. De **nieuwe symbolen na ca 3500** brachten een nieuwe beleving van het *mysterium tremendum* teweeg. Niet deze beleving, maar de **liturgie** ervan werd verspreid en verbonden met andere psychologische structuren.

c. Een nieuwe symboliek wordt in een andere cultuur **creatief verwerkt**: de culturele fase is dan gelijk aan die van het land van oorsprong, maar de inheemse stijl is anders. De inheemse stijl moet beoordeeld worden in het licht van de ene menselijke geschiedenis.

2.4 De priesterstaat

2.4.1 Graf met muurschildering, Hierakonpolis ca 2900

Invloed vanuit Azië:
1. gedroogde stenen: Sumerië
2. schepen: Sumerië
3. afbeeldingen van dieren: Sāmarrā

2.4.2 Palet van Narmer ca 2850

a. **Voorzijde**:
   1. Typisch Egyptische voorstelling; de theologie is volledig uitgewerkt.
   2. Narmer wordt geïdentificeerd met Menes, die Noord-Egypte en Zuid-Egypte verenigde. Hij draagt de **witte kroon van Boven-Egypte**.
   3. **Hathor** wordt viermaal afgebeeld:
      i. Zij verbond de vier windstreken.
      ii. Ze heet 'Hathor van de Horizon'.
      iii. Haar dier is de wilde koe uit de moerassen.
      iv. Ze stond boven de aarde.
      v. Horus, de zon, betrad 's avonds haar mond en werd de volgende dag herboren.
      vi. Horus is de stier van zijn moeder en is zijn eigen vader Osiris.
      vii. *Hat-hor* = 'huis van Horus'.
      viii. Horus als aspect van de vader, de stier, is de dode vader (Osiris) van de farao.
      ix. Horus als aspect van de zoon, de valk, is de levende farao op zijn troon.
      x. Het huis, de stad, het land en de troon zijn symbolen van de moedergodin. Ze is het universum, Egypte en het paleis.
   4. De koning wordt de heerser van Beneden-Egypte: Horus doodt Seth.
   5. Harpoen en meer: symbool van Beneden-Egypte met hoofdstad Buto.
   6. Sandalendrager.
   7. Horus met touw door de neus van een mensenhoofd.
   8. Inscriptie: 6000 vijanden.
   9. Twee drijvende lichamen.

b. **Achterzijde**:
   1. Narmer met de **rode kroon van Beneden-Egypte**; achter hem de sandalendrager; voor hem standaards en onthoofde vijanden.
   2. Een stier (de farao als gemaal van Hathor) die een stad verwoest.
   3. Leeuwen of panters met ineengevlochten slangennekken (Mesopotamisch): vereniging der beide landen.
   4. Dracht van de koning:
      i. vier koppen van Hathor: de farao vult de horizon;
      ii. staart.
   5. Vier standaards:
      i. de koninklijke placenta;
      ii. de wolfsgod Up-uat, de 'opener van de weg';
      iii. de zonnevalk;
      iv. de zonnevalk.

c. **Toelichting op het thema van Hathor en de farao**:
   1. Een bepaalde farao is de incarnatie van de eeuwige Farao. Een farao vervulde slechts zijn rol. Het ego van de mensen was op het verleden gericht. Imitatie betekende identificatie. Het leven was een plechtig spel met als hoogtepunt de stervende en herrijzende god Osiris.
   2. De afgebeelde farao is de manifestatie in de geschiedenis van een eeuwige vorm, Ma'at, gerealiseerd in de dood van de koning. Hathor vertegenwoordigt de juiste orde, Ma'at. Ze is het wereldondersteunende principe, de wereld zelf, en ze wordt bevrucht door de daad van de koning-god. De vereniging van Noord en Zuid was de openbaring van een voorbeschikte orde.

2.4.3 Vestiging van de nieuwe koningsmythologie

a. **Feiten**:
   1. Het concept van de wereldheerser en het idee en de instelling van het koningschap zelf vond ingang in de vier culturele gebieden, maar de **culturele stijl verschilde overal**.

   2. De verschijning van de nieuwe culturele stijl gebeurde **plotseling** zonder voorspel en bleef eeuwenlang in varianten bestaan.
      Het palet van Narmer was al volledig Egyptisch, zowel in kunststijl als in de beknopte weergave van de Egyptische mythe van de plaats en het lot van de mens in de wereld.

   3. De vestiging van de nieuwe mythologie kreeg vorm in bepaalde **centra van de elite**, terwijl het volk pas later deelgenoot werd.

b. **Verklaring**:
   1. De **psychologische verklaring** is volgens Spengler dat de mens zich ervan bewust wordt dat hij geen dier is. Er ontstond een nieuwe doods- en wereldangst, een **nieuw werkelijkheidsbewustzijn** van zaken als ziel, wereld, geschiedenis, god, tijd, dood, leven, eeuwigheid. Er volgt een meditatie op de dood. Alle verschijnselen hebben betekenis als symbool. Bij een kind gebeurt iets dergelijks als het vijf jaar is.

   2. Het nieuwe bewustzijn en de nieuwe mythologie **vormden en onderhielden** de nieuwe cultuur (niet andersom) met een menselijker en kosmischer karakter.

2.5 Mythische identificatie

2.5.1 De begraafplaatsen van Abydos en Kerma

Er kan een vergelijking getrokken worden tussen
1. **Abydos** (Egypte), met de graven van Narmer, Sma en Aha-Menes (Menes?) en
2. **Kerma** (Nubië), 2000-1700, waar prins Hepzefa met zijn harem van 500 personen begraven werden. Eén van de vondsten was een bed met ossenhuid en stierenpoten. De entourage sluit aan bij de periode 2850-2350 in Egypte.

3. Commentaar Berends:
   Tegenwoordig weet men dat Hepzefa niet in Kerma begraven is, maar in Assiut in Opper-Egypte, waar hij nomarch (gouverneur) was (vgl. Michael Rice 'Who is who in ancient Egypt').

2.5.2 Kenmerken van de tijd vóór en na 2350

a. V**óór2350**:
   1. Stierenpoten als onderdeel van het meubilair: climax van de stierencultus.
   2. Mensenoffers.
   3. Gedroogde stenen voor de bouw van grafkamers.
   4. Verering van aardgoden.
   5. De farao is de ‘grote god’, de hoogste god.

b. **Na 2350**:
   1. Leeuwenpoten als onderdeel van het meubilair.
   2. Geen mensenoffers.
   3. Natuurstenen voor de bouw van grafkamers.
   4. Verering van hemelgoden (Re).
   5. De farao is de ‘goede god’, de zoon van god.

2.5.3 Opvallende overeenkomsten tussen Egypte, India en het Verre Oosten

1. **Rund als religieus symbool**:
   a. Egypte: Hathor (zie boven)
   b. India:
      i. De koe is het symbool van de zachtaardige, moederlijke figuur.
      ii. Aditi (Ṛg Veda), voorgesteld als koe, is de moeder der goden, m.n. de moeder van Mitra, Varuṇa en Indra (stier).
      iii. Hindoeïsme: Śiva als stier rijdt op de stier Nandin; Viṣṇu wordt als leeuw voorgesteld.
      iv. Satī, vrouw van Śiva, doodt zichzelf uit liefde voor Śiva.
      v. De *cakravartin*, de wereldheerser als mythologisch ideaal, is de tegenhanger van de Egyptische farao:
         (1) Voor hem 'rolt het zonnewiel'.
         (2) Hij is de opener van de weg naar de vier windstreken.
         (3) De horizon is de grens van zijn gebied.
         (4) Hij heeft goddelijk gezag.
         (5) Na zijn dood krijgt hij een *stūpa* (eig. 'haarknoet').

2. ***Satī*-rite**:
   a. De rite komt voor in Egypte, Mesopotamië, China, Europa en Afrika.
   b. Opvallend is dat juist aan het begin van de beschaving een dergelijke wrede, tegen de biologische levenswil gerichte rite voltrokken werd 'op het altaar van een droom'.
   c. *Satī* betekent 'zij die (als vrouw) goed en waar' is. Na haar dood is ze één met haar eigen, ware wezen. Voor de Indiase vrouw is haar man de manifestatie van God (Hari = Viṣṇu).
   d. De rituele liefde-dood uit de tropische zone werd verheven tot de periodieke rituele koningsmoord in Mesopotamië. Regicide en koningschap werden vandaaruit verspreid.

3. **Voertuigen des doods**:
   a. Nubië: **boten** van faience.
   b. Nubië (rotstekening): boot met veerman op de rug van een **stier**.
   c. Egypte: Osiris als stier die de doden naar de onderwereld voert.
   d. Nubië en Mesopotamië: Bedden met stierenpoten voor begrafenis en coïtus.
   e. Bali: Sarcofagen in stierengedaante.

2.6 Mythische inflatie

Reeds de eerste farao's volgden niet langer *Ma'at* om de rituele koningsmoord te ondergaan, maar **namen *Ma'at* in eigen hand**. Een soort carnaval (10 september, hoogste stand van de Nijl), waarin een nepkoning zijn kleren verbrandde, herinnert nog aan de regicide. In plaats van de koningsmoord kwam het *Sed*-feest.

2.6.1 Het *Sed*-feest

1. **Tijd**:
   De 'hergeboorte' van het land, wanneer het water van de Nijl zakt.

2. **Feestgebouwen**:
   a. een troonzaal;
   b. een hofzaal voor de ceremoniën;
   c. een paleiskapel, waar de farao zijn kostuum kon verwisselen (in plaats van zijn leven te geven).

3. **Fasen van het feest**:
   a. '**Ontsteking van het vuur**': vijf dagen van verlichting (in plaats van de dagen die volgden op de uitdoving van het vuur tijdens nieuwe maan, wanneer de koning werd gedood), voorafgaand aan het eigenlijke feest.
   b. **Zegeningen en inwijdingen**.
   c. **Processies**, waarin de farao zijn land, zijn volk en Ma'at herschept en ineenweeft.
   d. **Voltrekking van het offer** (of substituut), oorspronkelijk het doden van de koning.
   De koning verwisselt in de paleiskapel zijn archaïsche mantel en herverschijnt in zak met Hathor-gordel, stierenstaart, vlegelscepter en het huisdocument, het 'Geheim van de Twee Partners', dat zijn vader Osiris hem zou hebben gegeven.
   e. **Installatie van de farao** op de dubbele troon van Beneden- en Boven-Egypte.
   f. **Dankzegging** in de hof van de koninklijke voorvaderen.

2.6.2 Verschillen tussen de oude en de nieuwe opvattingen

1. Geen koningsmoord, maar een rituele dans en kledingwisseling in de paleiskapel. Het Satī-offer blijft echter behouden.
2. Bewustwording van de dood. De geest van de farao was niet meer 'open', maar 'sloot zich'.
3. Door de bouw van grafkamers kon het lichaam en de *ba* (individuele lichamelijke ziel) geconserveerd worden. Door de dodencultus werden de *ba* en de *ka* (geestelijk levensprincipe) verenigd ter overwinning van de dood.
4. Geen mythische identificatie (ego, opgenomen in god), maar mythische inflatie (god, opgenomen in ego).
   De eigenlijke heiligheid van geofferde koningen tijdens de predynastieke, priesterlijke stadstaten werd vervangen door surrogaatheiligheid van niet-geofferde koningen tijdens de archaïsche, dynastieke staten. Dit geldt ook voor Mesopotamië, India, het Verre Oosten en Europa.

2.6.3 Het Geheim van de Twee Partners

a. De **farao als dubbele god**:
Campbell beschrijft de farao's als grootheidsmaniakken, en hun houding en die van het volk als waanzin. Bovendien beschouwden de **farao's** zichzelf als zijnde **twee goden**:
   1. de farao als dubbele god met twee grafpaleizen;
   2. **Narmer-palet** heeft twee zijden:
      i. de Twee Landen als twee symbolische dieren;
      ii. de valk Horus en de stier op elke zijde;
      iii. twee kronen op elke zijde;
   3. Sed-feest: twee kroningen;
   4. zegel van Zer: tweemaal de koning;
   5. afbeelding van farao Den (Campbell: Den-Setui): de zoon en de vader als de ene koning;
   6. het **document van de faraonische heerschappij**: het Geheim van de Twee Partners

b. De **twee partners**:
De naam van het document verwijst naar de **antagonisten Horus en Seth**. Vergelijk het zegel van Khasekhemui, waarin beide goden als gelijkwaardig naast elkaar bestaan. Uiterlijk bezien strijden Horus en Seth met elkaar, maar **achter de sluier van tijd en ruimte zijn ze één**. Er is geen dualisme, maar vrede. Deze vrede is in alles aanwezig, ook in oorlog en verdriet.

c. Het **geheim**:
De geheime kennis is dat de **vrede van het eeuwige zijn deel uitmaakt van het tijdelijke worden**. De farao belichaamt Horus en Seth tegelijkertijd. Met hem sterven is in leven blijven. Verzoening is de Egyptische kijk op de wereld en de staat. Het hele oosten deelt die visie.

2.7 De immanente, transcendente god

2.7.1 Het wezen van de Egyptische god

a. Het **zijnsmysterie**:
   1. Volgens een tekst (Stela 797 uit Memphis, nu Londen) uit 2850 over de god Ptah wordt het idee van de schepping in het hart geboren en door de tong verwezenlijkt. De **lichaamsdelen** hebben **psychologische functies**.
   2. Deze functies zijn **manifestaties** van het zijnsmysterie.
   3. De **goden** zijn **personificaties** van het zijnsmysterie. De mate waarin de mens (de priester) doordringt in het zijnsmysterie, hangt af van de mate waarin hij de goden begrijpt, herkent en benoemt.

b. De **scheppergoden en andere goden**:
   1. **Atum**:
      De schepping door de zonnegod Atum uit On (= Heliopolis) is nog **fysiek**: hij bracht Šu en Tefnut voort met sperma (1e versie) en met speeksel (2e versie). De enneade van Heliopolis:

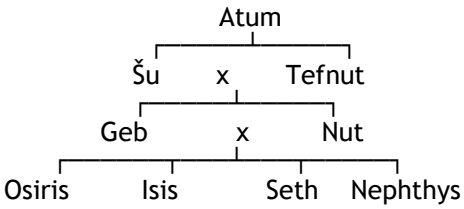

   2. **Ptah**:
      In de filosofie van de Memfitische priesters is Ptah de primaire god. Atum wordt 'geboren' uit het hart van Ptah:
      i. De goden zijn **functies** van Ptah: Horus is de kracht van zijn hart en Thot de kracht van zijn tong. De kracht van Ptah is in de goden en alle levende wezens aanwezig. Hij is immanent en transcendent.
      ii. De gedachte en het woord schiepen ook de *ka*'s en de 'dienaressen van de *ka*'s', de gevolgen en tekens van scheppingskracht, zoals macht, rijkdom, gehoorzaamheid, smaak, intelligentie enz.

2.7.2 Ptah als mummie en Apis-stier

a. Ptah wordt voorgesteld als **priestermummie**. Zijn incarnatie is de **zwarte Apis-stier**, die op 25-jarige leeftijd geofferd wordt en onmiddelijk wordt herboren, herkenbaar aan witte vlekken als van de vleugels van een valk en aan een scarabee-achtige knobbel onder zijn tong.
b. De Apis-stier verving de geofferde **maankoning**. De symbolen van de mummie en de zwartheid van de stier verwijzen naar de dode (donkere, nieuwe maan).
c. **Osiris** en **Horus** zijn eveneens manifestaties van een tijdloze Ptah.

2.7.3 Overeenkomsten tussen Ptah en Śiva

Ptah	Śiva
1. Ptah als mummie (= lijk).	1. De moedergodin in coïtushouding op Śiva met daaronder het dode aspect van Śiva, nl. Śava (het lijk).
2. Ptah's stier is Apis.	2. Śiva's stier is Nandin.
3. Ptah is immanent en transcendent.	3. God is immanent en transcendent, nl. het gespleten Zelf en het Zelf vóór het 'ik' zei.
4. De gemalin van Ptah is de leeuwin-godin Sekhmet (de machtige), een aspect van de koegodin Hathor, nl. het principe van de dood, de destructieve zon, met een onlesbare dorst naar bloed.	4. De gemalin van Śiva is de leeuwin, de *Śakti* (kracht) van Śiva. Ze heeft onlesbare dorst naar de nectar van bloed.
5. De Uraeus-slang als symbool van faraonisch gezag verschijnt tussen de wenkbrauwen van de Sfinx.	5. Het derde oog tussen de wenkbrauwen van de Indiase god is het 'commandocentrum' vanwaar de vernietigende flits van de slangenkracht van de god ontspruit.
6. De schepping geschiedt d.m.v. het woord. (Vergelijk: Hebr. God sprak: 'Er is licht' (Genesis) enz.)	6. De schepping geschiedt d.m.v. het woord: het Zelf zei: 'Ik'.

Toelichting bij Ptah (punt 4):
In tegenstelling tot de zon is de maan(stier) Ptah het principe van leven èn dood. De maan sterft symbolisch als functie van zijn eigen natuur en als gevolg van de moord door de zonneleeuwvogel. De principes worden worden aldus verbeeld:
1. Ptah zendt een maanstraal (fallus) naar een koe (dier van Hathor) en verwekt Apis (levensprincipe).
2. Ptah verwekt bij Sekhmet (de leeuwin, de zon) de farao (Sfinx, mens-leeuw) (doodsprincipe).

2.8 Priesterschap en kunst

De priesters van Ptah waren scheppende kunstenaars.
De bloeitijd van de Egyptische cultuur begon in **2650 v. Chr**. (3e dynastie) met de trappiramide van **Zoser** en de grote steenhouwkunst. Kenmerken:

1. De zonnemythologie:
   a. Einde maanmythologie van de stier.
      Begin zonnemythologie van de leeuw.
   b. Maanlicht wordt sterker en zwakker.
      Zonlicht is altijd helder.
   c. Duisternis maakt deel uit van de maan: symbool van de dood in het leven.
      Duisternis valt de zon van buiten af aan, maar wordt dagelijks door een heldere kracht bestreden.
   d. De maan is de heer van de groei, de wateren, de baarmoeder en het mysterie van de tijd.
      De zon is de heerser van de schittering van het intellect, zuiver licht en eeuwige, nooit veranderende wetten.

2. Memphis:
   Einde *satī*-graven in Abydos.
   Begin politieke verschuiving naar Memphis.

3. Ptah:
   a. Er is een overeenkomst tussen het werken in duurzame steen en de mythologie van de nooit stervende god, Ptah, onder leiding van een hogepriester, de ‘meester van de meesterambachtslieden’.
   b. Ptah, de mummiegod, was de god der schepping en de scheppende kunst (vgl. Hephaistos).
   c. De ideeën over het wezen van de schepping (hart en tong) en over de basisregels, technieken en formules voor het werken en bouwen met steen zijn door deze priesters ontworpen.

2.9 Mythische onderwerping

a. De **menselijker houding van de farao**:
   1. De afstandelijkheid van de god-koning begon tijdens de vierde dynastie (ca **2500**) plaats te maken voor **meer menselijkheid** en vaderlijkheid van de kant van de farao (*par'o* = het Grote Huis).

   2. De **oorzaak hiervan is de kunst**: de letterlijke mythische identificatie en inflatie, de *imitatio dei*, het te serieus opgevatte droomspel, werd vervangen door de mythische onderwerping, de mythologie als kunst die als zodanig in het leven integreert.

   3. Misschien begon het gevoel onbewust te leven dat het eeuwige leven niet zo eeuwig is: de offers voor de doden werden steeds meer vervangen door formules, muurschilderingen en beelden.

b. De **farao als zoon van god**:
   Vanaf de vijfde dynastie (2480-2350) werd de farao als tweederangsgod gezien: hij is de **zoon van Re**, de zonnegod, de vader van allen. De nieuwe, 'zonnige' sfeer blijkt uit de oorsprongsmythe van de dynastie: de vrouw van priester Rausir, Ruditdidit, wordt bevrucht door de god Re en krijgt drie zonen, drie farao's.

c. **Veranderingen**:
   1. Motief van de geboorte uit een maagd i.p.v. 'stier van zijn moeder'.
   2. Eeuwig hoger principe van zuiver licht i.p.v. fluctuerend principe van licht en donker, herrijzenis en dood.
   3. Re verschilde van andere goden door een meer verheven idee van God en als tegenwicht voor de god-koning.
   4. Elke farao liet, behalve zijn eigen graf, een tempel voor Re bouwen.
   5. De goden werden manifestaties van Re, de godinnen moeders van Re.
   6. De farao is nu een gehoorzame zoon van zijn vader en onderworpen aan een hoger religieus idee. Hij is niet meer de 'grote god', maar de 'goede god'.
   7. De farao, de cultuur en de goden kregen een menselijker gezicht: goedheid, genade enz.

d. **Egypte is vooral een oosterse cultuur**:
   1. De farao blijft een god. Zijn tijdelijk aspect blijft onderworpen aan een hogere macht.
   2. Egypte is het paradijs:
      i. Het goddelijke is immanent.
      ii. Er is geen val: de mensheid noch het universum is ontologisch veroordeeld.
      iii. Er is verwondering, geen schuld.
   3. De mythologie van Egypte en India is verwant (Ptah – Śiva).
   4. De kunst is verwant, vergelijk Abu Simbel met de rotstempels van Śiva en die van Boeddha in Elura. De magie van de kunst hield de verwondering vast.

3 De steden der mensen

3.1 Mythische scheiding

3.1.1 Oorzaken en gevolgen van de mythische scheiding

a. **Oorzaken**:
De zekerheid van Egypte staat in tegenstelling tot de **onzekerheid in het Midden-Oosten**:
1. Volksverhuizingen, oorlogen, algemene wanorde.
2. De regens kwamen niet steeds op tijd.
3. De rivieren overstroomden onregelmatig, verlegden hun loop en veroorzaakten rampen.

b. **Gevolgen**:
1. Nauwkeurige bestudering van de wil van de kosmos:
   i. hepatoscopie: levers van geofferde dieren;
   ii. oleografie: olie in water;
   iii. astroscopie: planeten, zon en maan;
   iv. meteorologie: wolken, bliksem, donder, aardbevingen enz.;
   v. gedrag van dieren en de vlucht van vogels.
2. De vorm van de cultuur veranderde, maar het leiderschap van het Midden-Oosten over alle beschaving bleef behouden (tot 330 v. Chr.).
3. Er komt een ander type tempel:
   i. Eerste tempels: 4000-3500 in Tell Brak, Khafajah, Uqair, Obeïd, Uruk en Eridu (zie 2.2.1).
   ii. Het nieuwe type is de ***ziggurat***, vanaf 3500:
      (1) Kenmerken:
         (a) Vier hoeken naar de vier windstreken.
         (b) Groot ommuurd gebied met veel gebouwen.
         (c) Het is een symbolische berg met bovenop het paleis van de stadsgod en beneden een tempel, waar de godheid het volk ontmoet.
      (2) Steden:
         (a) Ur: de maangod Nanna;
         (b) Obeïd: de koegodin Ninḫursaĝ;
         (c) Eridu (nabij Perzische Golf): de watergod Enki/Ea;
         (d) Nippur: de luchtgod Enlil.

3.1.2 De mythische scheiding tussen god en mens

De **koningen** waren niet langer god-koning, noch koning (*lugal*), maar **dienaar** (*patesi*) **van God**. De mythe van de schepping van de mens (uit de cyclus van Enki van Eridu) licht dit toe:

a. **Enki** of **Ea**:
   1. **Godennaam**:
      i. **Enki**: 'heer (*en*) van de godin aarde (*ki*)';
      ii. **Ea**: 'god van het huis van water (*e-a*)'. Afgeleide persoonsnamen:
         (1) Oannes (Berossos);
         (2) Ioannes (Gr.);
         (3) Johannes (L/R);
         (4) Yohanan (Hebr.)
         Vergelijk: Johannes de Doper en de wedergeboorte door water.
   2. **Vorm**:
      i. Oorpronkelijk: geit (voor) en vis (achter);
      ii. Nu: Steenbok, horend bij de tijd van de zonnewende, dus wedergeboorte.
   3. **Functie**:
      God van de reiniging tijdens de rituelen van 'het huis van de doop' of van 'het wassen'.
   4. **Residentie**:
      Het eilandparadijs Dilmun in de oerzee (Bahrein).
   5. **Relaties**:

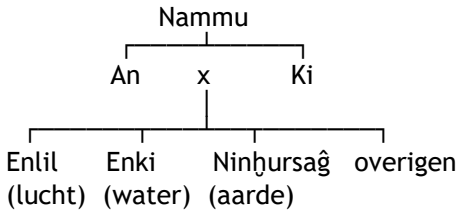

      Commentaar:
      i. **An-Ki**:
         (1) Samen worden ze voorgesteld als de kosmische berg met daaronder de oerzee.
         (2) Ze vormen het ene oerwezen.
      ii. **Enlil**:
         (1) Hij scheidde An en Ki.
         (2) Vergelijk: Ouranos x Gaia
                        |
                        Kronos (Saturnus)
      iii. **Ninḫursaĝ**:
         (1) vrouw van Enki;
         (2) = Ki.

b. De **schepping van de mens**:
   1. De goden verzaken hun arbeid op het land.

   2. Nammu (of de godin onder een andere naam) roept de hulp in van Enki, die haar verzoekt uit klei aan de rand van de oerzee een mens te vormen. Dit wordt opgevat als een geboorte: Ninḫursaĝ en acht andere godinnen staan haar bij, maar ook ambachtslieden helpen haar om de klei de juiste samenstelling te geven.

   3. Elke god krijgt zo zijn dienaren die op het land moeten werken: rentmeesters, opzichters, slaven enz. De hiërarchie is als in de hemel: de koning als Enlil, de koningin als Ninlil (planeet Venus) enz.

   4. Na hun succes maken Enki en Ninḫursaĝ in een dronken bui misvormde mensen. Deze 'wedstrijd' wint Enki, maar kwaad verbant Ninḫursaĝ hem naar de diepe wateren.

3.1.3 Het Heilig Huwelijk

a. De oude, Neolithische orde: man onder, vrouw boven:
   1. **Egypte**:
      i. Hemel:
         (1) Hathor, koe: begin Oude Rijk;
         (2) Nut, antropomorfisch: Piramide-tijd.
      ii. Aarde:
         Geb, waarheen de dode als god-mens Osiris terugkeert: Piramide-tijd.
      iii. Een transcendente, immanente godheid, die zelf alles voortbrengt en verteert: Ptah.
      iv. Geb en Nut worden gescheiden door Šu, de luchtgod en vader van Geb en Nut.
   2. **Mesopotamië**:
      i. De hemel wordt voorgesteld als vrouw en de aarde als man volgens de Sumerische zegels van ca 2500 v. Chr.
      ii. Een transcendente, immanente godheid volgens zegels uit ca 3500 v. Chr.

b. De latere orde: man boven, vrouw onder:
   Alleen Midden-Oosten:
   1. Hemel: An;
   2. Aarde: Ki.
   3. Scheiding door hun zoon Enlil, de luchtgod, die aarde (zijn moeder) in bezit neemt (Freudiaans).
   4. Schepping van de mens: als geboren uit uitwerpselen en levend als slaven.
   5. Terugkeer van de dode naar de moeder.
   6. Psychologische en mythologische gevolgen:
      i. Scheiding mens – god;
      ii. Terugdringen van het oorspronkelijk hoogste waardesymbool ten gunste van het mannelijke (in het O.T. is de moedergodin geheel verdwenen).

3.2 Mythische deugd

a. De **orde van de wereld** en de levende wezens is bij de schepping vastgelegd: vorm en gedrag zijn voor eeuwig dezelfde:
   1. Egypte: *ma'at*;
   2. India: *dharma*;
   3. Verre Oosten: *tao*;
   4. Sumerië: *me*.

b. Er is een Sumerische lijst van 68 'deugden' (*me*) gevonden (S. Kramer: From the tablets of Sumer; later onder de titel History begins at Sumer, p. 96). Zes daarvan betreffen **muziek**. De onhoorbare 'muziek der sferen', de kosmische oerklanken, worden hoorbaar in de muziek, de vertolking van de kosmische orde (sociaal en psychologisch):
   1. Sumerië: harpen, het zingen van de maanstier;
   2. China: Confucius;
   3. Griekenland: Pythagoras;
   4. Middeleeuwen: monniken als koor der engelen.

c. Niet alleen muziek, maar alle kunst en **alle vormen van leven** zijn uitingen van deze mystiek, een **epifanie van de Vorm der vormen**, de Oeridee. Zelfs de geweldadige vereniging der Twee Landen is een uiting van de kosmische orde, de wil van God.

3.3 Mythische tijd

3.3.1 Kosmische orde en getaltheorieën

Er is een verband tussen de **kosmische orde** en **bepaalde getallen**. Sinds 3200 v. Chr. kende men in Mesopotamië

1. het 10-tallig stelsel voor dagelijks gebruik;

2. het **60-tallig stelsel** voor het bepalen van ruimte en tijd. De eenheid is de *soss* (60):
   a. de cirkel van de **ruimte**:
      i. 60 sec. = 1 minuut;
      ii. 60 min. = 1 graad;
      iii. 360 graden = 1 cirkel;
      iv. centrum van de ruimtecirkel:
      de heilige *ziggurat* met 5 punten: 4 windstreken + 1 hoogste punt naar de hemel.
   b. de cirkel van de **tijd**:
      i. 60 sec. = 1 minuut;
      ii. 60 min. = 1 uur enz.;
      iii. 360 dagen = 1 jaar;
      iv. centrum van de tijdcirkel:
      5 toegevoegde heilige dagen: het Nieuwjaarsfeest.

3.3.2 De kringloop van de Grote Jaren

a. Behalve het jaar bestond er een grotere eenheid: het **Grote Jaar** of het **Eon**, gevolgd door
   1. een overstroming;
   2. kosmische ontbinding;
   3. wederkeer.

b. Er zijn **vier koningslijsten**:

Sumerische lijst Weld-Blundell 144

koning	jaren
1. Alulim	28.800
2. Alalĝar	36.000
3. Enmenluanna	43.200
4. Eumengalanna	28.800
5. Dumuzid Sipad	36.000
6. Ensibzianna	28.800
7. Enmenduranna	21.000
8. Ubardudu	18.600
9. –	
10. –	
	241.200

Sumerische lijst Weld-Blundell 62

koning	jaren
1. Alulim	67.200
2. Alalĝar	72.000
3. Kidunnu-šakinkin	72.000
4. ...?	21.600
5. Dumuzid Sipad	28.800
6. Enmenluanna	21.600
7. Enzibzianna	36.000
8. Eumenduranna	72.000
9. Arad-gin	28.000
10. Ziusudra	36.000
	456.000

Lijst van Berossos

koning	jaren
1. Aloros	36.000
2. Alaparos	10.800
3. Amelon	46.800
4. Ammenon	43.200
5. Megalaros	64.800
6. Daonos	36.000
7. Euedoraches	64.800
8. Amempsinos	36.000
9. Opartes	28.800
10. Xisouthros	64.800
	432.000

Lijst van Genesis 5 (Hebreeuwse versie)

koning	jaren
1. Adam	130
2. Seth	105
3. Enos (Campbell: Enoch)	90
4. Kenan	70
5. Mahalaleël	65
6. Jered	162
7. Enoch	65
8. Methusalah	187
9. Lamech	182
10. Noach (tot de Vloed)	600
	1656

c. De **betekenis van het tijdperk van 432.000 jaar**:
   Het getal 432.000 komt ook elders voor:
   1. **Edda** (1100 AD):
      Een kosmisch tijdperk wordt afgesloten met een kosmische strijd tussen goden en antigoden (Gr. 23). Walhalla had 540 deuren voor elk 800 strijders = 432.000.
   2. **Mahābhārata** (400 AD) e.a.:
      Een kosmisch tijdperk is 12.000 ‘goddelijke jaren’ van elk 360 menselijke jaren = 4.320.000. Het laatste deel hiervan, de Kali Yuga, is 432.000 jaar.

3.3.3 Berekeningen

a. **Verdraaiing van de hemel** (voortgang van de eveningen):
   De hemel verdraait
   1. elk jaar 50 seconden;
   2. in 72 jaar: 1 graad (50' x 72 = 3600' = 60' = 1^0);
   3. in 2160 jaar: 30 graden = 1 teken van de dierenriem;
   4. in 25.920 jaar: 360 graden = 1 Groot of Platonisch Jaar;
   5. 25.920 : 60 (*soss*) = 432.

b. **Hilprecht** over de Sumerische tafels van vermenigvuldiging en deling:
   1. Deze zijn gebaseerd op het getal 12.960.000.
   2. 12.960 x 2 = 25.920.
   3. Maar Scheil zegt dat 12.960.000 = 60 x 60 x 60 x 60 (*soss*^{4}).

c. Het Sumerische kalenderjaar: 72 weken x 5 dagen = 360 dagen.
   360 x 72 = 25.920: een wiskundig gevonden Groot Jaar, overeenstemmend met een astronomisch Groot Jaar.

3.3.4 Vergelijking tussen de vier lijsten

a. Ze behoren alle tot dezelfde mythologische orde: de **legendarische geschiedenis als manifestatie van de mythe**.

b. Deze mythologie is niet spontaan uit de psyche ontstaan en is ook geen neolithisch thema van de vruchtbaarheid, maar een **uitdrukking**, nauwkeurig overwogen, **van een wiskundige orde**, een geheel nieuwe, elitaire, poëtische visie van de mens in het universum, waaraan alles, ook de goden, onderworpen is.

c. Vergelijking tussen de totalen van de Mesopotamische lijsten levert een k.g.d. op van 1200, vgl. de 'goddelijke jaren' in India:
   1. W-B 144: 1200 x 201 = 241.200;
   2. W-B 62 : 1200 x 380 = 456.000;
   3. Berossos: 1200 x 360 = 432.000.
   4. De Genesis-lijst wordt later (zie 3.4.3) besproken.

d. De belangrijkste getallen zijn:
   1. 60 – de *soss*;
   2. 600 – de *nēr*;
   3. 3600 – de *šār*;
   4. 216.000 – de grote *šār* (60 x 3600).
   5. Twee grote sars is 432.000 in Berossos' eon.

3.4 De mythische vloed

3.4.1 De oudste mythe over de vloed en Semitische invloeden

1. **Inhoud**:
   De oudste mythe over de zondvloed (Incantatie 10.673, III Exp. Box 13) stamt uit Nippur ca 1750 v. Chr.:
   a. Er is sprake van een op handen zijnde ramp, waarbij vijf steden zullen worden verwoest: Eridu, Larak, Bad-tibira, Sippar en Šuruppak. De goden zijn verdeeld en in verwarring.
   b. Alleen koning Ziusudra van Šuruppak zal worden gered door middel van een groot schip vol dieren. Bij de muur van een tempel hoort hij de stem van Enki die zegt door een regenstorm de mensheid te zullen vernietigen op bevel der goden.
   c. Het schip wordt meegevoerd. Ten slotte opent Ziusudra een venster en laat het licht van Utu, de zonnegod, binnen en offert aan hem.
   d. De goden schenken Ziusudra eeuwig leven op de berg Dilmun.

2. De **vloed als straf**:
   De overstroming is **nu wel het gevolg van de toorn van een god**. Mogelijke redenen:
   a. Introductie van een nieuwe theologie: van onpersoonlijke wet naar persoonlijke god. Vergelijk de Bijbel:
      i. Jehovistische versie (9e eeuw): 'van elk levend wezen twee: mannetje en wijfje' (Gen. 6: 19).
      ii. Priesterlijke versie (5e eeuw): 'zeven paar van alle reine dieren en twee van niet-reine' (Gen. 7: 2).
   b. De mythe is een populaire, exoterische versie van dezelfde traditie: paren van tegenstellingen die in diepte samenvallen. Vergelijk:
      i. India: persoonlijke goden, maar één ultieme wet.
      ii. Griekenland: goden met eigen wil, maar onderworpen aan de Moira.
      iii. Israël: een verbaasde, spijt hebbende god, die nieuwe beslissingen neemt, maar toch alwetend en almachtig is.

3. **Semitische invloeden**:
   In de tekst komen reeds Semitische invloeden voor:
   a. Nadruk op Utu, tegenhanger van de Semitische zonnegod Šamaš.
   b. De zondvloed als straf door een god der wrake: een antropomorfe zienswijze op de krachten die de wereld beheersen, een zienswijze die primitiever is dan voorheen.
   c. Het idioom is niet meer klassiek Sumerisch.

4. **Veroveringen door Semitische volkeren**:
   a. Akkadiërs in Sumer: Sargon van Akkad ca 2350
      (Sumerische restauratie, Ur III 2050 – 1950);
   b. Amoritische Babyloniërs in Sumer en Akkad ca 1850: Ḫammurābi van Babylon ca 1700;
   c. Amorieten in Jericho 1450;
   d. Kanaänieten in Syrië en Palestina;
   e. Phoeniciërs in Libanon;
   f. Hebreeërs in Palestina: Saul 1010;
   g. Assyriërs in Babylon 1100, daarna heel Zuidwest-Azië: Assurbanipal 668 – 626;
   h. Chaldeeërs in Zuidwest-Azië 625 – 550;
   i. Arameeërs van Sinaï tot Syrië rond Chr.;
   j. Arabieren vanaf 7e eeuw.

3.4.2 De wiskundige orde

a. De ontdekking van de **kracht van het getal als het organiserend principe van de kosmos** heeft een hypnotiserend effect gehad op de archaïsche oosterse wereld en was het begin van de beschaving.

b. Deze onpersoonlijke wiskundige orde was allesscheppend, zonder begin en zonder einde, en verbond het aardse rekenwerk met de hemelse machten. Ze leek de **wetten** te scheppen **waaraan alles onderworpen was**:
   1. **Feiten** kwamen uit haar voort.
   2. Ze gaf de **mensheid** harmonie en zin.
   3. De **goden** ontkwamen niet aan de steeds wijder wordende cycli van de tijd.
   4. Het **zijn** was aan de orde onderworpen, omdat het zijn afhankelijk is van zijn eigen wet, die van de wiskundige orde.

c. Er vond een **samensmelting** plaats van het oude, meer biologisch getinte mysterie van het **maanritme** van de baarmoeder en de nieuwe **wiskundige orde**. Daarom werd de wereldorde (*me*, *ma'at*, *dharma*, *tao*, *moira*) gezien als vrouwelijk: de **Grote Moeder** was aanwezig in alle delen van de kosmos en haar generatieve ritme werd vertegenwoordigd door het **getal 60**, de maat van ruimte en tijd.

3.4.3 De lijst van de aartsvaders uit Genesis

Julius Oppert: 'The Dates of Genesis':

a. Berossos: 432.000 : 72 = 6000
   Genesis : 1.656 : 72 = 23
   (72 jaar is 1 graad)

b. De **joodse kalender** telt 365 dagen voor 1 jaar en 7 dagen voor 1 week.
   23 jaar = 8400 dagen = 1200 weken
   1656 jaar (23 x 72) = **86.400 weken** (1200 x 72)

c. De **Babylonische kalender** telt 360 dagen, en 5 dagen voor 1 week.
   In deze mythologische contekst kunnen jaren als dagen gezien worden:
   432.000 dagen = **86.400 weken** (432.000 : 5)

d. De (onpersoonlijke) dominante wiskundige orde is in Genesis gekoppeld aan de (persoonlijke) doctrine van de vrije wil.

3.5 Mythische schuld

3.5.1 De ontstane tegenstelling tussen Oost en West

Oost	West
1. Kosmische visie: de goden zijn onderworpen aan de wiskundige orde.	1. Almachtige goden die zelf een subjectieve orde scheppen en menselijke trekken hebben.
2. Mystieke wijsheid: waardigheid, rijpheid, voorzienigheid, zekerheid.	2. Persoonlijke, ethische, menselijke factoren.
3. Non-dualisme, zielenrust, onmenselijkheid, kosmos, metafysica, verleden.	3. Dualisme, spanning, vervreemding, het autonome individu dat zijn lot in handen heeft van zichzelf, de mensheid en de toekomst.

3.5.2 De vervreemding van het *mysterium tremendum*

a. Sinds 2350 vervreemdt het Westen zich van het *mysterium tremendum*. Het idee van mensen als slaven der goden is al een vorm van kritiek. De westerling is de vrucht van het leven kwijtgeraakt, die de oosterling nog bezit.

b. In **Egypte** (**oosters**) daalde de farao af naar de fase van menselijkheid (mythische onderwerping), maar behield tegelijkertijd zijn goddelijkheid (‘de goede god’).

c. In **Mesopotamië** (**westers**) werd de koning ontdaan van zijn goddelijkheid en werd de ‘rentmeester der goden’. Door het gevoel van verlies en terugverlangen probeerde men de steun der goden te winnen, hetgeen vergezeld gaat van schuldgevoel en mythische afhankelijkheid.

3.5.3 De mythe van koning Etana van Kiš

Deze mythe laat duidelijk de **overgang** zien **van de oude mythologie** van de intrinsieke goddelijkheid van de mens **naar de nieuwe mythologie** van absolute scheiding, afhankelijkheid en schuld. Wat goed was, is later slecht. Ambitie verandert in schuld.

a. **Inhoud**:
   Er zijn twee versies:
   1. De oude versie is verloren gegaan.
      Er is wel een **Sumerische koningslijst**:
      Etana is de eerste koning na de vloed: 'een herder, hij die opsteeg naar de hemel, hij die al de landen consolideerde, koning werd en 1560 jaar regeerde'.

   2. De nieuwe versie is een **Semitisch verhaal** uit de 7e eeuw (Assurbanipal):
      i. De Slang en de Zonnevogel zweren vrede en vriendschap ten overstaan van de zonnegod Šamaš. De vogel valt echter het slangengebroed aan, waarna hij in een put wordt geworpen.
      ii. Vervolgens komt Etana bij Šamaš en verzoekt hem een geboorteplant te geven, aangezien zijn kudden door de zonnehitte zijn uitgedund. Etana wordt verwezen naar de zonnevogel die hem naar de plant zal brengen.
      iii. De vogel vervoert Etana naar de eerste hemel van de zon, de maan, de storm en Venus. Na zes uur komen ze bij de tweede hemel van Anu, Bēl en Ea (An, Enlil en Ea). Na nog eens zes uur zouden ze bij de derde hemel van Ištar (Inana) aankomen. Etana wordt echter bang en ze vallen zes uur lang naar beneden en slaan op aarde te pletter.

b. **Commentaar**:
   1. Oorspronkelijk krijgt Etana wel een plaats tussen de goden:
      i. Zie Sumerische koningslijst.
      ii. Anu's hemel wordt immers bereikt. De tweede vlucht is een duplicaat van de eerste en de val duurt slechts zes uur.
   2. **Introductie van een nieuwe moraal** door de Semitische Babylonische priesters:
      Twee verhalen (het dieren- en het koningsverhaal) zijn zo gecombineerd en veranderd dat de lessen zijn dat de wet van Šamaš geëerbiedigd moet worden (2.i) en dat de mens niet onsterfelijk kan worden als de goden (2.iii).
   3. De **scheiding god – mens is kenmerkend voor het Westen**:
      i. De held (elk individu) met hybris lijdt de nederlaag en sterft. De scheiding is moreel en historisch; de oplossing ligt ook op dit vlak.
      ii. De oosterse held (Boeddha) verliest niet en verkrijgt onsterfelijkheid. De scheiding is schijnbaar en van psychologische aard; therapie is de oplossing.
   4. Commentaar Berends:
      ad a.2.iii:
      De weergave van Campbell van Etana's reis is niet helemaal juist. Ik volg de nass. tekst (sectie A) van Wayne Horowitz, Mesopotamian Geography (1998):
      Etana en de arend arriveren in de hoogste hemel, die van Anu, via twee poorten:
      i. de poort van Anu, Enlil en Ea;
      ii. de poort van Sin, Šamaš, Adad en Ištar,
      en bereiken ten slotte de woning van Ištar in deze hemel.

3.6 De kennis van het verdriet

a. **Veranderde houding t.o.v. de dood**:
Vanaf ca 2000 v. Chr. vindt er een kentering plaats van de houding ten opzichte van de dood. De dood wordt niet langer gezien als de voortzetting van het wonder van het leven, maar als verlossing van de pijn ervan: de grote kentering.

b. **Oorzaken**:
1. Sociale desintegratie in Egypte na 2190.
Vergelijk: 'Dialoog van een misantroop met zijn ziel' (2000).
2. Oorlogen van steden onderling en binnenvallende nomaden van Semieten en Ariërs in Mesopotamië ca 2350.
Vergelijk: Koninklijke kroniek van Sargon van Akkad (2350).
3. Teleurstellingen van vrome lieden als Ṭābi-utul-Enlil (de Babylonische Job).
Vergelijk: 'Klacht van Ṭābi-utul-Enlil' (Babylon 1750).

c. Het **probleem van het lijden**:
De aandacht verschuift van de oude magie van de natuurcultus met zijn dierlijke, plantaardige en wiskundige orde naar het menselijke probleem van het lijden en de moraal, en de psychologische taak zielenrust te brengen.

4 Concordantietabel

Zoek (nogmaals) uw onderwerp in de rechterkolom, selecteer en kopieer de term(en) in de linkerkolom en zoek hiermee in de tekst (Ctrl-C, Ctrl-home, Ctrl-F, Ctrl-V)

1. Index van namen
2. Index van categorieën en termen

1. Index van namen

Abargi	Abargi (Mes.) (koning)
Abydos	Abdju = eg. ꜣbḏw = Ebōt = kopt. Ⲉⲃⲱⲧ gr. Abydos (Αβυδος) = Arabet Abydos = mod. El-'Araba El-Madfūna (Eg.) (topogr./archeol. site, tussen Suhai en Qina, gvm. Suhaj)
Adam	Adam (1) = hebr. ʾĀḏām = ʾĀdām = arab. ʾĀdam = gr. Αδαμ (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader)
Aditi	Aditi (Ind.) (godin)
Adonis	Adonis (1) (Αδωνις) (Gr.-NW-Sem.) (god)
Afrika	Afrika (continent), Afrikaans, Afrikaan
Aha-Menes	Aha = Hor-Aha = mog. Aha-Menes = Narmer (Eg.) (koning)
Ahura Mazdā	Ahura Mazdā (Ir.) (god) [Ahura Mazda]
Akkad	Akkad = sum. Agade (akk.) (Irak) (1. archeol. site, onbekende loc., tussen Sāmarrā en Bagdad; 2. het Akkadische rijk), Akkadisch, Akkadiër
akk.	Akkad = sum. Agade (akk.) (Irak) (1. archeol. site, onbekende loc., tussen Sāmarrā en Bagdad; 2. het Akkadische rijk), Akkadisch, Akkadiër
Akkadiërs	Akkad = sum. Agade (akk.) (Irak) (1. archeol. site, onbekende loc., tussen Sāmarrā en Bagdad; 2. het Akkadische rijk), Akkadisch, Akkadiër
Alalĝar	Alalĝar = Alalgar = Alalngar = Alaljar (Mes.) (myth. koning)
Alaparos	Alaparos = Alaporos (Mes.) (myth. koning)
Aloros	Aloros (Mes.) (myth. koning)
Alulim	Alulim (Mes.) (myth. koning)
Amelon	Amelon (Mes.) (myth. koning)
Amempsinos	Amempsinos (Mes.) (myth. koning)
Ammenon	Ammenon (Mes.) (myth. koning)
Amorieten	Amurru (1) (NW-Sem.) (vrm. koninkrijk), Amoritisch, Amoriet
Amoritische	Amurru (1) (NW-Sem.) (vrm. koninkrijk), Amoritisch, Amoriet
An [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	An (akk.) = Anu (1) (Mes.-H/H) (god)
An-	An (akk.) = Anu (1) (Mes.-H/H) (god)
Hemel: An;	An (akk.) = Anu (1) (Mes.-H/H) (god)
(An,	An (akk.) = Anu (1) (Mes.-H/H) (god)
Anu,	An (akk.) = Anu (1) (Mes.-H/H) (god)
Anu's	An (akk.) = Anu (1) (Mes.-H/H) (god)
Angra Mainyu	Angra Mainyu = av. Aŋgra Mainyu = mperz. Ahriman (Ir.) (antagonist)
An-Ki	An-Ki (Mes.) (god)
Apis	Apis = Hapis = gr. Απις = Hep = eg. ḥp (Gardiner) = ḥjpw (Allen) = Hapi-ankh = eg. ḥp-ꜥnḫ = Hape = Hapi (1) = kopt. Ϩⲁⲡⲉ = Ϩⲁⲡⲓ (Eg.) (stiergod)
Apollo	Apollo (1) (Απολλων) (Gr.- L/R) (god), Apollinisch
Arabieren	Arabië = Arabisch schiereiland (Azië) (streek), Arabisch, Arabier (Arabisch sprekende inwoner van M.O. en N-Afrika)

Arad-gin	Arad-gin = Araddagin = Aradda = Aratta = Ardates (Αρδατης) (Mes.) (koning) [Aradgin]
Arameeërs	Aram-Naharaim = hebr. ’Ărām-Nahărayim (Azië) (streek, N-Mesopotamië langs de Eufraat in Syrië), Arameeër, Aramees
Ariërs	Ariërs = skt. Ārya (Ind.) (volk), Arisch [Arya]
Assiut	Assiut = Assioet = eg. s³wtj = Zawty = laat-eg. Səyáwt = Siowt = kopt. Сιοογτ = gr. Λυκοπολις = lat. Lycon = arab. Asyūṭ (Eg.) (topogr., gvm. Assioet = Asyut) [Asyut, Saouty, Siâout, Sawet]
Assurbanipal	Assurbanipal = akk. Aššur-bāni-apli = bijb. Asnappar = hebr. ’Āsenapar (Mes.) (koning van Assyrië, 669 - 630) [Ashurbanipal, Ashshurbanipal, Assur-bani-apli, Assurbaniapli, Asenapar]
Assyriërs	Assyrië = < lat. Assyria = < gr. Ασσυρια = < akk. Aššūrāyu = < akk. Aššur (3) (Azië) (rijk), Assyrisch, Assyriër [Ashur, Assur]
Atum	Atum = Atem = Tem = Temu = Tum = Atmu = eg. jtm = tm (Eg.) (god)
Azië	Azië (continent), Aziatisch, Aziër
Zuidwest-Azië	Azië, Zuidwest-
Babylon	Babylon (Βαβυλων) = akk. Bābili(m) = sum. Ká.dingir-ra^{k} = Tintir^{ki} = Šuanna = hebr. Bāḇel = operz. Bābiru = kass. Karanduniaš (akk.) (Irak) (archeol. site, bij Ḥillah, tOv Karbala = Kerbala, gvm. Bābil), Babylonisch, Babyloniër [Babel, Babiru, Babilim, Karanduniash]
Bad-tibira	Bad-tibira = akk. Dûr-gurgurri = gr. Pantibiblos (Παντιβιβλος) = Patibira mod. Tell al-Madineh (Sum.-Irak) (archeol. site, tNv An Nāṣirīyah tussen Tall Sankarah (= Tell as-Senkereh) en Shatreh (= Al Shatrah = Ash Shaṭrah = Shatrat al-Muntafiq), gvm. Dhī Qār) [Badtibira, Durgurgurri]
Bali:	Bali (2) (Indonesië) (eiland)
Berossos	Berossus = Berosus = gr. Berossos (Βηρωσσος) = akk. Bêl-re’ušunu (Mes. (Gr. schrijvend)) (priester-auteur) [Bel-re’usunu, Bēl-rē’u-šu, Bel-re-usu]
Boeddha	Boeddha (1) = Buddha (Ind.-B.) (profeet) (alg.)
Londen	Caer (4) Ludd (britt.) = britt. Caer (4) Lundein = britt. Lundein = lat. Londinium = mod. London = nl. Londen (Eng.) (topogr., City of London, Groot-Londen) [Caer Ludd, Caer Lundein]
Campbell	Campbell, Joseph (auteur)
Chaldeeërs	Chaldea = Chaldaea = gr. Χαλδαια = akk. Kaldu = Kašdu = hebr. Kašdim (NW-Sem.-Mes.) (volk), Chaldees, Chaldeeër
China	China = Zhōngguó (Azië) (land), Chinees, Chinees
Confucius	Confucius = Kǒng Fūzǐ = Kǒngzǐ (Chin.) (auteur) [Kongzi, Kong Fuzi]
Kronos	Cronus (1) = gr. Kronos (1) (Κρονος) (Gr.) (titan)
Cyrus de Grote	Cyrus II de Grote = gr. Kyros (Κυρος) = operz. Kūruš = bijb. Kores = hebr. Kōreš = eg. kwrš (Ir.) (koning) [Kurus, Koresh]
Daonos	Daonos = Daos (Mes.) (myth. koning)
Darius I	Darius I de Grote = operz. Dārayavauš = akk. Da-(a-)ri-ia-(a-)muš = gr. Dareios (Δαρειος) = (Ctesias) Dareiaios (Δαρειαιος) = lat. Darius = Dareus; of de korte vorm: oper. *Dārayauš = akk. Da-(a-)ri-muš = eg. tr(w)š (e.var.) (Ir.) (koning) [Darayavaush, Dariamuš, Dariamush, Darimuš, Darimush]
Den-Setui	Den = eg. dn = Dewen = eg. dwn = Hor-Den = eg. ḥr-dn = Udimu = wdj-mw = (geb. naam) Khasti = Chasti (Eg.) (koning)
farao Den	Den = eg. dn = Dewen = eg. dwn = Hor-Den = eg. ḥr-dn = Udimu = wdj-mw = (geb. naam) Khasti = Chasti (Eg.) (koning)
Durgā	Devī: Durgā = Durgādevī, *avatāra* (Ind.) (godin) [Durga, Durgadevi, Durga Devi, avatara]
Kālī	Devī: Kālī (1), *avatāra* en *mahāvidyā* (Ind.) (godin) [Kali, avatara, mahavidya]

Śakti	Devī: *Śakti* (Ind.) (gemalin v. e. god, meestal Pārvatī) [Shakti, Sakti]
Satī	Devī: Satī, *avatāra* (Ind.) (godin) [Sati, avatara]
Bahrein	Dilmun (1) = Tilmun = Telmun = mod. Bahrein (Azië) (eilandparadijs)
eilandparadijs Dilmun	Dilmun (1) = Tilmun = Telmun = mod. Bahrein (Azië) (eilandparadijs)
berg Dilmun	Dilmun (2) = Tilmun = Telmun (Azië) (onbekende of myth. berg)
Hepzefa	Djefaihapi = Hepzefa = Hapidjefa = Hapdjefai (Eg.) (nomarch)
Zer	Djer = Zer = Hor-djer = eg. ḥr-ḏr (Eg.) (koning)
Zoser	Djoser = Djeser = Zoser = eg. ḏr = gr. Tosorthros (Τοσορθρος bij Manetho) = Sesorthos (Σεσορθος bij Eusebius) (Eg.) (koning)
Tammuz/Dumuzid	Dumuzid (1) (sum.) = akk. Du'zu = Dūzu = hebr. Tammûz (Mes.) (god) [Duzu, Tammuz]
Tammuz	Dumuzid (1) (sum.) = akk. Du'zu = Dūzu = hebr. Tammûz (Mes.) (god) [Duzu, Tammuz]
Dumuzid Sipad	Dumuzid (1): 'Sipad', ~ ('de Herder') (Welt-Blundell) (Mes.) (god-myth. koning) [Dumuzid Sipad]
Egypte	Egypte = Kemet = Kumat = eg. km.t = Khēmi = kopt. Χнмι = akk. Miṣru = arab. Miṣr = hebr. Mitzráyim = gr. Αιγυπτος (Afr.-Eg.) (land), Egyptisch, Egyptenaar
Egyptische	Egypte = Kemet = Kumat = eg. km.t = Khēmi = kopt. Χнмι = akk. Miṣru = arab. Miṣr = hebr. Mitzráyim = gr. Αιγυπτος (Afr.-Eg.) (land), Egyptisch, Egyptenaar
Beneden-Egypte	Egypte, Beneden- = Ta-Mehew = eg. t³-mḥw (Eg.) (landsdeel)
Noord en Zuid	Egypte, Beneden- = Ta-Mehew = eg. t³-mḥw (Eg.) (landsdeel)
Noord-Egypte	Egypte, Beneden- = Ta-Mehew = eg. t³-mḥw (Eg.) (landsdeel)
Boven-Egypte	Egypte, Boven- = Ta-Šeme'aw = eg. t³-šmʿw (Eg.) (landsdeel)
Noord en Zuid	Egypte, Boven- = Ta-Šeme'aw = eg. t³-šmʿw (Eg.) (landsdeel)
Zuid-Egypte	Egypte, Boven- = Ta-Šeme'aw = eg. t³-šmʿw (Eg.) (landsdeel)
Opper-Egypte	Egypte, Boven- = Ta-Šeme'aw = eg. t³-šmʿw (Eg.) (landsdeel)
Elura	Elāpura = Elūra = mar. Vērūḷ = Ellora (Ind.) (topogr. en grotheiligdomgebied, tNWv Auraṅgābād, Auraṅgābād, Mahārāṣṭra) [Elapura]
Ea [voorafgegaan door een spatie]	Enki (sum.) = Nudimmud = akk. Ea = Niššiku (Mes.) (god) [Nishshiku, Nissiku]
Enki/Ea	Enki (sum.) = Nudimmud = akk. Ea = Niššiku (Mes.) (god) [Nishshiku, Nissiku]
Ea:	Enki (sum.) = Nudimmud = akk. Ea = Niššiku (Mes.) (god) [Nishshiku, Nissiku]
Enki	Enki (sum.) = Nudimmud = akk. Ea = Niššiku (Mes.) (god) [Nishshiku, Nissiku]
Enlil	Enlil = Nunamnir = akk. Ellil = gr. Illinos (Ιλλινος) (Damascius) (Mes.) (god)
Bēl [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Enlil: 'Bēl' (1) (Mes.) (god) [Bel]
Enmenduranna	Enmendurana = Enmenduranna = Eumendurana (Campbell) (Mes.) (myth. koning)
Eumenduranna	Enmendurana = Enmenduranna = Eumendurana (Campbell) (Mes.) (myth. koning)
Eumengalanna	Enmengalana = Eumengalanna (Campbell) (Mes.) (myth. koning)
Enmenluanna	Enmenluana = Enmenluanna (Mes.) (myth. koning)
Enos	Enos = hebr. 'Enōš = arab. Yāniš = 'Anūš (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader)
Ensibzianna	Ensipadzidana = Ensibzianna = Enzibzianna (Campbell) (Mes.) (myth. koning)
Enzibzianna	Ensipadzidana = Ensibzianna = Enzibzianna (Campbell) (Mes.) (myth. koning)

Eridu	Eridu = Eridug = akk. Irîtu = mod. Tell Abu Shahrain (Sum.-Irak) (archeol. site, tZWv An Nāṣirīyah, gvm. Dhī Qār) [Iritu]
Etana	Etana (Mes.) (koning)
Euedoraches	Euedorachos = Euedoraches (Campbell) (Mes.) (myth. koning)
Europa	Europa (2) (Eur.) (continent), Europees, Europeaan
Eva [voorafgegaan door een spatie]	Eva = hebr. Ḥawwāh = Sept. gr. Heua (Εύα) (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., oorspr. godin) [Hawwah, Hawwâ]
Freudiaans	Freud, Sigmund (auteur)
Gaia	Gaea (1) = gr. Gaia = Gaie = Ge = Ga ((ep.) Γαια = (poët.) Γαιη = att. Γη = dor. Γα) (Gr.) (godin)
Geb	Geb = Seb = Keb = eg. gb (Eg.) (god)
Grieken	Griekenland = lat. Graecia = gr. Hellas = Ellas = Hellada = Ellada (Έλλας = Ελλας = Έλλαδα = Ελλαδα) (Eur.-Gr.) (land), Grieks (Oud-Grieks), Griek
Adad [voorafgegaan door een spatie]	Hadad = ugar./kan. Haddu = Hadda = Hadad = akk. Adad = Addu = sum. Iškur (latere identificatie) (NW-Sem.) + (Mes.) (god) [Ishkur, Iskur]
Ḫammurābi van Babylon	Ḫammurābi = amor. 'Ammurāpi van Babylon (Mes.) (koning) [Hammurabi]
Hathor	Hathor = eg. ḥwt-ḥrw = gr. Άθωρ (Eg.) (godin en hemelkoe)
Hat-hor = 'huis van Horus'	Hathor = eg. ḥwt-ḥrw = gr. Άθωρ (Eg.) (godin en hemelkoe)
Hathor van de Horizon	Hathor: 'Hathor van de Horizon' (Eg.)
Enoch	Henoch = Enoch = hebr. Ḥănōḵ = arab. 'Akhnūkh = 'Idrīs (1) (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader, zoon van Jered) [Hanok, Akhnukh, Idris]
Hephaistos	Hephaestus = gr. Hephaistos (Ήφαιστος) (Gr.) (god)
Hilprecht	Hilprecht, Hermann Volrath (auteur)
Wayne Horowitz	Horowitz, Wayne (auteur)
Horus	Horus = eg. ḥr.w = gr. Ώρος (Eg.) (god)
Inana	Inana (sum.) = Innin = (latere ident.) Ištar (1) (akk.) = (ouder) Eštar (Mes.) (godin, dochter van Anu of Sîn) [Inanna, Ishtar, Eshtar]
Ištar	Inana (sum.) = Innin = (latere ident.) Ištar (1) (akk.) = (ouder) Eštar (Mes.) (godin, dochter van Anu of Sîn) [Inanna, Ishtar, Eshtar]
India	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
Indra	Indra (1) (Ind.) (god)
Abu Simbel	Ipsambul (oeg.) = mod. Abu Simbel = arab. Abū Simbal = Abū Sinbal = Abū Sunbul (Eg.) (topogr., aan de r. Nijl bij de grens met Sudan, gvm. Aswan = Asswan) [Ebsambul, Isambul, Abu Simbal = Abu Sinbal = Abu Sunbul]
Iraniër	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Ishara	Išḫara (1) = akk. Ašḫara = hett. Ušḫara = ugar. Ušḫry = (Alalaḫ) ^{d}IŠTAR-ra (Wiseman) of ^{d}BARA$_{10}$-ra (Pettinato 1979b) (Syr.substr.-Mes.-H/H) (godin) [Išhara, Ishhara, Ishara, Ašhara, Ashhara, Ashara, Ušhara, Ushhara, Ushara, Ušhry, Ushhry, Ushry]
Israël	Israël = hebr. Yiśrā'ēl = Jiśrā'el = gr. Ισραηλ = arab. Isrā'īl (Azië-Isr.) (land en volk), Israëlitisch = mod. Israëlisch, Israëliet = mod. Israëliër [Israel, Yisra'el, Yisrael, Jisra'el, Jisrael, Isra'il, Israil]
Hebr.	Israël: Hebreeërs = Hebreeën = hebr. 'Iḇrîm = 'Iḇriyyîm = gr. Hebraioi (Έβραιοι) = lat. Hebraei (NW-Sem.) (volk), Hebreeuws, Hebreeër [Ibrim, Ivrim, Ibriyyim, Ivriyyim]

Hebreeërs	Israël: Hebreeërs = Hebreeën = hebr. ‘Iḇrîm = ‘Iḇriyyîm = gr. Hebraioi (Ἑβραιοι) = lat. Hebraei (NW-Sem.) (volk), Hebreeuws, Hebreeër [Ibrim, Ivrim, Ibriyyim, Ivriyyim]
On (= Heliopolis)	Iunu = eg. jwnw = Awnu = Annu = Innu = hebr. Ôn = Āwen = gr. Heliopolis (Ἡλιουπολις) = lat. Heliopolis in Augustamnica = Solis oppidum (Eg.) (archeol. site, op locatie van de wijk Ain Shams, Caïro, gvm. al-Qāhirah) [Ioenoe, On, Awen]
Jered	Jered = Jared = hebr. Yāreḏ = Yereḏ = arab. al-Yārad (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader) [Yared, Yered, al-Yarad]
Jericho	Jericho = hebr. Yərīḥō = arab. Erīḥā = Tell es-Sultan = Tel Jericho (Isr.) (topogr., tNWv Jeruzalem; archeol. site, tNWv Jericho (stad) en tZWv Ein al Sultan, Judea & Samaria) [Yeriho, Jeriho, Eriha, Er Riha]
Job	Job = hebr. ’Iyyôḇ = arab. ’Ayyūb (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Hiob, Ijob]
Johannes de Doper	Johannes (1) de Doper = hebr. Yôḥānān ha-Matbil = lat. Ioannes (1) Baptista = gr. Ioannes (1) ho Baptistes (Ιωαννης (1) ὁ Βαπτιστης) = (gr. orthodox) Ioannes (1) Prodromos (Ιωαννης (1) Προδρομος) (NW-Sem.-Isr.) (profeet) [Johannes de Doper, Yohanan haMatbil, Ioannes Baptista, Ioannes ho Baptistes, Ιωαννης ὁ Βαπτιστης, Ιωαννης Προδρομος)]
Kanaänieten	Kanaän = akk. ^{KUR}Ki-na-aḫ-na (brief uit Mari) = eg. pa Kan‘ana (‘de Kanaän’) = phoen. kn‘n (kana‘n, Kenā‘n) = hebr. Kna'an = Kəná‘an = Kənā‘an = akk.-amor. Ki-in-a-nim^{ki} (inscr. uit Alalaḫ) = akk.-hurr. Kinaḫḫi = Kinaḫni = Sept. gr. Χανααν = Vulg. lat. Chanaān = gr. (Hecat., fr. 250) Χνᾶ = arab. Kan‘ān (Azië) (streek, ong. overeenkomend met Libanon, Israël en W-Jordanië), Kanaänitisch, kust-Syrisch, Kanaäniet [Pa Kanana, pꜣ kn’n, K'ná‘an, Kenā‘an, Kena‘an, Kana‘an, Kinahhi, Kinahni, Chanan, Chanān, Chanaan, Χνα, Chna, Khna, Canaan]
Kenan	Kenan = hebr. Qēnān = arab. Qāynān = gr. Kaïnam (Καϊναμ) (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader) [Qenan, Kaynan, Cainan, Qênān, Qaynan]
Kerma	Kerma = Dukki Gel = wrsch. Pnubs (Soedan) (archeol. site, Nubië)
Khasekhemui	Khasekhemui = Khasekhemwy = eg. Ḫ‘j-sḫm-wj = Chasechemoey = Cheneres (Eg.) (koning)
Ki [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Ki (Mes.) (godin)
An-Ki	Ki (Mes.) (godin)
Ki. [voorafgegaan door een spatie]	Ki (Mes.) (godin)
(*ki*)	Ki (Mes.) (godin)
Kidunnu-šakinkin	Kidunnu-šakinkin (Mes.) (myth. koning) [Kidunnushakinkin]
Kiš	Kiš = akk. Kiššatu = mod. Tell el-Uheymir = Tall al-Uḥaymir (e.var.) (Sum.-Irak) (archeol. site, tOv Ḥillah, gvm. Bābil) [Kish]
Gišgalla	Lagaš: Gišgalla = Gišgala (Sum.-Irak) (wijk) (archeol. site, tOv Shatreh (= Al Shatrah = Ash Shaṭrah = Shatrat al-Muntafiq), gvm. Dhī Qār) [Lagash, Gishgalla, Gishgala]
Lamech	Lamech = hebr. Lemeḵ = Lameḵ = arab. Lamak = gr. Λαμεχ (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader) [Lemek, Lamek]
Larak	Larag = akk. Larak (Sum.-Irak) (onbekende archeol. site, wrsch. tZv Al Kūt, gvm. Wāsit)
Libanon	Libanon (1) = arab. Lubnān (Azië) (land), Libanees, Libanees
Ma’at	Ma’at = eg. mꜣᶜ.t = Māt = Mayet (Eg.) (godin) [Maat, Maät]
Mahalaleël	Mahalaleël = Mahalalel = hebr. Mahălal’ēl = gr. Μαλελεηλ (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader) [Maleleel, Mahalaleel]

Megalaros	Megalaros (Μεγαλαρος, Μεγαλανος) = Amegalarus (< wrsch. Megalalos of Amelalarus = hebr. Mahalal-el (Hommel & Sayce) = sum. Enmeirgan = sum. Meskingashir (Barton)) = Amêl-Aruru (Mes.) (koning)
Memfitische	Memphis = Men-nefer = eg. mn-nfr = Memfi = Mefi = kopt. Ⲙⲉⲙϥⲓ = gr. Μεμφις = bijb. Mof = Nof = mod. Mīt Rahīna (Eg.) (topogr., tZv Caïro, gvm. Gizeh = Al Jizah) [Memfis, Mit Rahina]
Menes	Menes = eg. *mn.j* = gr. (Manetho) Μηνης = mog. Narmer = Hor-Aha (Eg.) (koning)
Mesopotamië	Mesopotamië = aram. Bêṯ Nahrayn = Bêṯ Nahrawwāṯā = Meṣʿaṯ Nahrawwāṯā = gr. (Polybius) Mesopotamia (Μεσοποταμια) = hebr. ʾĂrâm Nahărayim (= N-Mesopotamië) = arab. (Bilād mā) Bayn Al-Nahrayn = Bilād ar-Rāfidayn (Azië) (hist. streek, gelegen tussen de r. Eufraat en Tigris, NO-Syrië en Irak), Mesopotamisch = aram. Nahrāyā, Mesopotamiër [Beth Nahrin, Beth Nahrain, Bet Nahrayn, Bilād mā bayn Al-Nahrayn, Bilad ar-Rafidayn]
Mesopotamisch	Mesopotamië = aram. Bêṯ Nahrayn = Bêṯ Nahrawwāṯā = Meṣʿaṯ Nahrawwāṯā = gr. (Polybius) Mesopotamia (Μεσοποταμια) = hebr. ʾĂrâm Nahărayim (= N-Mesopotamië) = arab. (Bilād mā) Bayn Al-Nahrayn = Bilād ar-Rāfidayn (Azië) (hist. streek, gelegen tussen de r. Eufraat en Tigris, NO-Syrië en Irak), Mesopotamisch = aram. Nahrāyā, Mesopotamiër [Beth Nahrin, Beth Nahrain, Bet Nahrayn, Bilād mā bayn Al-Nahrayn, Bilad ar-Rafidayn]
Methusalah	Methusalah = Metusalem = hebr. Məṯûšālaḥ = gr. Mathousala (Μαθουσαλα) (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader) [Metusalem, Metusalach, Metuselach, Matusalem, Methusalem, Methusalach, Methuselach, Mathusalem, Methuselah]
Midden-Oosten	Midden-Oosten = Nabije Oosten (Azië) (streek, van Egypte, Turkije en Arabië tot en met Iran), Midden-Oosters
Mitra	Mitra*: Mitra (Ind.) (god)
Moira	Moera = gr. Moira (1) (Μοιρα) (Gr.) (godin)
Tell Brak	Nagar = (later) Nawar = (mog.) mod. Tell Brak (Syr.) (topogr./archeol. site, tNOv Al-Hasakah (stad), gvm. Al-Hasakah; oorspr. naam onbekend)
Nammu	Nammu = Namma (Mes.) (godin)
Nandin	Nandin (2) = Nandi (Ind.) (stier van Śiva)
Nanna	Nanna (2) = Dilimbabbar = Ašimbabbar = (latere ident.) akk. Su'en = Sîn (Mes.) (god) [Nannar, Ashimbabbar, Nanna-Su'en, Nanna-Suen, Sin]
Sin,	Nanna (2) = Dilimbabbar = Ašimbabbar = (latere ident.) akk. Su'en = Sîn (Mes.) (god) [Nannar, Ashimbabbar, Nanna-Su'en, Nanna-Suen, Sin]
Narmer	Narmer = nʿr-mr = mog. Hor-Aha = Menes (Eg.) (koning)
Hierakonpolis	Nekhen = Nechen = eg. nḫn = gr. Hierakonpolis (Ἱερακων πολις) (Eg.) (archeol. site, op de westelijke Nijl-oever bij Al Bisaliyyah Qibli tussen Edfu en Esna, gvm. Aswan = Asswan)
Nephthys	Nephthys (Νεφθυς) = eg. nbt-ḥwt = Nebt-Het = Nebet-Het (Eg.) (godin)
Nijl	Nijl = gr. Νειλος = lat. Nilus = Hapī = Hapi (2) = eg. ḥʿpj = Iteru = eg. jtrw = kopt. ϕιαρω = hebr. ha-Yeʿor = ha-Šiḥôr = arab. an-Nīl (Eg.) (rivier, de Blauwe Nijl van het Tana-meer (Ethiopië) en de Witte Nijl van het Victoria-meer (Oeganda, Tanzania) naar de samenvloeiing bij Khartoem (Soedan) en vandaar naar de Middellandse Zee (Egypte))
Ninḫursaĝ	Ninḫursaĝ (1) = cun. ^{d}NIN.ḪUR.SAG.GÁ (1) (Mes.) (godin) [Ninḫursaĝa, Ninhursag, Ninkharsag, Ninhursanga]
Ninkurshag	Ninkurshag (Ind.) (godin van de Toda's, Zuid-India)

Nippur	Nippur = sum. Nibru = cun. EN.LÍL^{KI} = akk. Nibbur (Irak) (archeol. site, tNv Afak (tNOv Al Diwaniyah), gvm. Al-Qādisiyah)
Nubië	Nubië = Nubia = eg. Ta-seti (T^{3}-stj) = Setiu (stjw) = Nehset (nḥst) = Nehsyu (nḥsyw) = Ta-nehsi (T^{3}-nḥsj) = Iuntiu-seti (Jwntjw-stjw); = (vrm. koninkrijk) Kuš = Kaš (K^{3}š) = mer. Qes = gr. Kous (Κους); = (een deel van) gr. Aithiopia (Αιθιοπια); = lat. Nobatia = lat.-gr. Nobadia = (Νοβαδια) = kopt. Ⲛⲟⲩⲃⲁⲁⲓⲁ = onub. Migitin Goul (ΜΙΓΙΤΝ ΓΟΥΛ) (Afr.) (hist. streek, tussen de 1^{e} Aswan (Eg.) en de 6^{e} cataract tNv Khartoem (Soedan)), Nubisch, Nubiër [Kush, Ku'sh, Kash, Kesh]
Nut	Nut = eg. nwt = Nunut = Nenet = Naunet = Nuit (Eg.) (godin) [Noet]
Obeïd	Obeïd = el-Obeïd = el-Obaïd = mod. Tell al-'Ubaid (Irak) (archeol. site, tWv Ur (tWv An Nāṣirīyah), gvm. Dhī Qār)
Oppert	Oppert, Julius = Jules (auteur)
Osiris	Osiris = gr. Οσιρις = eg. wsjr (var. ^{3}sjr = jsjrj) = Asar = Wesir = Usir (e.a.) = kopt. Ⲟⲩⲥⲓⲣⲉ = Ⲟⲩⲥⲓⲣⲓ (Eg.) (1. god, 2. farao na de dood, 3. de mens na de dood)
Palestina	Palestina = hebr. Pəlešet = eg. prst = pwr^{3}s^{3}tj = ass.-akk. Palaštu = Pilištu = gr. Palaistine (Παλαιστινη) = lat. Palaestina (Azië) (streek, tussen Sidon, Damascus, Eilat en Rafah; in engere zin Philistia), Palestijns, Palestijn [Pelesheth, Palashtu, Palastu, Pilishtu, Pilistu]
Pāṇini	Pāṇini (Ind.) (auteur) [Panini]
Patañjali	Patañjali (Ind.) (auteur) [Patanjali]
Buto	Per-Wadjet = eg. pr-w^{3}ḏjt = gr. Buto (Βουτω) (e.var.) = mod. Kom Butu = Tell el-Fara'in = (dorp) Ebtu = Abtu = Ibtu (Eg.) (topogr./archeol. site, tNOv Desouk, gvm. Kafr el Sheikh = Kafr ash Shaykh)
Perzische Golf	Perzische Golf = perz. Xalij-e Fârs = lat. Sinus Persicus (Azië) (zeeinham van de Indische Oceaan tussen Iran en Arabië)
Phoeniciërs	Phoenicië = Foenicië = Fenicië = phoen. Pūt = hebr. Pût = gr. Φοινικη = lat. Phoenica (NW-Sem.) (gebied van een antieke cultuur in de kuststreek van de Levant, lopend van mod. Haifa (Isr.) via Libanon tot Tartous (Syr.)), Phoenicisch (Foenicisch, Fenicisch) = gr. Φοινικος = Φοινικηιος = lat. Phoenicius = Poenicus = Punicus; Phoeniciër (Foeniciër, Feniciër) = eg. fnḫw = myc. po-ni-ki-ja = phoen. (pl.) Pōnnim = lat. Phoenix (1) (pl. Phoenices) = Poenus (pl. Poeni) = gr. Phoinix (1) (pl. Phoinikes) (Φοινιξ (1) (pl. Φοινικες)) [Put, Phut, Phoinike]
Plato	Plato = gr. Platon (1) (Πλατων) (Gr.) (filosoof)
Prometheus	Prometheus (Προμηθευς) (Gr.) (titan)
Ptah	Ptah = eg. ptḥ = kopt. Ⲡⲧⲁϩ = gr. Φθα (Eg.) (god)
Šub-ad	Pu-abi = vroegere lezing Šub-ad (Mes.) (koningin?) [Puabi, Shubad]
Pythagoras	Pythagoras van Samos (Πυθαγορας ὁ Σαμιος) (Gr.) (filosoof)
Rausir	Rausir (Eg.) (priester)
Re [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Re = Ra = eg. rˁ = rˁw (Eg.) (god) [rˁ]
Re.	Re = Ra = eg. rˁ = rˁw (Eg.) (god) [rˁ]
Re, [voorafgegaan door een spatie]	Re = Ra = eg. rˁ = rˁw (Eg.) (god) [rˁ]
Re verschilde	Re = Ra = eg. rˁ = rˁw (Eg.) (god) [rˁ]
(Re)	Re = Ra = eg. rˁ = rˁw (Eg.) (god) [rˁ]
Michael Rice	Rice, Michael (auteur)
Ruditdidit	Rudîtdidît (Eg.) (sagenfig.) [Ruditdidit]
Sāmarrā	Sāmarrā = syr.-aram. Sumra = gr. (Ptol.) Σουμα = lat. Sumera (Irak) (topogr./archeol. site (Tell al-Suwwan), aan de Tigris tNv Bagdad, gvm. Ṣalāḥ ad-Dīn) [Samarra]

Saošyant	Saošyant (Ir.) (heiland) [Saoshyant]
Sargon van Akkad	Sargon I van Akkad = akk. Šarru-kēn (Mes.) (koning) [Sharru-ken]
Saturnus	Saturnus (1) (L/R) (god)
Saul	Saul (1) = hebr. Šāʿūl (1) ben Ḳīš (NW-Sem.-Isr.) (koning van het zg. 'Verenigde Koninkrijk') [Saul ben Kish, Šāʿūl ben Ḳīš, Šāʿūl ben Qīš]
Scheil	Scheil, Jean-Vincent (auteur)
Sekhmet	Sekhmet = Sechmet = Sakhmet = Sachmet = eg. sḫmt (Eg.) (godin) [Sachmis, Sakhet, Sekhet]
Sma [+ spatie]	Semerkhet (Horusnaam) = eg. smrḫt = Iri-netjer Semsu (= Sma?) (eigennaam, onzeker) = eg. jrj-ṯr smsw = gr. Semempses (Σεμεμψης) (Eg.) (koning) [Semerchet]
Semieten	Semieten (Sem.) (groep taalkundig, volkenkundig en cultureel verwante volken in m.n. het Midden-Oosten en de Hoorn van Afrika), Semitisch
Semitische	Semieten (Sem.) (groep taalkundig, volkenkundig en cultureel verwante volken in m.n. het Midden-Oosten en de Hoorn van Afrika), Semitisch
Seth	Seth (1) = Set = Setekh = Sutekh = Seteš = Suti = eg. (resp.) stḫ = st = stḫ = swtḥ = stš = swtj = kopt. Cнт = gr. Σεθ (Eg.) (god) [Setech, Sutech, Setesh, Suty]
Seth 105	Seth (2) = hebr. Šēṯ = arab. Šīṯ = gr. Σηθ = (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) (koning-aartsvader) [Set, Shet, Shit]
Sinaï	Sinaï = Horeb = hebr. Har Sinai = arab. Jabal Mūsā = Gabal Mūsā = Gabal Sīnā = Ṭūr (1) Sīnā' = gr. Oros Sinai (Oρoς Σιναι) = lat. Mons Sinai (Eg.) (berg, tNv Sharm-el-Sheikh, gvm. Zuid-Sinaï = Janub Sina') [Jebel Musa, Ṭūr Sīnā', Tur Sina, Jabal Musa, Gabal Musa, Gabal Sina]
Sippar	Sippar-Amnanum = sum. Zimbir = mod. Tell ed-Dēr en Tell Abu Habbah (Irak) (archeol. site, tNOv Yusufiyah (tZv Bagdad), gvm. Baġdād) [Tell ed-Der]
Śiva	Śiva (1) = Rudra (1) (Ind.) (god) (lit.) [Shiva, Shiwa, Siva]
Śava	Śiva (1): 'Śava' (Ind.) (god) [Shava, Sava]
Spengler	Spengler, Oswald Arnold Gottfried (auteur)
Šu [+ spatie]	Šu = eg. šw (Eg.) (god) [Shu, Sjoe]
Šu,	Šu = eg. šw (Eg.) (god) [Shu, Sjoe]
Sumer	Sumerië = Sumer = sum. Kalam = ki-en-gi(r) = akk. mātu šumeri(m) = bijb. nl. Sinear = hebr. Šinʿar = gr. (Sept.) Σεννααρ = lat. (Vulg.) Sennaar = eg. śngr = hett. Šanḫar = ugar. ṯngr = ass. Singara (Irak) (hist. niet-Sem. streek in Z-Irak); Sumerisch (taal) = sum. eme-ki-en-gi-ra = eme-gi$_7$(-r) = akk. lišān Šumeri(m) = šumeru (1); Sumerisch (adj.) = sum. emeĝir = akk. šumerû (2); Sumeriër = sum. ùĝ saĝ gìg ga (volk) [Kiengir, matu sumeri, Shinar, Shanhar, Sanhar, Sangar, tngr, Soemerië]
Šuruppak	Šuruppak = mod. Tell Fara (Irak) (archeol. site, tZOv Al-Dīwānīyah, gvm. Al-Qādisiyah) [Šuruppag, Shuruppak, Curuppag]
Syrië	Syrië = arab. Sūriyā (Azië-Syr.) (land), Syrisch, Syriër [Suriya]
Ṭābi-utul-Enlil	Ṭābi-utul-Enlil = sum. Làl-úr-alim-ma (Oshima 2014) (Mes.) (hist. fig.) [tabi-utul-enlil, tabi-utul-ellil, lal-ur-alim-ma, laluralimma]
Tefnut	Tefnut = Tefnet = eg. tfnwt = tfnt (Eg.) (godin)
Thot	Thot (Eg.) (god)
Khafajah	Tutub = mod. Tell Khafajah = Khafaje (Irak) (archeol. site, tOv Bagdad (bij Sadr City) aan de r. Diyālā, gvm. Baġdād)
Ubardudu	Uburdudu = Ubardudu (Mes.) (myth. koning) [Ubartutu, Ubaratutu]

Uruk	Unug (sum.) = Unu = cun. UNUG = cun. AB-gunû = (later) cun. AB-EŠ = akk. Uruk = hebr. ’Ereḵ = bijb. (Gen. 10:10) Erech = lat. (Vulg.) Arach = gr. (Sept.) Orech (Ορεχ) = (Ptol. 8.20.29) Orchoë (Ορχοη) = Orygeia (Ωρυγεια) = arab. Warkā’ = Auruk (Irak) (archeol. site, tOv As Samāwah, gvm. Al Muthannā) [Erek, Warka, Oeroek]
Up-uat	Upuaut = Up-uat = Upwaut = Wepwawet = Wep-wawet = Wepawet = eg. wp-w^{3}wt = gr. Ophois (Οφοις) (Eg.) (god)
Ur III	Ur = sum. Urim = cun. (oorspr.) LAK-32.UNUG^{ki} (‘Nanna’s woning’) = (later) URIM$_2^{ki}$ = cun. (oorspr.) ŠEŠ.AB (id.) = (later) URI$_5^{ki}$ = URIM$_5^{ki}$ = akk. Uru = hebr. ’Ūr Ḵaśdîm = bijb. Ur der Chaldeeën = arab. ’Ūr = mod. Tell el-Muqayyar (Irak) (archeol. site, tZWv An Nāṣirīyah, gvm. Dhī Qār) [Ur Kasdim, Oer]
Ur: de maangod Nanna	Ur = sum. Urim = cun. (oorspr.) LAK-32.UNUG^{ki} (‘Nanna’s woning’) = (later) URIM$_2^{ki}$ = cun. (oorspr.) ŠEŠ.AB (id.) = (later) URI$_5^{ki}$ = URIM$_5^{ki}$ = akk. Uru = hebr. ’Ūr Ḵaśdîm = bijb. Ur der Chaldeeën = arab. ’Ūr = mod. Tell el-Muqayyar (Irak) (archeol. site, tZWv An Nāṣirīyah, gvm. Dhī Qār) [Ur Kasdim, Oer]
(Ur)	Ur = sum. Urim = cun. (oorspr.) LAK-32.UNUG^{ki} (‘Nanna’s woning’) = (later) URIM$_2^{ki}$ = cun. (oorspr.) ŠEŠ.AB (id.) = (later) URI$_5^{ki}$ = URIM$_5^{ki}$ = akk. Uru = hebr. ’Ūr Ḵaśdîm = bijb. Ur der Chaldeeën = arab. ’Ūr = mod. Tell el-Muqayyar (Irak) (archeol. site, tZWv An Nāṣirīyah, gvm. Dhī Qār) [Ur Kasdim, Oer]
Ouranos	Uranus (1) = gr. Ouranos (1) (Ουρανος (1)) (Gr.) (god)
Uqair	Urum = mod. Tell Uqair = Tell Aqair (Irak) (archeol. site, tOv Qal‘at ‘Umar az Zunbur (en tNOv Tell Ibrāhīm) en tZv Bagdad, gvm. Bābil) [Tall al-´Uqair, Tell Uquair]
Šamaš	Utu = akk. Šamaš = phoen. šmš = hebr. Šemeš = syr.-aram. Šemsa = arab. Šams (Mes.) (god) [Shamash, Shemesh, Shemsa, Semsa, Shams]
Utu,	Utu = akk. Šamaš = phoen. šmš = hebr. Šemeš = syr.-aram. Šemsa = arab. Šams (Mes.) (god) [Shamash, Shemesh, Shemsa, Semsa, Shams]
Vācaspati Miśra	Vācaspati (2) Miśra (Ind.) (auteur) [Vācaspati Miśra, Vachaspati Mishra, Vacaspati Misra, Vacaspati Mishra, Vachaspati Misra]
Varuṇa	Varuṇa (Ind.) (god) [Varuna]
Viṣṇu	Viṣṇu (Ind.) (god) (lit.), Vaiṣṇava [Visnu, Vishnu, Vaisnava, Vaishnava]
Hari	Viṣṇu: ‘Hari’ (2) (Ind.) (god)
Vyāsa	Vyāsa (1) = Kṛṣṇa (8) Dvaipāyana Vyāsa = Vedavyāsa (Ind.) (auteur) [Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa, Krsna Dvaipayana Vyasa, Krisna Dvaipayana Vyasa, Krshna Dvaipayana Vyasa, Krishna Dvaipayana Vyasa, Vedavyasa]
Zoroaster	Zarathustra = av. Zaraθustra = gr. Zoroastres (Σωροαστρης) = Zoroaster (Ir.) (profeet)
Zeus	Zeus (1) (Ζευς) (Gr.) (god)
Ziusudra	Ziusudra (sum.) = Ziudsudra = Ziusuďa = Ziudsura = Zi-û-suddu = Zi-ûd-suddu = Zin-Suddu (Mes.) (myth. koning en zondvloedheros) [Ziusura, Ziûsuddu Ziûdsuddu, Ziusuddu, Ziudsuddu, Zinsuddu]
Xisouthros	Ziusudra: Atraḫasis = Atramḫasis (akk.) = gr. Xisouthros (Ξισουθρος) (Mes.) (myth. koning en zondvloedheros) [Atra-ḫasis, Atrahasis, Atram-ḫasis, Atramhasis, Atra-khasis, Atar-khasis]
Noach	Ziusudra: Noach = hebr. Nōaḥ = gr. Noë (Νωε) = syr. aram. Nukh = arab. Nūḥ (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) (koning-aartsvader) [Noah, Nuh]

2. **Index van categorieën en termen**

put	Aardformatie: aardgroeve (put, kuil, holte) (alg.)
aardhoop	Aardhoogte (alg.)
verhoging	Aardhoogte (alg.)
berg	Aardhoogte: berg
kosmische berg	Aardhoogte: berg, wereld- (kosmische -)
klei	Aardmaterie: klei
begin van de tijd	Begin: ~ van de tijd (mythische oertijd, in den beginne, *in eo tempore*)
zonder begin	Begin: beginloosheid
eerste androgynen	Begin: eerste/oudste androgynen
eerste beeldjes en afbeeldingen van de	Begin: eerste/oudste beeldjes van de moedergodin
eerste koning na de vloed	Begin: eerste/oudste koning na de zondvloed
eerste moord	Begin: eerste/oudste moord
eerste tempelgebouwen	Begin: eerste/oudste tempels
Eerste tempels	Begin: eerste/oudste tempels
Hij zei als eerste: ‘ Ik ben.’	Begin: eerste/oudste uitspraak
eerste verkondiger van de kosmische	Begin: eerste/oudste verkondiger van de kosmische restauratie
Adam is het eerste wezen	Begin: eerste/oudste wezen
De wereld was het Zelf	Begin: eerste/oudste wezen
begin van de beschaving	Begin: oorsprong van de cultuur (beschaving)
eerste planters	Begin: oorsprong van de landbouw
komt het menselijke ras voort	Begin: oorsprong van de mens
Uit hem komt Adam en Eva voort	Begin: oorsprong van de mens
Mythogenesis	Begin: oorsprong van de mythologie (mythogenesis)
uitdrukking, nauwkeurig overwogen, van	Begin: oorsprong van de mythologie (mythogenesis)
spontaan uit de psyche ontstaan	Begin: oorsprong van de mythologie (mythogenesis)
ambachtslieden	Beroep en functie: ambachtsman
‘meester van de	Beroep en functie: ambachtsman: ‘meester van de meesterambachtslieden’ (Eg.)
patesi	Beroep en functie: dienaar, gods-: term: *ensi* = *patesi* (Campbell) (Mes.)
slaven	Beroep en functie: dienaar: slaaf
dienaressen	Beroep en functie: dienares
Sandalendrager	Beroep en functie: drager van de sandalen
filosofen	Beroep en functie: filosoof
herder	Beroep en functie: herder
kunstenaar	Beroep en functie: kunstenaar
planters	Beroep en functie: landbouwer
opener van de weg	Beroep en functie: opener van de weg
Up-uat	Beroep en functie: opener van de weg: term: *up-uat* (Eg.)
yogin	Beroep en functie: rel. persoon: asceet: term: *yogin* (Ind.)
monniken	Beroep en functie: rel. persoon: monnik
aanbidders	Beroep en functie: rel. persoon: vereerder (aanbidder)
wijze [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Beroep en functie: rel. persoon: ziener (wijze, waarzegger)
rentmeester	Beroep en functie: rentmeester
strijders	Beroep en functie: strijder
veerman	Beroep en functie: veerman
vrucht van het leven	Bezit en roof: bezit en verlies van de ‘vrucht van het leven’
ontdaan van zijn goddelijkheid	Bezit en roof: verlies van goddelijkheid
bloed	Bloed
bomen	Boom (alg.)
boom der kennis van goed en kwaad	Boom: 4. type: kennis van goed en kwaad, ~ der
boom van het	Boom: 4. type: levensboom
Bodhi-boom	Boom: 5. spec. naam: ‘Bodhi’-boom (Ind.-B.)
boot	Boot

boten	Boot
schepen	Boot
schip	Boot
gebouwen	Bouwwerk
hof van de koninklijke voorvaderen	Bouwwerk: 1. type: hof van de koninklijke voorvaderen
huis	Bouwwerk: 1. type: huis
'god van het huis van water (*e-a*)'	Bouwwerk: 1. type: huis: term: *e-a* ('huis van water') (de Akk. naam van Enki) (Mes.)
par'o = het	Bouwwerk: 1. type: huis: term: *par'o* ('het grote huis') (de term voor de koning) (Eg.)
priestergebouwen	Bouwwerk: 1. type: priestergebouw
stallen	Bouwwerk: 1. type: stal
muur	Bouwwerk: 2. type: afscheiding: muur
steden	Bouwwerk: 3. groep: stad
tempelstad	Bouwwerk: 3. groep: stad, tempel-
bouw van	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
en bouwen	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
Re bouwen	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
herbouwden	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
gedroogde stenen	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
Natuurstenen	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
werken in duurzame steen	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
spleten de eerste androgynen in tweeën	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen, tweegeslachtelijk
bloeitijd	Cultureel aspect: bloei, culturele
Invloed	Cultureel aspect: invloed
vereerd	Cultus
Verering	Cultus
liturgie	Cultus
liturgische	Cultus
rundercultus	Cultus: 2. type: dierenverering: rundercultus
cultus van de stier	Cultus: 2. type: dierenverering: rundercultus: stierencultus
stierencultus	Cultus: 2. type: dierenverering: rundercultus: stierencultus
dodencultus	Cultus: 2. type: dodencultus (voorouderverering)
natuurcultus	Cultus: 2. type: natuurcultus (verering van natuurlijke objecten)
cultuur	Cultuur
dorpscultuur	Cultuur: 3. type: dorpscultuur
beschaving	Cultuur: 3. type: hogere ~ (beschaving)
oosterse cultuur	Cultuur: 3. type: oosterse ~ (oriëntaalse ~)
stadscultuur	Cultuur: 3. type: stadscultuur
dier	Dier (alg.)
Nandin	Dier: 1. naam: 'Vreugdevolle' (*Nandin, Nandinī*) (Ind.)
vis [+ spatie]	Dier: 2. syst.: vis
kudden	Dier: 3. type: kudde
geofferde dieren	Dier: 3. type: offerdier
offerkalf	Dier: 3. type: offerdier
geit	Dier: geit
scarabee	Dier: kever, mest- (scarabee, heilige pillenkever)
Leeuwen	Dier: leeuw
leeuwin	Dier: leeuw: leeuwin
mens-leeuw	Dier: leeuw: man-leeuw
panters	Dier: panter
rammen	Dier: schaap: ram
schorpioen	Dier: schorpioen
Steenbok	Dier: steenbok
onderwereld	Dodenrijk: 2. loc./type: onderwereld
naar de dode [+ spatie]	Dood en leven: afgestorvene
waarheen de dode [+ spatie]	Dood en leven: afgestorvene

van de dode [+ spatie]	Dood en leven: afgestorvene
de doden [+ spatie]	Dood en leven: afgestorvene
lijk)	Dood en leven: afgestorvene: lijk
Śava (het lijk)	Dood en leven: afgestorvene: lijk: term: *śava* (adj. *śāva*) (god) (Ind.)
mummie	Dood en leven: afgestorvene: mummie
dood [+ spatie]	Dood en leven: dood
dood,	Dood en leven: dood
dood.	Dood en leven: dood
dood:	Dood en leven: dood
dode god	Dood en leven: dood
dode vader	Dood en leven: dood
dode aspect	Dood en leven: dood
neergang	Dood en leven: dood
sterven	Dood en leven: dood
dode aspect	Dood en leven: doodsprincipe
doodsprincipe	Dood en leven: doodsprincipe
nl. het principe van	Dood en leven: doodsprincipe
principe van leven èn dood	Dood en leven: doodsprincipe
geboorte	Dood en leven: geboorte
geboorte uit een maagd	Dood en leven: geboorte: parthenogenesis
groei	Dood en leven: groei
leven [+ spatie]	Dood en leven: leven
leven,	Dood en leven: leven
leven.	Dood en leven: leven
levend	Dood en leven: leven
eeuwig leven	Dood en leven: leven, onvergankelijk goddelijk
eeuwige leven	Dood en leven: leven, onvergankelijk goddelijk
leven blijven	Dood en leven: leven, onvergankelijk goddelijk
levensprincipe	Dood en leven: levensbeginsel
principe van leven	Dood en leven: levensbeginsel
onsterfelijk	Dood en leven: onsterfelijkheid
spontane werkzaamheid van het	Dood en leven: spontaniteit
sterfelijke	Dood en leven: sterfelijkheid
sterft	Dood en leven: sterfelijkheid
gedood	Dood en leven: vernietiging
Horus doodt Seth	Dood en leven: vernietiging
slaan op aarde te pletter	Dood en leven: vernietiging
verbrokkeling	Dood en leven: vernietiging
vernietigd	Dood en leven: vernietiging
vernietigen	Dood en leven: vernietiging
vernietiging	Dood en leven: vernietiging
verteert	Dood en leven: vernietiging
verwoest	Dood en leven: vernietiging
onthoofde	Dood en leven: vernietiging: door afhakking van het hoofd (onthoofding en koppensnellen)
zonnehitte zijn uitgedund	Dood en leven: vernietiging: door hitte
moord	Dood en leven: vernietiging: moord
doden van de koning	Dood en leven: vernietiging: moord, konings- (regicide)
geofferde koningen	Dood en leven: vernietiging: moord, konings- (regicide)
koningsmoord	Dood en leven: vernietiging: moord, konings- (regicide)
Regicide	Dood en leven: vernietiging: moord, konings- (regicide)
rituele koningsmoord	Dood en leven: vernietiging: moord, konings- (regicide)
doodt zichzelf	Dood en leven: vernietiging: moord, zelf- (rituele suïcide)
Satī-rite	Dood en leven: vernietiging: moord, zelf-: *satī-* of *suttee*-praktijk (Ind.)
droomspel	Drama: spel, droom-

Ninkurshag	Dravidische termen: *Ninkurshag*
derde	Drie
drie [voorafgegaan door een spatie]	Drie
trivarga	Drie: term: *tri* (Ind.)
trivarga	Drie: triade van zaken: term: *trivarga* (levensdoelen) (Ind.)
zweren	Eed
samensmelting plaats van het oude	Eén: assimilatie (absorbtie, samensmelting)
één	Eén: eenheid
eenheid	Eén: eenheid
ene oerwezen	Eén: eenheid
goddelijke bevindt zich dus in de	Eén: eenheid
kunnen niet gescheiden	Eén: eenheid
eenmalige	Eén: eenmaligheid
1 [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Eén: enkelvoudigheid
één ultieme	Eén: enkelvoudigheid
ene wezen	Eén: enkelvoudigheid
harmonie	Eén: harmonie
geïdentificeerd	Eén: identificatie
gelijkgesteld	Eén: identificatie
identificatie	Eén: identificatie
identificeert	Eén: identificatie
identificeren	Eén: identificatie
mythische identificatie	Eén: identificatie, mythische
vereenzelvigd	Eén: identiteit
ego [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Eén: individualiteit
ego.	Eén: individualiteit
ego,	Eén: individualiteit
ego)	Eén: individualiteit
individualiteit	Eén: individualiteit
personen	Eén: individualiteit
persoonlijke	Eén: individualiteit
enkeling	Eén: individualiteit
individu	Eén: individualiteit
Non-dualisme	Eén: monisme
één met haar eigen	Eén: vereniging
paren van	Eén: vereniging
Spontane overeenstemming	Eén: vereniging
verenigd	Eén: vereniging
verenigen	Eén: vereniging
vereniging	Eén: vereniging
Yoga	Eén: vereniging: term: *yoga* (fil./rel./lit.) (Ind.)
vereniging der Twee	Eg. termen: ‘de vereniging der twee landen’
Geheim van de Twee Partners	Eg. termen: ‘Het geheim van de twee partners’
ba [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Eg. termen: *ba*
Hat-hor = ‘huis van Horus’	Eg. termen: *Hat-hor*
de *ka* [+ spatie]	Eg. termen: *k*ɜ
ka’s	Eg. termen: *k*ɜ
par’o = het	Eg. termen: *par’o*
Sekhmet	Eg. termen: *Sekhmet*
Up-uat, de ‘opener van de weg’	Eg. termen: Up-uat
nectar	Eten en drinken: drank: mede (onsterfelijkheidsdrank)
eten	Eten en drinken: eten (voedselopname)
ethisch	Ethiek
deugd	Ethiek: deugd

goede god	Ethiek: goede persoon (wezen)
goed	Ethiek: goedheid
goedheid	Ethiek: goedheid
Satī	Ethiek: goedheid: term: *sat, satī* (godin) (Ind.)
moraal	Ethiek: moraal
scheiding god – mens	Ethiek: morele en historische scheiding tussen god en mens
Mythische deugd	Ethiek: mythische deugd
Mythische schuld	Ethiek: mythische schuld
onschuld	Ethiek: onschuld
Oordeels	Ethiek: oordeel: laatste rechtsoordeel over de wereld
had niet mogen gebeuren	Ethiek: oordeel: veroordeling
veroordeling	Ethiek: oordeel: veroordeling
schuld	Ethiek: schuld
het kwade	Ethiek: slechtheid (het kwade, kwaadheid)
kwaad	Ethiek: slechtheid (het kwade, kwaadheid)
slecht.	Ethiek: slechtheid (het kwade, kwaadheid)
straf	Ethiek: straf (straffen)
verbant	Ethiek: straf: verbanning naar de onderwereld
wrake	Ethiek: straf: wraak
imitatio dei	Ethiek: streven en verplichting: 'Imitatio dei' (L/R)
verantwoordelijke	Ethiek: verantwoordelijkheid
verantwoordelijkheid	Ethiek: verantwoordelijkheid
zonde	Ethiek: zonde
Relaties:	Familierelaties
dynastie	Familierelaties: alg.: familie: ad./kon. geslacht (dynastie)
Moeder	Familierelaties: moeder
vader	Familierelaties: vader
voorvaderen	Familierelaties: vader, voor-
zonen	Familierelaties: zoon
zoon	Familierelaties: zoon
'stier van zijn moeder'	Familierelaties: zoon-gemaal: 'stier van zijn moeder' (*kamutef*) (Eg.)
feest	Feest
Durgā Pūjā	Feest: 1. naam: Durgā Pūjā *of* Devī-navarātra (Ind.)
Sed-feest	Feest: 1. naam: Sed-feest (Eg.)
Nieuwjaarsfeest	Feest: 3. tijd: nieuwjaarsfeest
Nieuwjaarsfestival	Feest: 3. tijd: nieuwjaarsfeest
carnaval	Feest: 5. type: carnaval
filosofisch	Filosofie
absoluut	Filosofie: absoluutheid
mythologie van de intrinsieke	Filosofie: idee van de intrinsieke goddelijkheid van de mens
man boven, vrouw onder	Filosofie: idee van de tegenstelling boven = hemel = mannelijk en onder = aarde/onderwereld = vrouwelijk
man onder, vrouw boven	Filosofie: idee van de tegenstelling onder = aarde/onderwereld = mannelijk en boven = hemel = vrouwelijk
uitverkorenen	Filosofie: idee van de uitverkorenheid
godsbegrip	Filosofie: idee van god
goddelijke bevindt zich dus in de	Filosofie: immanentie
goddelijke is overal en in alles	Filosofie: immanentie
immanent	Filosofie: immanentie
in alles aanwezig	Filosofie: immanentie
weet men	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
relatie met het goddelijke kan	Filosofie: kennis van de relatie met God
Het goddelijke kan gekend worden	Filosofie: kennis van God
alwetend	Filosofie: kennis: alwetendheid
mysterie	Filosofie: kennis: geheim: mysterie van dood en leven

mysterium tremendum	Filosofie: kennis: geheim: mysterie van dood en leven: term: *mysterium tremendum* (L/R)
onwetendheid	Filosofie: kennis: onwetendheid
Satori	Filosofie: kennis: term: *satori* (Jap.)
wijsheid	Filosofie: kennis: wijsheid
Bodhi	Filosofie: kennis: wijsheid: term: *bodhi* (Ind.)
levensdoel	Filosofie: levensdoel
artha:	Filosofie: levensdoel: '*artha*' (Ind.)
dharma:	Filosofie: levensdoel: '*dharma*' (Ind.)
kāma:	Filosofie: levensdoel: '*kāma*' (Ind.)
mokṣa:	Filosofie: levensdoel: '*mokṣa*' (Ind.)
trivarga	Filosofie: levensdoel: term: *trivarga* (verzamelterm) (Ind.)
harmonie en zin	Filosofie: levensdoel: zin van het leven
Mythische deugd	Filosofie: mythische deugd
Mythische schuld	Filosofie: mythische schuld
Mythische tijd	Filosofie: mythische tijd
immanente, grote leegte	Filosofie: niets: immanente, grote leegte
ondefinieerbaar	Filosofie: ondefinieerbaarheid
ondefinieerbare	Filosofie: ondefinieerbaarheid
wezen der dingen	Filosofie: principe (wezen of grond der dingen)
organiserend principe van de kosmos	Filosofie: principe, wereld-: organiserend principe van de kosmos
probleem van het lijden	Filosofie: probleem van het lijden
filosofie van de Memfitische priesters	Filosofie: theologie
theologie	Filosofie: theologie
dogmatisch	Filosofie: theologie: dogmatiek (dogma)
God is gescheiden van de mens	Filosofie: transcendentie
transcendent	Filosofie: transcendentie
metafysica	Filosofie: type: metafysica
metafysisch	Filosofie: type: metafysica
uitmaakt van het tijdelijke	Filosofie: type: ontologie (leer van het zijn)
eeuwige zijn	Filosofie: type: ontologie (leer van het zijn)
Het zijn	Filosofie: type: ontologie (leer van het zijn)
ontologisch	Filosofie: type: ontologie (leer van het zijn)
zijnsmysterie	Filosofie: type: ontologie (leer van het zijn)
politieke filosofie van de heilige oorlog	Filosofie: type: politieke ~ van de heilige oorlog
Yoga	Filosofie: type: Sāṃkhya-Yoga: Yoga = Rājayoga = leer van *yoga* (Ind.)
doctrine van de vrije wil	Filosofie: type: vrije wil, leer van de
vrijwillig	Filosofie: type: vrije wil, leer van de
kijk op de wereld en de staat	Filosofisch aspect: idee (concept, denkbeeld, (mythische) voorstelling)
opvatting	Filosofisch aspect: idee (concept, denkbeeld, (mythische) voorstelling)
visie	Filosofisch aspect: idee (concept, denkbeeld, (mythische) voorstelling)
idee	Filosofisch aspect: idee (concept, denkbeeld, (mythische) voorstelling)
Verklaring	Filosofisch aspect: interpretatie
kritiek	Filosofisch aspect: kritiek
Overeenkomst	Filosofisch aspect: overeenkomst
vergelijking	Filosofisch aspect: parallel
Culturele fase	Filosofisch aspect: stadium (fase, gradatie, trap)
volgorde	Filosofisch aspect: systematiek
thema	Filosofisch aspect: thema
Verschil	Filosofisch aspect: verschil
kunst is verwant	Filosofisch aspect: verwantschap
geestelijk	Geest (alg.)

engelen	Geest: 2. type: hypostase: engel
het Zelf	Geest: 3. psych.: zelf (alg.; individueel en kosmisch)
het gespleten Zelf	Geest: 3. psych.: zelf (alg.; individueel en kosmisch)
de *ka* [+ spatie]	Geest: 3. psych.: zelf: *ka* (Eg.)
ka's	Geest: 3. psych.: zelf: *ka* (Eg.)
ziel	Geest: 3. psych.: ziel
psyche	Geest: 3. psych.: ziel
psychische	Geest: 3. psych.: ziel
ba [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Geest: 3. psych.: ziel: term: *ba* (Eg.)
de stem	Geluid: stem
stilte	Geluid: stilte
Walhalla	Germ. termen: *Walhalla*
geschiedenis	Geschiedenis
historisch	Geschiedenis
menselijke geschiedenis	Geschiedenis
die Noord-Egypte en Zuid-Egypte	Geschiedenis: 1. aspect: historiciteit van 'de vereniging der twee landen' (Eg.)
(Mesopotamisch): vereniging der	Geschiedenis: 1. aspect: historiciteit van 'de vereniging der twee landen' (Eg.)
vereniging van Noord en Zuid	Geschiedenis: 1. aspect: historiciteit van 'de vereniging der twee landen' (Eg.)
legendarische geschiedenis als	Geschiedenis: 2. type: legendarische ~ als manifestatie van de mythe
neolithisch	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 3. Neolithicum (12.000 – 5200/3500) (MO)
Uruk-B	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 3. Neolithicum: Laat-Chalcolithicum 5. = laat-Uruk (3400 – 3000) (MO) (bron: WP)
nass.	Geschiedenis: Assyrische taalk. periode, 3. Nieuw- (1000 – 600) (Mes.)
archaïsche, dynastieke staten	Geschiedenis: Egypte, faraonisch: 1. Proto-dynastieke periode (Eg.)
3e dynastie	Geschiedenis: Egypte, faraonisch: 2. Vroeg-dynastieke periode: 03e dynastie (Eg.)
Oude Rijk	Geschiedenis: Egypte, faraonisch: 3. Oude Rijk (Eg.)
vierde dynastie	Geschiedenis: Egypte, faraonisch: 3. Oude Rijk: 04e dynastie (Eg.)
vijfde dynastie	Geschiedenis: Egypte, faraonisch: 3. Oude Rijk: 05e dynastie (Eg.)
Piramide-tijd	Geschiedenis: Egypte, faraonisch: 3. Oude Rijk: Piramide-tijd (Eg.)
Sumerische restauratie	Geschiedenis: Mesopotamië: Ur III = Derde dynastie van Ur = Sumerische restauratie = Neo-Sumerische periode (2110 – 2002 v.Chr. (m.chr.); 2065 – 1955 v.Chr. (k. chr.)) (Mes.)
Ur III	Geschiedenis: Mesopotamië: Ur III = Derde dynastie van Ur = Sumerische restauratie = Neo-Sumerische periode (2110 – 2002 v.Chr. (m.chr.); 2065 – 1955 v.Chr. (k. chr.)) (Mes.)
Middeleeuwen	Geschiedenis: Middeleeuwen (Eur.)
predynastieke	Geschiedenis: predynastieke periode (Eg.)
pre-Arisch	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Arische (= pre-Vedische) periode (Ind.)
kind	Geslacht en rijpheid: kind, zuigeling
maagd	Geslacht en rijpheid: maagd, meisje
man [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Geslacht en rijpheid: man
vrouw	Geslacht en rijpheid: vrouw
wijfje	Geslacht en rijpheid: vrouw
getal	Getal (alg.)
Vier	Getal: 04: vier
5 punten	Getal: 05: vijf

5 toegevoegde	Getal: 05: vijf
Genesis 5	Getal: 05: vijf
x 5 dagen	Getal: 05: vijf
en 5 dagen	Getal: 05: vijf
5)	Getal: 05: vijf
vijf	Getal: 05: vijf
zes	Getal: 06: zes
7: 2	Getal: 07: zeven
7 dagen	Getal: 07: zeven
zeven	Getal: 07: zeven
en acht andere	Getal: 08: acht
10 [+ spatie]	Getal: 10: tien
12.000	Getal: 13: ~ boven de twaalf
1200	Getal: 13: ~ boven de twaalf
216.000	Getal: 13: ~ boven de twaalf
25.920	Getal: 13: ~ boven de twaalf
360 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
3600	Getal: 13: ~ boven de twaalf
(*soss*) = 432.	Getal: 13: ~ boven de twaalf
432.000	Getal: 13: ~ boven de twaalf
540	Getal: 13: ~ boven de twaalf
60-	Getal: 13: ~ boven de twaalf
(60)	Getal: 13: ~ boven de twaalf
60 sec.	Getal: 13: ~ boven de twaalf
60 min.	Getal: 13: ~ boven de twaalf
60’	Getal: 13: ~ boven de twaalf
60 (*soss*)	Getal: 13: ~ boven de twaalf
60 x 60	Getal: 13: ~ boven de twaalf
(60 x	Getal: 13: ~ boven de twaalf
de *soss*	Getal: 13: ~ boven de twaalf
getal 60	Getal: 13: ~ boven de twaalf
600	Getal: 13: ~ boven de twaalf
68	Getal: 13: ~ boven de twaalf
72	Getal: 13: ~ boven de twaalf
800	Getal: 13: ~ boven de twaalf
de *nēr*;	Getal: 13: ~ boven de twaalf: term: *nēru* (akk.) = *nīru* = *nēr* = gr. (Ber.) νηρος (‘600’) (Mes.)
de *šār*	Getal: 13: ~ boven de twaalf: term: *šār* (akk.) = *šāru* = gr. (Ber.) σαρος (‘3600’) (Mes.)
grote *šār*	Getal: 13: ~ boven de twaalf: term: *šargal* (‘216.000’) (Mes.)
getal 60, de	Getal: 13: ~ boven de twaalf: term: *šūši* (akk.) = *šūš* = *šūša* = *šuššu* = gr. (Ber.) σωσσος (‘60’) (Mes.)
soss	Getal: 13: ~ boven de twaalf: term: *šūši* (akk.) = *šūš* = *šūša* = *šuššu* = gr. (Ber.) σωσσος (‘60’) (Mes.)
menigvuldigheid	Getal: 14.1: aantal: groot aantal, menigvuldigheid
10-tallig stelsel	Getal: 15: asp.: 10-tallig stelsel
60-tallig stelsel	Getal: 15: asp.: 60-tallig stelsel
god	God
Hari	God: ‘Geelbruine’ (*Hari*) (Ind.)
goede god	God: ‘Goede god’ (Eg.)
Aditi	God: ‘Grenzenloze’(*Aditi*) (Ind.)
grote god	God: ‘Grote god’ (Eg.)
Grote Moeder	God: ‘Grote Godin’ = ‘Grote Moeder’ (alg.)
Hathor van de Horizon	God: ‘Hathor van de Horizon’ (Eg.)
Bēl [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	God: ‘Heer’ (*Bēl*) (Mes.)
Hathor	God: ‘Huis van Horus’ (*Hathor*) (Ind.)

Śakti	God: 'Krachtige' (*Śakti*) (Ind.)
Śava	God: 'Lijk' (*Śava*) (Ind.)
Sekhmet (de machtige)	God: 'Machtige' (*Sekhmet*) (Eg.)
Sekhmet	God: 'Machtige' (*Sekhmet*) (Eg.)
Moira	God: 'Noodlot' (Μοιρα) (Gr.)
Durgā	God: 'Ongenaakbare' (*Durgā*) (Ind.)
opener van de weg	God: 'Opener der wegen' (*Up-uat*) (Eg.)
Nammu	God: 'Schepster' (*Nammu, Namma*) (Mes.)
Satī betekent 'zij die (als vrouw) goed en	God: 'Ware' (*Satī*) (Ind.)
Tefnut	God: 'Wees' (*Tefnut*) (Eg.)
Śiva	God: 'Welgezind' (*Śiva*) (Ind.)
Ahura Mazdā	God: 'Wijze heer'(*Ahura Mazdā*) (Ir.)
Kālī	God: 'Zwarte' (*Kālī*) (Ind.)
aardgoden	God: aardgod
goden zijn functies van Ptah	God: abstracte ~: functie: eigenschap van een andere god
ene wezen	God: algod
stadsgod	God: beschermgod van de stad
beschermvrouwe van koningen	God: beschermgodin
godin Koe	God: dierlijk asp.: koegodin
koegodin	God: dierlijk asp.: koegodin
leeuwin-godin	God: dierlijk asp.: leeuwin-godin
wolfsgod	God: dierlijk asp.: wolfsgod
hemelgoden	God: hemelgod
hoogste god	God: hoogste ~
immanente, transcendente god	God: immanente, transcendente ~
transcendente, immanente godheid	God: immanente, transcendente ~
die de doden naar de onderwereld voert	God: intermediair: psychopomp
koning-god	God: koning-god
godin der liefde	God: liefdesgodin
luchtgod	God: luchtgod
maangod	God: maangod
moeder der goden	God: moeder der goden
moedergodin	God: moedergodin
mummiegod	God: mummiegod
ene oerwezen	God: oergod
goden met eigen wil	God: persoonlijke ~
persoonlijke god	God: persoonlijke ~
verbaasde, spijt hebbende god, die	God: persoonlijke ~
God van de reiniging	God: reiniging, ~ van de
god der schepping en de scheppende	God: scheppende kunst, ~ van de
god der schepping	God: schepper
schepper	God: schepper
Sfinx	God: sfinx, Egyptische (Eg.)
dode god	God: stervende en verrijzende ~
stervende en herrijzende god	God: stervende en verrijzende ~
watergod	God: watergod
zonnegod	God: zonnegod
zoon van god	God: zoon van ~
enneade	Godenstelsel: godengroep: 09. enneade, Egyptische (Eg.)
graf	Graf
graven	Graf
graven van Narmer, Sma en Aha-Menes	Graf: 1. loc.: Abydos, ~ van Aha-Menes te (Eg.)
graven van Narmer, Sma en Aha-Menes	Graf: 1. loc.: Abydos, ~ van Narmer te (Eg.)
graven van Narmer, Sma en Aha-Menes	Graf: 1. loc.: Abydos, ~ van Sma te (Eg.)
Hepzefa niet in Kema begraven is, maar	Graf: 1. loc.: Assiut, ~ van Hepzefa te (Eg.)
Kerma (Nubië), 2000-1700, waar	Graf: 1. loc.: Kema, ~ van een vorst te (Nubië)
graf van Šub-ad dat lag boven dat van	Graf: 2. pers./obj.: Abargi en Pu-abi (Šub-ad), ~ van (Mes.)

grafpaleizen	Graf: 3. type: grafgebouw
grafkamers	Graf: 3. type: grafkamer (dodenhal)
trappiramide	Graf: 3. type: piramide, trap- van Djoser (Eg.)
satī-graven	Graf: 3. type: *satī*-graf (Eg.)
Uraeus-slang	Griekse termen: Ουραιος
beheerst	Heerschappij: beheersen
consolideerde	Heerschappij: consolidatie
symbool van faraonisch gezag	Heerschappij: gezag: faraonisch gezag
goddelijk gezag	Heerschappij: gezag: goddelijk gezag
één ultieme wet	Heerschappij: gezag: onpersoonlijk gezag van de goddelijke wet t.o.v. de mens
onderworpen aan de Moira	Heerschappij: gezag: onpersoonlijk gezag van de goddelijke wet t.o.v. de mens
onpersoonlijke wet	Heerschappij: gezag: onpersoonlijk gezag van de goddelijke wet t.o.v. de mens
verheven	Heerschappij: gezag: verhevenheid (grootsheid, hoogheid, majesteit, heerlijkheid)
onderwerping	Heerschappij: onderwerping
onderworpen	Heerschappij: onderwerping
Mythische onderwerping	Heerschappij: onderwerping, mythische (rationalisering en vermenselijking)
goden ontkwamen niet aan	Heerschappij: onderwerping: aan de kosmische wet
onderworpen aan de wiskundige orde	Heerschappij: onderwerping: aan de kosmische wet
Het zijn was aan de orde onderworpen	Heerschappij: onderwerping: aan de kosmische wet
waaraan alles, ook	Heerschappij: onderwerping: aan de kosmische wet
wetten te scheppen	Heerschappij: onderwerping: aan de kosmische wet
idee van mensen als	Heerschappij: onderwerping: dienstbaarheid: slavernij
mensen die als slaven	Heerschappij: onderwerping: dienstbaarheid: slavernij
gehoorzaamheid	Heerschappij: onderwerping: gehoorzaamheid
gehoorzame	Heerschappij: onderwerping: gehoorzaamheid
gehoorzaamheid	Heerschappij: onderwerping: gehoorzaamheid
leiderschap	Heerschappij: vorm (bestuur, leiderschap)
autonome	Heerschappij: vorm: autonomie
de staat	Heerschappij: vorm: staat
stadstaten werd vervangen	Heerschappij: vorm: staat, priester- (theocratie)
priesterstaat	Heerschappij: vorm: staat, priester- (theocratie)
stadstaten	Heerschappij: vorm: staat, stad-
rentmeester der goden	Heerser: 'Rentmeester der goden' (Mes.)
'heer (*en*) van de godin aarde (*ki*)'	Heerser: heer der aarde: term: *en-ki* (god Ea) (Mes.)
patesi	Heerser: heer van het geploegde veld: term: *ensi* (titel van de priester-koning) (Mes.)
koning	Heerser: koning
koninklijke	Heerser: koning
maankoning	Heerser: koning, maan-
nepkoning	Heerser: koning. nep-
farao	Heerser: koning: farao (Eg.)
'stier van zijn moeder'	Heerser: koning: farao: 'Stier van zijn moeder' (*kamutef*) (oorspr. opvatting van de farao als god) (Eg.) (koning)
par'o = het	Heerser: koning: farao: term: *par'o* (Eg.)
patesi	Heerser: koning: term: *ensi* (PA.TE.SI) (Mes.)
lugal	Heerser: koning: term: *lugal* (Mes.)
leider van de mensen	Heerser: leider
de heer van	Heerser: leider (meester, heerser, baas, heer)
heer (*en*)	Heerser: leider (meester, heerser, baas, heer)
nomarch (gouverneur)	Heerser: nomarch (gouverneur) (Eg.)
prins	Heerser: prins
wereldheerser	Heerser: wereldheerser
cakravartin	Heerser: wereldheerser: term: *cakravartin* (Ind.-B.)

heiligdom	Heiligdom
rotstempels van Śiva en die van Boeddha	Heiligdom: 1. pers.: Boeddha te Ellora, rotstempel van (Ind.-B.)
joden hun tempel	Heiligdom: 1. pers.: Jahweh te Jeruzalem, tempel van (Isr.)
tempel voor Re	Heiligdom: 1. pers.: Re, tempel van (Eg.)
rotstempels van Śiva	Heiligdom: 1. pers.: Śiva te Ellora, rotstempel van (Ind.)
Abu Simbel	Heiligdom: 2. loc.: Abu Simbel (Eg.), rotstempel te
tempel van de kosmische godin in	Heiligdom: 2. loc.: Gišgalla (Mes.), tempel te
rotstempels	Heiligdom: 4. type: ~, grot- en rots- (in de rots uitgehouwen)
paleiskapel	Heiligdom: 4. type: kapel, paleis-
stūpa	Heiligdom: 4. type: *stūpa* (Ind.-B.)
tempel	Heiligdom: 4. type: tempel (alg.)
ziggurat	Heiligdom: 4. type: tempel, toren-: term: *ziggurat* = (bab.) *ziqqurrat* (Mes.)
Indiase tempels	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Indiase - (Ind.)
Feestgebouwen	Heiligdom: 5. deel: feestzaal (gildehal, offerzaal)
Zeven Reizigers	Hemellichaam: 'Zeven Reizigers' (zon, maan en vijf planeten) (Mes.)
planeten	Hemellichaam: planeet
Jupiter (plan.)	Hemellichaam: planeet: 'Jupiter' (5)
Mars (plan.)	Hemellichaam: planeet: 'Mars' (4)
Mercurius (plan.)	Hemellichaam: planeet: 'Mercurius' (7)
Saturnus (plan.)	Hemellichaam: planeet: 'Saturnus' (2)
en Venus	Hemellichaam: planeet: 'Venus' (3)
Venus (plan.)	Hemellichaam: planeet: 'Venus' (3)
koppen	Hoofd
mensenhoofd	Hoofd: 1. type: mensenhoofd
mond	Hoofd: 2. deel: mond
tong	Hoofd: 2. deel: mond: tong
neus	Hoofd: 2. deel: neus
ogen [voorafgegaan door een spatie]	Hoofd: 2. deel: oog
derde oog	Hoofd: 2. deel: oog, derde
wenkbrauwen	Hoofd: 2. deel: wenkbrauw
tweekoppige	Hoofd: 3. asp.: koppig, twee-
gehoornde maan	Hoorn: gehoornde maan
ossenhuid	Huid: 1. type: runderhuid: stierenhuid (ossenhuid)
Heilig Huwelijk	Huwelijk: 1. type: heilig ~
harem	Huwelijk: 1. type: huwelijksrelaties: harem
geliefden	Huwelijk: 3. pers.: gemaal
gemaal	Huwelijk: 3. pers.: gemaal
haar man	Huwelijk: 3. pers.: gemaal
geliefden	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
gemalin	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
vrouw van	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
vrouw van Śiva	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
koningschap	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap (monarchie)
god-koning	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap, sacraal
politieke	Instelling en organisatie: 3. organisatie, politieke (politiek)
priesterkaste	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: priesterklasse (de priesterschap)
afstandelijkheid	Karakter en gedrag: afstandelijkheid
angst	Karakter en gedrag: angst
bang	Karakter en gedrag: angst
vrees	karakter en gedrag: angst
bedrog	Karakter en gedrag: bedrog
lust	Karakter en gedrag: begeerte (alg.)
verlangen	Karakter en gedrag: begeerte (alg.)

'doodslust'	Karakter en gedrag: begeerte: doodsverlangen (doodslust, doodswens, wens om te doden, wens om te sterven)
māra	Karakter en gedrag: begeerte: doodsverlangen: (fil.) 'doodslust': term: *māra* (Ind.) = *thanatos* (fil.) (actief) (Gr.) = *destrudo* (fil.) (passief) (Gr.)
thanatos	Karakter en gedrag: begeerte: doodsverlangen: (fil.) 'doodslust': term: *māra* (Ind.) = *thanatos* (fil.) (actief) (Gr.) = *destrudo* (fil.) (passief) (Gr.)
destrudo	Karakter en gedrag: begeerte: doodsverlangen: (fil.) 'doodslust': term: *māra* (Ind.) = *thanatos* (fil.) (actief) (Gr.) = *destrudo* (fil.) (passief) (Gr.)
begeerte naar een ander	Karakter en gedrag: begeerte: seksueel verlangen
kāma	Karakter en gedrag: begeerte: seksueel verlangen: (fil.) 'levenslust': term: *kāma* (Ind.) = *eros* (fil.) (actief) (Gr.) = *libido* (fil.) (passief) (Gr.)
eros	Karakter en gedrag: begeerte: seksueel verlangen: (fil.) 'levenslust': term: *kāma* (Ind.) = *eros* (fil.) (actief) (Gr.) = *libido* (fil.) (passief) (Gr.)
libido	Karakter en gedrag: begeerte: seksueel verlangen: (fil.) 'levenslust': term: *kāma* (Ind.) = *eros* (fil.) (actief) (Gr.) = *libido* (fil.) (passief) (Gr.)
kāma	Karakter en gedrag: begeerte: term: *kāma* (god) (Ind.)
spijt hebbende	Karakter en gedrag: berouw
dorst naar bloed	Karakter en gedrag: bloeddorstigheid
dorst naar de nectar van bloed	Karakter en gedrag: bloeddorstigheid
deugdzaam	Karakter en gedrag: deugdzaamheid
dronken bui	Karakter en gedrag: dronkenschap
Ambitie	Karakter en gedrag: eerzucht
ernstig	Karakter en gedrag: ernst
liefde	Karakter en gedrag: liefde
wens om bemind	Karakter en gedrag: liefde
wens om lief te	Karakter en gedrag: liefde
menselijkheid	Karakter en gedrag: menselijke houding
onmenselijkheid	Karakter en gedrag: onmenselijkheid
onpersoonlijke	Karakter en gedrag: onpersoonlijk karakter
hybris	Karakter en gedrag: overmoed (hybris)
rijpheid	Karakter en gedrag: rijpheid
tekort.	Karakter en gedrag: tekortkoming
Teleurstellingen	Karakter en gedrag: teleurstelling
kwaad	Karakter en gedrag: toorn, kwaadheid, woede
toorn	Karakter en gedrag: toorn, kwaadheid, woede
vaderlijkheid	Karakter en gedrag: vaderlijkheid
verbaasde	Karakter en gedrag: verbazing
pijn ervan	Karakter en gedrag: verdriet
verdriet	Karakter en gedrag: verdriet
waardigheid	Karakter en gedrag: waardigheid
genade	Karakter en gedrag: welgezindheid (gunst, genade)
wil	Karakter en gedrag: wil
levenswil	Karakter en gedrag: wil, levens-
wrede	Karakter en gedrag: wreedheid
zachtaardige	Karakter en gedrag: zachtaardigheid
zekerheid	Karakter en gedrag: zekerheid
Sarcofagen	Kist: doodskist (sarcofaag)
Dracht	Kleding
kleren	Kleding
kostuum	Kleding
Hathor-gordel	Kleding: gordel: Hathor-gordel (Eg.)
rode kroon van Beneden-Egypte	Kleding: hoofddeksel: kroon: Beneden-Egypte, - van

witte kroon van Boven-Egypte	Kleding: hoofddeksel: kroon: Boven-Egypte, - van
archaïsche mantel	Kleding: kledingstuk: mantel, archaïsche
rode	Kleur: 1. stnd.: rood
witte	Kleur: 1. stnd.: wit
aarde	Kosmografie en geografie: aarde
Ki [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (*Ki*) (Mes.)
An-Ki	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (*Ki*) (Mes.)
Ki. [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (*Ki*) (Mes.)
(*ki*)	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (*Ki*) (Mes.)
Gaia	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (Γαια = Γη = Γα) (Gr.)
godin aarde	Kosmografie en geografie: aarde: 'Moeder Aarde' (Gr.) + (Mes.)
(*ki*)	Kosmografie en geografie: aarde: term: *ki* (Mes.)
Gaia	Kosmografie en geografie: aarde: term: γαια = γη = γα (*gaia* = *ge* = *ga*) (Gr.)
centrum van de ruimtecirkel	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos
Twee Landen	Kosmografie en geografie: de twee landen van Egypte
gebied	Kosmografie en geografie: gebied
culturele gebieden	Kosmografie en geografie: gebied, cultuur-
grens	Kosmografie en geografie: gebied: grens
oerwoudzone	Kosmografie en geografie: gebied: oerwoudzone
tropische zone	Kosmografie en geografie: gebied: tropische zone
hemel	Kosmografie en geografie: hemel
kosmologisch	Kosmografie en geografie: kosmologie
land	Kosmografie en geografie: land
begraafplaats	Kosmografie en geografie: plaats, begraaf-
wereld als strijdtoneel	Kosmografie en geografie: plaats, strijd-: wereld als strijdtoneel
Residentie	Kosmografie en geografie: plaats, woon- of verblijf-
woning	Kosmografie en geografie: plaats, woon- of verblijf-
ruimte	Kosmografie en geografie: ruimte
graad	Kosmografie en geografie: ruimte: graad
graden	Kosmografie en geografie: ruimte: graad
lucht	Kosmografie en geografie: ruimte: luchtruim (lucht, atmosfeer)
1 minuut	Kosmografie en geografie: ruimte: minuut
60 min.	Kosmografie en geografie: ruimte: minuut
60 sec.	Kosmografie en geografie: ruimte: seconde
kosmisch	Kosmografie en geografie: universum
kosmos	Kosmografie en geografie: universum
universum	Kosmografie en geografie: universum
wereld	Kosmografie en geografie: universum
windstreken	Kosmografie en geografie: windstreek
Oost	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten
Verre Oosten	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten
West	Kosmografie en geografie: windstreek: westen
cirkel	Kringloop: cirkel (kring) (alg.)
cirkel van de ruimte	Kringloop: cirkel van de ruimte (ruimtecirkel)
ruimtecirkel	Kringloop: cirkel van de ruimte (ruimtecirkel)
horizon	Kringloop: cirkel van de ruimte: horizon
eeuwige kringloop van leven en dood	Kringloop: eeuwige ~ van dood en leven (eeuwige wederkeer)
eeuwige wederkeer	Kringloop: eeuwige ~ van dood en leven (eeuwige wederkeer)
ritme van geboorte, dood en nieuwe	Kringloop: eeuwige ~ van dood en leven (eeuwige wederkeer)
mythe van de eeuwige wederkeer	Kringloop: eeuwige ~ van dood en leven (eeuwige wederkeer)
wassen en slinken van de maan	Kringloop: hemel: maan, ~ van het beeld van de
rondgang van de zon	Kringloop: hemel: zon, ~ der
kringloop van het jaar	Kringloop: jaar, ~ van het
Processies	Kringloop: rite: locale ~

kringloop van de Grote Jaren	Kringloop: tijd: Grote Jaren, ~ van (Mes.)
cycli van de tijd	Kringloop: tijd: tijd (wereldtijdperken), ~ van de (cirkel van de tijd, kosmische kringloop)
cirkel van de tijd	Kringloop: tijd: tijd (wereldtijdperken), ~ van de (cirkel van de tijd, kosmische kringloop)
tijdcirkel	Kringloop: tijd: tijd (wereldtijdperken), ~ van de (cirkel van de tijd, kosmische kringloop)
neergang, dood en wederopstanding van	Kringloop: tijd: tijd (wereldtijdperken), ~ van de (cirkel van de tijd, kosmische kringloop)
kronen	Kroon
afbeelding	Kunst en schrift: afbeelding
afgebeeld	Kunst en schrift: afbeelding
Voorstelling	Kunst en schrift: afbeelding
muurschildering	Kunst en schrift: afbeelding: muurschildering
rotstekening	Kunst en schrift: afbeelding: rotstekening
zegel	Kunst en schrift: afbeelding: zegel, cilinderzegel
beelden	Kunst en schrift: beeld, sculptuur
culturele stijl	Kunst en schrift: compositie (vorm, stijl)
inheemse stijl	Kunst en schrift: compositie (vorm, stijl)
Sommige hadden een ovale vorm	Kunst en schrift: compositie: ovale vorm van de tempel
misvormde	Kunst en schrift: esthetiek: lelijkheid
kunst	Kunst en schrift: kunst
schrijfkunst	Kunst en schrift: kunst, schrijf-
steenhouwkunst	Kunst en schrift: kunst, steenhouw-
kunststijl	Kunst en schrift: kunststijl
stierengedaante	Kunst en schrift: voorstelling: stierengedaante van sarcofaag
Palet van Narmer	Kunst en schrift: voorwerp: Palet van Narmer (Eg.)
beeldjes en afbeeldingen van de	Kunst en schrift: vrouwenbeeldje
imitatio dei	Latijnse termen: *imitatio dei*
mysterium tremendum	Latijnse termen: *mysterium tremendum*
lichaam	Lichaam
lichamelijke	Lichaam
lichamen	Lichaam
baarmoeder	Lichaam: baarmoeder
placenta	Lichaam: baarmoeder: placenta
Leeuwenpoten	Lichaam: been (poot): leeuwenpoot
stieren- of	Lichaam: been (poot): leeuwenpoot
stieren- of	Lichaam: been (poot): stierenpoot
Stierenpoten	Lichaam: been (poot): stierenpoot
stūpa (eig. 'haarknoet')	Lichaam: haar: haarknoet
stūpa (eig. 'haarknoet')	Lichaam: haar: haarknoet: term: *stūpa* (Ind.)
hart	Lichaam: hart
levers	Lichaam: lever, dieren-
lichaamsdelen	Lichaam: lichaamsdeel
speeksel	Lichaam: lichaamssap: speeksel
slangennekken	Lichaam: nek, slangen-
hebben psychologische functies	Lichaam: psychologische functies van het ~
rug [voorafgegaan door een spatie]	Lichaam: rug
staart	Lichaam: staart
stierenstaart	Lichaam: staart, stieren-
uitwerpselen	Lichaam: uitwerpselen
vleugels	Lichaam: vleugel
donker	Licht en duisternis: duisternis
Duisternis	Licht en duisternis: duisternis
zwart	Licht en duisternis: duisternis
Kālī	Licht en duisternis: duisternis: term: *kāla* (of *mahākāla*; fem. *kālī* of *mahākālī*, de 'grote zwarte') (adj.) (godennaam) (Ind.)

helder	Licht en duisternis: licht
licht [voorafgegaan door een spatie]	Licht en duisternis: licht
(licht)	Licht en duisternis: licht
Maanlicht	Licht en duisternis: licht, maan-
maanstraal	Licht en duisternis: licht, maan-
Zonlicht	Licht en duisternis: licht, zon- (zonnestralen)
schittering	Licht en duisternis: schittering
Yoga Bhāṣya	Literatuur: Bhāṣya, Yoga (door Vyāsa) (Ind.)
Gen.	Literatuur: Bijbel: Genesis (Isr.)
Genesis	Literatuur: Bijbel: Genesis (Isr.)
Jehovistische versie (9e eeuw)	Literatuur: Bijbel: Jehovistische versie (9e eeuw) (Isr.)
O.T.	Literatuur: Bijbel: Oude Testament (Isr.)
Priesterlijke versie (5e eeuw)	Literatuur: Bijbel: Priesterlijke versie (5e eeuw) (Isr.)
'Dialoog van een misantroop met zijn	Literatuur: Dialoog van een misantroop met zijn ziel (Eg.)
Edda	Literatuur: Edda, Poëtische (Germ.)
'Klacht van Ṭābi-utul-Enlil'	Literatuur: Klacht van Ṭābi-utul-Enlil = Làl-úr-alim-ma (Mes.)
Koninklijke kroniek van Sargon van Akkad	Literatuur: kroniek: Sargon van Akkad, koninklijke - van (Mes.)
Mahābhārata	Literatuur: Mahābhārata (Ind.)
Kramer: From the tablets of	Literatuur: secundaire ~: From the tablets of Sumer (1956) / herzien: History begins at Sumer (1981) (door Samuel Kramer)
Wayne Horowitz, Mesopotamian Geography (1998)	Literatuur: secundaire ~: Mesopotamian Geography (1998) (door Wayne Horowitz)
Michael Rice 'Who is who in ancient	Literatuur: secundaire ~: Who is who in ancient Egypt (door Michael Rice}
Stela 797 uit Memphis	Literatuur: Shabaka-tekst op Stela BM EA 498 [797] (als molensteen gebruikt) uit Memphis (Eg.)
Yoga Sūtra	Literatuur: Sūtra, Yoga (door Patañjali, red. Pāṇini) (Ind.)
Symposion	Literatuur: Symposium = Het feestmaal = gr. Symposion (Συμποσιον) (door Plato) (Gr.)
Tattvavaiśāradī	Literatuur: Tattvavaiśāradī (door Vācaspati Miśra) (Ind.)
Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Bṛhad Āraṇyaka (Ind.)
Ṛg Veda	Literatuur: Veda, Ṛg (Ind.)
het lot	Lot
zijn lot	Lot
wil van de kosmos	Lot: 1. type: noodlot (noodlotsmacht)
Moira	Lot: 1. type: noodLot: term: μοιρα (godin) (Gr.)
voorbeschikte	Lot: 1. type: predestinatie (het vastgestelde ~)
maan	Maan
nieuwe maan	Maan: maanfase: nieuwe maan
Maanlicht wordt sterker en zwakker	Maan: maanfase: vier fasen van de ~
almachtig	Macht en kracht: almacht
Mythische inflatie	Macht en kracht: aspect: verzwakking: inflatie, mythische (God, opgenomen in het ego)
zwakker	Macht en kracht: aspect: zwakte, krachteloosheid
kracht van zijn hart	Macht en kracht: geestelijke kracht
kracht van het getal	Macht en kracht: getal, kracht van het
goddelijke macht	Macht en kracht: goddelijke macht (hemelse, hogere, numineuze, bovennatuurlijke -)
hemelse machten	Macht en kracht: goddelijke macht (hemelse, hogere, numineuze, bovennatuurlijke -)
hogere macht	Macht en kracht: goddelijke macht (hemelse, hogere, numineuze, bovennatuurlijke -)
Dharma	Macht en kracht: goddelijke macht: term: *dharma* (Ind.)
tao	Macht en kracht: goddelijke macht: term: *tao* (Chin.)
kracht	Macht en kracht: kracht (sterk)
sterker	Macht en kracht: kracht (sterk)
levenskracht	Macht en kracht: levenskracht

Śakti	Macht en kracht: levenskracht: term: *śakti* (adj. *śākta*) (godin) (Ind.)
macht [voorafgegaan door een spatie]	Macht en kracht: macht
Sekhmet	Macht en kracht: macht: term: *sekhmet* (Eg.)
macht van een god om	Macht en kracht: magische kracht: term: *māyā*, ~ van (*māyāŚakti, yogamāyā*) (godin) (Ind.)
scheppingskracht	Macht en kracht: scheppingskracht
slangenkracht	Macht en kracht: slangenkracht
zijn tong. De kracht	Macht en kracht: woord, kracht van het
betovering	Magie en mantiek: magie (betovering)
magie	Magie en mantiek: magie (betovering)
magisch	Magie en mantiek: magie (betovering)
oorlogvoering;	Magie en mantiek: magie: 3. doel: bedrog in oorlogvoering
Magisch: versterken van de eeuwige	Magie en mantiek: magie: 3. doel: versterking van levenskracht en groei
schijnvoorstellingen, bedrog	Magie en mantiek: magie: 3. doel: voortbrengen van schijnvoorstellingen
macht van een god om	Magie en mantiek: magie: 5. term: *māyā* (Ind.)
hepatoscopie	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van de ingewanden: lever (hepatoscopie)
astroscopie	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van de sterren (astroscopie, astrologie)
gedrag van dieren	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van het gedrag van dieren: term: *augurium* (L/R)
vlucht van vogels	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van het gedrag van dieren: vlucht en stemgeluid van vogels: term: *auspicium* = *augurium* = nl. vogelwichelarij (L/R)
meteorologie	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van weersgesteldheden (meteorologie)
oleografie	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: op basis van een technische handeling: oleografie
mens [voorafgegaan door een spatie]	Mens
Mensenoffers	Mens
Onmenselijkheid	Mens
oosterling	Mens: 1. geogr.: oosterling
westerling	Mens: 1. geogr.: westerling
primitieve mens	Mens: 2. hist.: primitieve ~
god-mens	Mens: 3. kar.: god-mens (hogere mens)
stam	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volk	Mens: 5. soc.: volk (stam)
nomaden	Mens: 5. soc.: volk, nomadisch (nomade)
‘god van het huis van water (*e-a*)’	Mes. termen: *Ea*
‘heer (*en*) van de godin aarde (*ki*)’	Mes. termen: *enki*
lugal	Mes. termen: *lugal*
Sumerië: *me*.	Mes. termen: *me*
(*me*)	Mes. termen: *me*
(*me*,	Mes. termen: *me*
ner	Mes. termen: *nēru*
patesi	Mes. termen: *patesi*
šār	Mes. termen: *šār*
soss	Mes. termen: *šūši*
dans	Muziek en dans: dans
harpen	Muziek en dans: instr.: harp
muziek	Muziek en dans: muziek
‘muziek der sferen’	Muziek en dans: muziek: ‘muziek der sferen’ (kosmische oerklanken)
mythe	Mythe
Mythische	Mythe

De schepping van de mens:	Mythe: Enki en Ninmah (Mes.)
Schepping van de mens:	Mythe: Enki en Ninmah (Mes.)
mythe van koning Etana van Kiš	Mythe: Etana van Kiš (Mes.)
Etana's reis	Mythe: Etana van Kiš (Mes.)
mythe van Puruṣa's splitsing	Mythe: Puruṣa's splitsing (BAU) (Ind.)
Incantatie 10.673, III Exp. Box 13	Mythe: Ziusudra en de zondvloed (Incantatie 10.673, III Exp. Box 13) (Mes.)
Walhalla	Mythische woning: 1. naam: 'Walhalla' = 'Valhöll', paleis in het gebied Glaðsheimr in Ásgarðr, de ~ van Odin en de gestorven helden (Germ.)
Anu's hemel	Mythische woning: 2. type: hemel, hoogste, de ~ van Anu en Ištar (Inanna) (Etana-epos) (Mes.)
woning van Ištar in deze hemel	Mythische woning: 2. type: hemel, hoogste, de ~ van Anu en Ištar (Inanna) (Etana-epos) (Mes.)
mythologie	Mythologie
mythologische	Mythologie
mythologie van Egypte en India	Mythologie: 1. pers.: Indra, ~ van (Ind.)
legendarische geschiedenis als	Mythologie: 2. type: legendarische geschiedenis als manifestatie van de mythe
oorsprongsmythe	Mythologie: 2. type: oorsprongs~ (oertijd~)
mythologie van Egypte	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Egypte, ~ van (Eg.)
oermythe van de eerste moord	Mythologie: 4. thema: eerste moord op een goddelijk wezen
mythe van de schepping van de mens	Mythologie: 4. thema: scheppings~ (kosmogonische ~) en vroegste geschiedenis van de mens, ~ van de
Schepping van de mens:	Mythologie: 4. thema: scheppings~ (kosmogonische ~) en vroegste geschiedenis van de mens, ~ van de
mythe van het ene wezen dat twee werd	Mythologie: 4. thema: scheppings~: splitsing van het oerwezen, ~ van het
splitsingsmythe	Mythologie: 4. thema: scheppings~: splitsing van het oerwezen, ~ van het
oosterse versie	Mythologie: 4. thema: scheppings~: splitsing van het oerwezen, ~ van het (oosterse versie)
mythe van de ene die twee	Mythologie: 4. thema: scheppings~: splitsing van het oerwezen, ~ van het (westerse versie)
westerse versie	Mythologie: 4. thema: scheppings~: splitsing van het oerwezen, ~ van het (westerse versie)
mythe over de vloed	Mythologie: 4. thema: zondvloed~
mythe over de zondvloed	Mythologie: 4. thema: zondvloed~
zonnemythologie	Mythologie: 4. thema: zonne~
Motief	Mythologie: 5. motief, mythologisch (mythologem)
mythologie van absolute scheiding,	Mythologie: 5. motief: absolute scheiding, afhankelijkheid en schuld
mythologie van de intrinsieke	Mythologie: 5. motief: intrinsieke goddelijkheid van de mens
koningsmythologie	Mythologie: 5. motief: koning
van Egypte en India is verwant	Mythologie: 6. wetenschap: mythologische verwantschap
aardbevingen	Natuurverschijnsel: 1. aardact.: beving, aard-
bliksem	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: bliksem (flits, schicht)
flits	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: bliksem (flits, schicht)
donder,	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: donder (onweer, donderend of rommelend geluid)
regenstorm	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: noodweer (slecht weer)
storm	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: wind (storm)
wind	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: wind (storm)
windstille	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: windstilte
nir-vana	Natuurverschijnsel: windstilte: *nirvāṇa* (Ind.)
offer	Offer
offers voor de doden	Offer: 01. ontv.: de doden (dodenoffer)
mensenoffers	Offer: 03. obj.: mensenoffer

geofferde koningen	Offer: 03. obj.: mensenoffer: koningsoffer
melkrijst	Offer: 03. obj.: spijsoffer: melkrijstoffer
zichzelf offerde	Offer: 03. obj.: zelfoffer
kosmische offer	Offer: 09. kar.: kosmisch ~
slachtoffer	Offer: 12. asp.: slachtoffer
Satori	Overige niet-IE termen: *Satori* (jap.)
tao	Overige niet-IE termen: *tao*
yin-en-*yang*	Overige niet-IE termen: *yin* en *yang*
paleis	Paleis
het hof	Paleis
hofzaal	Paleis: 6. deel: zaal (hal, koningshof, hofzaal)
troonzaal	Paleis: 6. deel: zaal (hal, koningshof, hofzaal)
paradijs	Paradijs
nir-vana	Paradijs: 1. naam: Nirvāṇa (Ind.) + (Ind.-B.) + (Ind.-J.)
de hof	Paradijs: 2. algemeen: hof
'tuin der onschuld'	Paradijs: 2. algemeen: tuin der onschuld
deuren	Poort
poort	Poort
hemel, die van Anu, via twee poorten	Poort: 1. loc.: Anu's hemel, ~ van (Mes.)
poort van Anu, Enlil en Ea	Poort: 2. pers.: Anu, Enlil en Ea, ~ van (Mes.)
poort van Sin, Šamaš, Adad en Ištar	Poort: 2. pers.: Sin, Šamaš, Adad en Ištar, ~ van (Mes.)
priester	Priester
hogepriester	Priester: 1. functie: hogepriester
offerpriester	Priester: 1. functie: offerpriester
priesteres	Priester: 1. functie: priesteres
Priesterschap	Priester: 5. ambt: priesterschap
profeten	Profeet
verkondiger	Profeet
psychologisch	Psychologie
Mythische onderwerping	Psychologie Filosofie: mythische onderwerping
doods- en wereldangst	Psychologie: angst: doods- en wereldangst
bewustzijn	Psychologie: bewustzijn
menselijke geest	Psychologie: bewustzijn
geest van de farao	Psychologie: bewustzijn
werkelijkheidsbewustzijn	Psychologie: bewustzijn, werkelijkheids-
Bewustwording	Psychologie: bewustzijn: bewustwording
id [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Psychologie: bewustzijn: onbewustheid: *id* ≈ onbewuste
droom	Psychologie: droom
hypnotiserend effect	Psychologie: effect van de ontdekking van de wiskundige orde op de oosterse wereld
Een psychische gebeurtenis en *yoga* leidt	Psychologie: effect van introspectie op het herstel van de verloren eenheid
herstel moet men in zichzelf	Psychologie: effect van introspectie op het herstel van de verloren eenheid
beleving van het mysterium tremendum	Psychologie: ervaring van het heilige: term: *mysterium tremendum* (L/R)
mysterium tremendum	Psychologie: ervaring van het heilige: term: *mysterium tremendum* (L/R)
beleving van het heilige	Psychologie: ervaring van het heilige: verwondering
Verwondering	Psychologie: ervaring van het heilige: verwondering
gedachte	Psychologie: gedachte
meditatie	Psychologie: gedachte: meditatie
schuldgevoel	Psychologie: gevoel van schuld
grote kentering	Psychologie: Grote Ommekeer (het verloren gaan van het gevoel van heiligheid)

Grote Ommekeer	Psychologie: Grote Ommekeer (het verloren gaan van het gevoel van heiligheid)
zielenrust	Psychologie: gvoel: gemoedsrust
levenshouding	Psychologie: houding t.o.v. het leven
Geesteshouding	Psychologie: houding, geestes-
ontwikkeling van het ego	Psychologie: individuatie
intellect	Psychologie: intellect
menselijke geest	Psychologie: intellect (geest)
doodslust	Psychologie: lust, doods-
thanatos ≈ agressie	Psychologie: lust, doods-: 1. *thanatos* ≈ wens tot vernietiging
destrudo ≈ (angst voor)	Psychologie: lust, doods-: 2. *destrudo* ≈ wens tot zelfvernietiging
levenslust	Psychologie: lust, levens-
eros ≈ wens om lief te	Psychologie: lust, levens-: 1. *eros* ≈ wens om lief te hebben
libido ≈ wens om bemind	Psychologie: lust, levens-: 2. *libido* ≈ wens om bemind te worden
lust (= *eros* en *libido*)	Psychologie: lustprincipe
levenslust (*eros* ≈ wens	Psychologie: lustprincipe
lustprincipe	Psychologie: lustprincipe
Bodhi	Psychologie: ontwaken: term: *bodhi* (Ind.)
nir-vana	Psychologie: opheffing (uitdoving) van de geest: term: *nirvāṇa* (Ind.)
uitdoven van het ego	Psychologie: opheffing (uitdoving) van het ego (de individualiteit)
onsterfelijkheid. De scheiding is	Psychologie: psychologische (schijnbare) scheiding tussen god en mens
rationele	Psychologie: rationaliteit
menselijke rede	Psychologie: rationaliteit
rationalisme	Psychologie: ratonaliteit
spanning	Psychologie: spanning
menselijke geest richt zich dus nu:	Psychologie: verschuiving van de aandacht van de eeuwigheid naar de tijd
Psychologisch: verschuiving van de	Psychologie: verschuiving van de aandacht van de enkeling naar de groep (uitwissen van de individualiteit)
uitwissen van de individualiteit	Psychologie: verschuiving van de aandacht van de enkeling naar de groep (uitwissen van de individualiteit)
gevoel van verlies en terugverlangen	Psychologie: vervreemding
vervreemding	Psychologie: vervreemding
vervreemdt	Psychologie: vervreemding
waanzin	Psychologie: waanzin
niet-reine	Reiniging en verzorging: onreinheid, onzuiverheid
reine	Reiniging en verzorging: reinheid, zuiverheid
zuiver	Reiniging en verzorging: reinheid, zuiverheid
reiniging	Reiniging en verzorging: reiniging
rituelen van ‘het huis van de doop’	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): ‘het huis van de doop’ (Mes.)
rituelen van ‘het huis van de doop’ of	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): ‘het wassen’ (Mes.)
doop	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): doop, water-
arriveren	Reis: 1. act.: komst
bereiken	Reis: 1. act.: komst
volgt de godin de dode god naar de	Reis: 1. act.: nederdaling
terugkeert	Reis: 1. act.: terugkeer
volgden niet	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen)
volgt de godin	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen)
ik volg de	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen, meegaan)
vervoert	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart)
Etana’s reis	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart)
opsteeg	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart)
Volksverhuizingen	Reis: 2. type: volksverhuizing
religie	Religie

wederkeer een historisch aspect	Religie: 5. geloof in een historische wederkeer
mystieke wederkeer	Religie: 5. geloof in wederkeer door identificatie
christenen	Religie: Christendom, Christelijk, Christen
Hindoeïsme	Religie: Hindoeïsme, Hindoeïstisch, Hindoe
Islam	Religie: Islam, Islamitisch, Islamiet
joden	Religie: Israël, ~ van: Judaïsme (Isr.), joods, jood (Isr.)
joodse	Religie: Israël, ~ van: Judaïsme (Isr.), joods, jood (Isr.)
yoga	Religieus fenomeen: ascese: *yoga* (lit.) (Ind.)
heilig	Religieus fenomeen: heiligheid
numineuze	Religieus fenomeen: heiligheid
vrome	Religieus fenomeen: houding: religieusiteit: godvrezendheid
mystiek	Religieus fenomeen: mystiek
altaar	Religieus voorwerp: altaar
ceremoniën	Rite
riten	Rite
begrafenis	Rite: behandeling van de dode: begrafenis
begraven	Rite: behandeling van de dode: begrafenis (van lijk of as)
Dankzegging	Rite: dankzegging
inwijdingen	Rite: initiatierite (inwijdingsrite, wijding)
kroningen	Rite: initiatierite: kroningsrite
koningsriten	Rite: koningsrite
rituele patronen van het hof	Rite: koningsrite
Installatie van de farao	Rite: koningsrite: troonsbeklimming
oerwoudriten	Rite: oerwoudrite
kannibalisme	Rite: rituele handeling: sacrament: heilig maal: kannibalisme
Ontsteking van het vuur	Rite: vuurritueel: ontsteking van het vuur (Eg.)
uitdoving van het vuur	Rite: vuurritueel: uitdoving van het vuur (Eg.)
rund	Rund
kalf	Rund: kalf
koe	Rund: koe
wilde koe uit de moerassen	Rund: koe, wilde moeras-
stier	Rund: stier
maan(stier)	Rund: stier, maan-
maanstier	Rund: stier, maan-
artha	Sansk. termen: *artha*
Yoga Bhāṣya	Sansk. termen: *bhāṣya*
Bodhi	Sansk. termen: *bodhi*
cakravartin	Sansk. termen: *cakravartin*
dharma	Sansk. termen: *dharma*
kāma	Sansk. termen: *kāma*
māra	Sansk. termen: *māra*
māyā	Sansk. termen: *māyā* (2)
mokṣa	Sansk. termen: *mokṣa = mukti*
nir-vana	Sansk. termen: *nirvāṇa*
Śakti (kracht) van Śiva	Sansk. termen: *Śakti*
Samādhi	Sansk. termen: *samādhi*
Satī betekent ‘zij die (als vrouw) goed en	Sansk. termen: *satī*
Śava	Sansk. termen: *śava*
stūpa (eig. ‘haarknoet’)	Sansk. termen: *stūpa*
Yoga Sūtra	Sansk. termen: *sūtra*: *Yoga Sūtra*
Tattvavaiśāradī	Sansk. termen: *Tattvavaiśāradī*
trivarga	Sansk. termen: *tri*
trivarga	Sansk. termen: *trivarga*
Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad	Sansk. termen: *upaniṣad*: *Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad*
Yoga:	Sansk. termen: *yuj*: *yoga*
yogin	Sansk. termen: *yuj*: *yogin*
die zelf alles voortbrengt	Schepping

gecreëerd	Schepping
geschapen	Schepping
scheppen	Schepping
schepping	Schepping
schept	Schepping
schiepen	Schepping
‘dienaressen van de ka’s’	Schepping: ‘dienaressen van de ka’s’, ~ van de
allesscheppend	Schepping: allesscheppend
Zeus en Apollo spleten de eerste	Schepping: antropogenie: als androgyn (en splitsing in man en vrouw)
eenmalige schepping	Schepping: eenmalige ~
herschept	Schepping: herschepping
is nog fysiek	Schepping: methode: fysieke (seksuele) ~
schepping (hart en tong)	Schepping: methode: gedachte en woord, (geestelijke) ~ door
schepping geschiedt d.m.v. het woord	Schepping: methode: gedachte en woord, (geestelijke) ~ door
schepping in het hart geboren en door de	Schepping: methode: gedachte en woord, (geestelijke) ~ door
levend wezen	Schepping: schepsel
levende wezens	Schepping: schepsel
schepsel	Schepping: schepsel
vormen van leven	Schepping: schepsel
androgynen	Seksualiteit: 1. type: geslachtelijkheid, twee-(hermafroditisme, androgynie)
die aarde (zijn moeder) in bezit neemt	Seksualiteit: 1. type: incest
coïtushouding	Seksualiteit: 2. act.: coïtushouding
man boven, vrouw onder	Seksualiteit: 2. act.: coïtushouding
man onder, vrouw boven	Seksualiteit: 2. act.: coïtushouding
vrouw in hurkhouding boven een man	Seksualiteit: 2. act.: coïtushouding
coïtus	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
vereniging met de godin	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
bevrucht	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
verwekt	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
fallus	Seksualiteit: 5. org.: fallus
vrouwelijke genitalia	Seksualiteit: 5. org.: vagina
sperma	Seksualiteit: 5. org.: zaad (sperma)
slang	Slang
Uraeus-slang	Slang: 2. type: Uraeus-slang (Eg.)
Uraeus	Slang: 4. kar.: ~ die zich opricht (lat. Uraeus = gr. Ουραιος)
groep	Sociologie: gemeenschap
hofhouding	Sociologie: gemeenschap van het gevolg
bepaalde gemeenschap	Sociologie: gemeenschap, religieuze
gemeenschap leidt de mens	Sociologie: gemeenschap, religieuze
relatie met het goddelijke	Sociologie: relatie, religieuze
relatie tussen de mens en God	Sociologie: relatie, religieuze
relatie tussen God en aanbidders	Sociologie: relatie, religieuze
vlegelscepter	Staf: 2. scepter: vlegelscepter
steen	Steen
valt de zon van buiten af aan	Strijd en vrede: aanval
vijanden	Strijd en vrede: antagonisme
antagonisten	Strijd en vrede: antagonisme
de Antagonist	Strijd en vrede: antagonisme: aartsvijand
antigoden	Strijd en vrede: antagonisme: antigod
rituele liefde-dood	Strijd en vrede: antagonisme: seksueel ~ (liefde-dood, *Liebestod*, *love death*)
dreigt	Strijd en vrede: bedreiging
belaagd	Strijd en vrede: belagen
gebeten	Strijd en vrede: bijten

afhankelijkheid	Strijd en vrede: gebondenheid: mythische afhankelijkheid (terugverlangen naar de oude goddelijkheid van de mens en daardoor een zich afhankelijk maken van de goden)
agressie	Strijd en vrede: geweld (gewelddadigheid)
Veroveringen	Strijd en vrede: inval (verovering)
wordt de heerser	Strijd en vrede: inval (verovering)
gewelddadige vereniging der Twee	Strijd en vrede: inval: 'vereniging der twee landen' (Eg.)
nederlaag	Strijd en vrede: nederlaag (verlies)
verliest	Strijd en vrede: nederlaag (verlies)
overwinning	Strijd en vrede: overwinning
overwonnen	Strijd en vrede: overwinning
wint	Strijd en vrede: overwinning
bestreden	Strijd en vrede: strijd
oorlog	Strijd en vrede: strijd
strijd	Strijd en vrede: strijd
kosmische strijd	Strijd en vrede: strijd, kosmische
Conflict	Strijd en vrede: strijd: conflict (ruzie)
heilige oorlog	Strijd en vrede: strijd: heilige oorlog
verdrijving	Strijd en vrede: verdrijven (verjagen, vervolgen)
verzoening	Strijd en vrede: verzoening
vrede	Strijd en vrede: vrede
vriendschap	Strijd en vrede: vriendschap
symboliek	Symboliek
stier: hij is nu een kosmologisch symbool	Symboliek: 3. thema: kosmos, ~ van de: stiersymboliek
Religieuze symbolen	Symboliek: 3. thema: religie, ~ van de
vruchtbaarheidssymbolen	Symboliek: 3. thema: vruchtbaarheid (vegetatie, groei) , ~ van de
personificaties	Symboliek: 5. asp.: personificatie als symbool
symbool van de dood in het leven	Symboliek: duisternis van de maan als symbool van de dood in het leven
Harpoen en meer: symbool van Beneden	Symboliek: harpoen en meer als symbolen van Beneden-Egypte
huis, de stad, het land en de troon zijn	Symboliek: huis, stad, land en troon als symbolen van de moedergodin
koe is het symbool van de zachtaardige	Symboliek: koe als het symbool van de moeder en de moederliefde
voorgesteld als een cirkel, nl. als het *yin*-	Symboliek: kring: cirkel met *yin*-en *yang*verdeling als symbool van *tao* (Chin.)
wordt voorgesteld als de	Symboliek: moeder als symbool van *dharma* (Ind.)
wordt voorgesteld als de	Symboliek: moeder als symbool van *tao* (Chin.)
Rund als religieus symbool	Symboliek: rund als religieus symbool
Uraeus-slang als symbool van faraonisch	Symboliek: slang [Uraeus-] als symbool van faraonisch gezag
tempel werd voorgesteld als de	Symboliek: tempel als symbool van de baarmoeder van de kosmische godin Koe
symbolische berg	Symboliek: *ziggurat* als symbool van een berg (Mes.)
bevel	Taal: 1. type: bevel (machtswoord)
het woord	Taal: 1. type: bevel (machtswoord)
idioom	Taal: 1. type: idioom (taalvorm)
het zingen	Taal: 1. type: zang van de maanstier
koor der engelen	Taal: 1. type: zang, samen-: koor der engelen
Zegeningen	Taal: 1. type: zegening
tekst	Taal: 2. tekst
weergave	Taal: 2. tekst, verslaggevende (verslag, weergave)
heilig boek	Taal: 2. tekst: boek, heilig
huisdocument	Taal: 2. tekst: boek, mythisch: 'Geheim van de twee partners' (Eg.)
document van de faraonische	Taal: 2. tekst: boek, mythisch: 'Geheim van de twee partners' (Eg.)
Geheim van de Twee Partners	Taal: 2. tekst: boek, mythisch: 'Geheim van de twee partners' (Eg.)

het document	Taal: 2. tekst: boek, mythisch: ‘Geheim van de twee partners’ (Eg.)
commentaren	Taal: 2. tekst: commentaar (kritiek)
cyclus	Taal: 2. tekst: cyclus, literaire
Inscriptie	Taal: 2. tekst: inscriptie (tablet)
Ṛg	Taal: 2. tekst: lied, lof-: term: *ṛc* (*ṛg*, *ṛk*) (lit.) (Ind.)
lijst van 68 ‘deugden’	Taal: 2. tekst: lijst van deugden: ‘68 ‘deugden’’ (Mes.)
lijst van 68 ‘deugden’	Taal: 2. tekst: lijst van kosmische principes
lijst	Taal: 2. tekst: lijst, konings-
Berossos: 1200	Taal: 2. tekst: lijst: Koningslijst van Berossos (Mes.)
Lijst van Berossos	Taal: 2. tekst: lijst: Koningslijst van Berossos (Mes.)
Genesis-lijst	Taal: 2. tekst: lijst: Koningslijst van Genesis 5 (Hebreeuwse versie) (Isr.)
lijst van de aartsvaders uit Genesis	Taal: 2. tekst: lijst: Koningslijst van Genesis 5 (Hebreeuwse versie) (Isr.)
Lijst van Genesis 5 (Hebreeuwse versie)	Taal: 2. tekst: lijst: Koningslijst van Genesis 5 (Hebreeuwse versie) (Isr.)
Sumerische koningslijst	Taal: 2. tekst: lijst: koningslijst, Sumerische (Mes.)
Sumerische lijst Weld-Blundell 144	Taal: 2. tekst: lijst: koningslijst, Sumerische, Weld-Blundell 144 (Mes.)
W-B 144	Taal: 2. tekst: lijst: koningslijst, Sumerische, Weld-Blundell 144 (Mes.)
Sumerische lijst Weld-Blundell 62	Taal: 2. tekst: lijst: koningslijst, Sumerische, Weld-Blundell 62 (Mes.)
W-B 62	Taal: 2. tekst: lijst: koningslijst, Sumerische, Weld-Blundell 62 (Mes.)
naam van een godin	Taal: 2. tekst: naam, goden-
Godennaam:	Taal: 2. tekst: naam, goden-
godin onder een andere naam	Taal: 2. tekst: naam, goden-
Afgeleide persoonsnamen	Taal: 2. tekst: naam, persoons-
naam van het document	Taal: 2. tekst: naam, voorwerps-
poëtisch	Taal: 2. tekst: poëzie
versie	Taal: 2. tekst: versie
tijd [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd
Mythische tijd	Tijd
tijd;	Tijd
tijd:	Tijd
tijd.	Tijd
tijd,	Tijd
Mythische tijd	Tijd: 1. type: mythische ~
dag [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dagen	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dagelijks	Tijd: 2. deel: dag, elke (dagelijks, overdag)
volgende dag	Tijd: 2. deel: dag: morgen (= de volgende dag)
’s avonds	Tijd: 2. deel: dagdeel: avond
jaar	Tijd: 2. deel: jaar (jaarindeling)
jaren	Tijd: 2. deel: jaar (jaarindeling)
Sumerische kalenderjaar	Tijd: 2. deel: jaar: Sumerisch kalenderjaar (Mes.)
tijd van de zonnewende	Tijd: 2. deel: jaarperiode: zonnewende
uur [voorafgegaan door een spatie]	Tijd: 2. deel: uur (uurindeling)
min.	Tijd: 2. deel: uur: minuut
minuut	Tijd: 2. deel: uur: minuut
sec.	Tijd: 2. deel: uur: seconde
week [voorafgegaan door een spatie]	Tijd: 2. deel: week
weken	Tijd: 2. deel: week
5 dagen voor 1 week	Tijd: 2. deel: week, vijfdaagse

weken x 5 dagen	Tijd: 2. deel: week, vijfdaagse
‘goddelijke jaren’	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (Ind.): ‘goddelijk jaar’ (360 jaar)
Kali Yuga	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (Ind.): Yuga, Kali
kosmisch tijdperk	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (kosmisch tijdperk)
wereldtijdperken	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (kosmisch tijdperk)
Eon	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (Mes.): Groot of Platonisch Jaar of Eon
Groot Jaar	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (Mes.): Groot of Platonisch Jaar of Eon
Groot of Platonisch Jaar	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (Mes.): Groot of Platonisch Jaar of Eon
Grote Jaar	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (Mes.): Groot of Platonisch Jaar of Eon
Grote Jaren	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (Mes.): Groot of Platonisch Jaar of Eon
tijdperk van 432.000 jaar	Tijd: 2. deel: wereldtijdperk (Mes.): Groot of Platonisch Jaar of Eon
dit principe	Tijd: 4. temporaliteit: centrum van de ~ of kringloop
onbeweeglijke middelpunt van de	Tijd: 4. temporaliteit: centrum van de ~ of kringloop
tijd die was, is en blijft	Tijd: 4. temporaliteit: centrum van de ~ of kringloop: eeuwigheid
eeuwige	Tijd: 4. temporaliteit: eeuwigheid
eeuwigheid	Tijd: 4. temporaliteit: eeuwigheid
tijdloze	Tijd: 4. temporaliteit: eeuwigheid
generatieve ritme	Tijd: 4. temporaliteit: ritme van de kosmische (levens)orde
tijdelijk	Tijd: 4. temporaliteit: tijdelijkheid
zonder begin en zonder einde	Tijd: 4. temporaliteit: tijdloosheid
toekomst	Tijd: 4. temporaliteit: toekomst
verleden	Tijd: 4. temporaliteit: verleden
kalender	Tijd: 5. asp.: kalender (tijdrekening)
Babylonische kalender	Tijd: 5. asp.: kalender, Babylonische (Mes.)
joodse kalender	Tijd: 5. asp.: kalender, Joodse (Isr.)
troon	Troon
dubbele troon van Beneden- en Boven	Troon: 1. type: koningstroon: dubbele ~ van Beneden- en Boven-Egypte (Eg.)
twee	Twee
dualisme	Twee: dualisme
tegenstellingen die in diepte	Twee: dualisme
tegenstelling	Twee: dualisme
beide	Twee: dualiteit
dubbel	Twee: dualiteit
duplicaat	Twee: dualiteit
twee: mannetje	Twee: polariteit
Twee Partners	Twee: polariteit
yang	Twee: polariteit: *yin* en *yang* (Chin.)
Yin	Twee: polariteit: *yin* en *yang* (Chin.)
yin-en-*yang*	Twee: polariteit: *yin* en *yang* (Chin.)
gescheiden	Twee: splitsing
gespleten	Twee: splitsing
God is gescheiden van de mens	Twee: splitsing
het ene dat twee wordt	Twee: splitsing
scheidde	Twee: splitsing
scheiding	Twee: splitsing
spleten de eerste androgynen in tweeën	Twee: splitsing
splitst	Twee: splitsing
verdeelt een ander	Twee: splitsing
verdeelt zichzelf	Twee: splitsing
Mythische scheiding	Twee: splitsing: mythische scheiding
planten	Vegetatie

bloem	Vegetatie: 3. deel: bloem (bloesem, bloemknop)
bloesems	Vegetatie: 3. deel: bloem (bloesem, bloemknop)
olie	Vegetatie: 4. mat.: olie
de plant	Vegetatie: 5. asp.: toverkruid: geboorteplant
geboorteplant	Vegetatie: 5. asp.: toverkruid: geboorteplant
verlichting	Verlossing
Bodhi	Verlossing: 1. type: *bodhi* (Ind.-B.)
mokṣa	Verlossing: 1. type: *mukti* = *mokṣa* (Ind.)
gered	Verlossing: 1. type: redding
Zelf zoeken	Verlossing: 1. type: zelfverlossing
Zelfverlossing	Verlossing: 1. type: zelfverlossing
weg die iemand of iets in het aardse	Verlossing: 2. weg naar ~
wegen	Verlossing: 2. weg naar ~
Samādhi	Verlossing: 2. weg naar ~: 'Yoga Sūtra-*mārga*': *yoganga* 8 (*samyama yoganga*): '*samadhi*' (Ind.)
verlossing van de pijn ervan	Verlossing: 2. weg naar ~: dood
meditatie	Verlossing: 2. weg naar ~: meditatie
mediteert	Verlossing: 2. weg naar ~: meditatie
Satori	Verlossing: 4. toestand van verlossing: *satori* (Jap.)
verlossing van het bedrog van het	Verlossing: 6. separ.: bedrog van het ego
om zijn wederopstanding	Verrijzenis en wedergeboorte: tot leven wekken
historische gebeurtenis en de heilige	Verrijzenis en wedergeboorte: vernieuwing (herstel, zelfvernieuwing)
herboren	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
hergeboorte	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
herrijzenis	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
terugkomt	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
wedergeboorte	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
wederkeer	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
wederopstanding	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
wedergeboorte door water	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte door water
Vorm	Verschijning: 1. alg. verschijningsvorm (gedaante, uiterlijk, vorm, manifestatie)
manifestatie van God	Verschijning: 1. alg. verschijningsvorm (gedaante, uiterlijk, vorm, manifestatie)
manifestaties van een tijdloze Ptah	Verschijning: 1. alg. verschijningsvorm (gedaante, uiterlijk, vorm, manifestatie)
manifestaties van Re	Verschijning: 1. alg. verschijningsvorm (gedaante, uiterlijk, vorm, manifestatie)
manifestaties van het zijnsmysterie	Verschijning: 1. alg. verschijningsvorm (gedaante, uiterlijk, vorm, manifestatie)
herverschijnt	Verschijning: 1. alg.: gedaantewisseling
verandert in een koe, hij in een stier	Verschijning: 1. alg.: gedaantewisseling
antropomorfe zienswijze	Verschijning: 3. pers.: antropomorfisme
antropomorfisch	Verschijning: 3. pers.: antropomorfisme
menselijke trekken	Verschijning: 3. pers.: antropomorfisme
gedaante van een mens	Verschijning: 3. pers.: antropomorfisme
Landen is een uiting	Verschijning: 3. pers.: historische verschijning (verschijning in de geschiedenis)
legendarische geschiedenis als	Verschijning: 3. pers.: historische verschijning (verschijning in de geschiedenis)
manifestatie in de geschiedenis	Verschijning: 3. pers.: historische verschijning (verschijning in de geschiedenis)
belichaamt	Verschijning: 3. pers.: incarnatie
incarnatie	Verschijning: 3. pers.: incarnatie
epifanie van de Vorm der vormen	Verschijning: 3. pers.: overig specifiek: kunst en leven als epifanie van de Oeridee
verandert in een koe, hij in een stier	Verschijning: 3. pers.: theriomorfisme

openbaring	Verschijning: 5. asp.: openbaren
oorlogvoering;	Verschijning: 6. waarn.: illusie (schijngestalte, schijnvoorstelling, wereldillusie)
illusie	Verschijning: 6. waarn.: illusie (schijngestalte, schijnvoorstelling, wereldillusie)
schijngestalten	Verschijning: 6. waarn.: illusie (schijngestalte, schijnvoorstelling, wereldillusie)
schijnvoorstellingen	Verschijning: 6. waarn.: illusie (schijngestalte, schijnvoorstelling, wereldillusie)
Imitatie	Verschijning: 6. waarn.: illusie: imitatie (nagebootste gedaante, veinzen, voorwenden, doen alsof)
imitatio dei	Verschijning: 6. waarn.: illusie: imitatie: term: *imitatio dei* ('navolging van God') (L/R)
māyā	Verschijning: 6. waarn.: illusie: term: māyā (Ind.)
werkelijkheid	Verschijning: werkelijkheid
vogel	Vogel
adelaar	Vogel: arend (adelaar)
arend	Vogel: arend (adelaar)
valk	Vogel: valk
zonnevalk	Vogel: valk, zonne-
ba [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Vogel: zielenvogel: 'Ziel' (*ba*) (Eg.)
De vogel	Vogel: zonne(leeuw)vogel
zonneleeuwvogel	Vogel: zonne(leeuw)vogel
Zonnevogel	Vogel: zonne(leeuw)vogel
faience	Voorwerp: aardewerk: faience
touw	Voorwerp: band: touw
bed [+ spatie]	Voorwerp: bed
bedden	Voorwerp: bed
emmer	Voorwerp: emmer
Harpoen	Voorwerp: harpoen
meubilair	Voorwerp: meubilair
ploeg	Voorwerp: ploeg
standaards	Voorwerp: standaard, leger-
Voertuigen des doods	Voorwerp: voertuig des doods
vuur	Vuur
hoorbaar	Waarneming: 1. horen: hoorbaarheid
onhoorbare	Waarneming: 1. horen: onhoorbaarheid
zichtbare werkelijkheid verborgen	Waarneming: 2. zien: onzichtbaarheid
voorzienigheid	Waarneming: 2. zien: vooruitzien (voorzienigheid)
zichtbare	Waarneming: 2. zien: zichtbaarheid
smaak	Waarneming: 5. proeven: smaak
wapen	Wapen
water	Water
wateren	Wateren
golven	Wateren: golf
meer:	Wateren: meer (vijver, poel, plas)
vijver	Wateren: meer (vijver, poel, plas)
moerassen	Wateren: moeras, riet-
diepe wateren	Wateren: oerwateren
oerzee	Wateren: oerwateren
rivieren	Wateren: rivier
overstroming	Wateren: vloed, overstromingswateren
overstroomden	Wateren: vloed, overstromingswateren
de vloed	Wateren: zondvloed(wateren) (grote vloed, kosmische overstroming)
mythische vloed	Wateren: zondvloed(wateren) (grote vloed, kosmische overstroming)

lijden	Welzijn en ziekte: lijden
pijn	Welzijn en ziekte: lijden
ramp	Welzijn en ziekte: onheil, rampspoed, ellende
rijkdom	Welzijn en ziekte: rijkdom
succes	Welzijn en ziekte: succes
artha	Welzijn en ziekte: succes: term: *artha* (Ind.)
vruchtbaarheid	Welzijn en ziekte: vruchtbaarheid
tot staan brengen	Werkzaamheid: bewegen: stilstaan, tot stilstand komen, tot staan brengen
draagt de witte kroon	Werkzaamheid: dragen
helpen	Werkzaamheid: helpen (hulp)
hulp	Werkzaamheid: helpen (hulp)
staan haar bij	Werkzaamheid: helpen (hulp)
vallen	Werkzaamheid: neervallen (zinken, wegzakken, neerstorten)
dragen, ondersteunen	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op)
Dharma (= 'dragen, ondersteunen')	Werkzaamheid: steunen: term: *dhṛ* (wortel) (Ind.)
orde [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Wet en orde: orde
De wiskundige orde	Wet en orde: orde
orde;	Wet en orde: orde
orde,	Wet en orde: orde
orde. [voorafgegaan door een spatie]	Wet en orde: orde
orde: [voorafgegaan door een spatie]	Wet en orde: orde
hemelse orde	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
hemelse wetten	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
kosmische en de sociale orde	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
weg van de hemel	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
wetten van de hemel	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
dierlijke, plantaardige	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
kosmische orde	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
orde van de wereld en de levende	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
wereldorde	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
Grote Moeder	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-: 'Grote Moeder'
dharma	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-: term: *dharma* (Ind.)
Ma'at	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-: term: Ma'at (Eg.)
kosmische en de sociale orde	Wet en orde: orde, maatschappelijke (sociale -)
Neolithische orde	Wet en orde: orde, Neolitische
die zelf een subjectieve	Wet en orde: orde, subjectieve
wiskundige orde	Wet en orde: orde, wiskundige wereld-
wettelijke en zedelijke orde	Wet en orde: orde, zedelijke
niet helemaal juist	Wet en orde: orde: juistheid: onjuistheid (verkeerd)
Sumerië: *me*.	Wet en orde: orde: kosmische (levens) – of wet: term: *me* (Mes.)
(*me*)	Wet en orde: orde: kosmische (levens) – of wet: term: *me* (Mes.)
(*me*,	Wet en orde: orde: kosmische (levens) – of wet: term: *me* (Mes.)
Tao	Wet en orde: orde: kosmische (levens) – of wet: term: *tao* (Chin.)
Moira	Wet en orde: orde: kosmische (levens) – of wet: term: μοιρα (Gr.)
weg van de aarde	Wet en orde: orde: natuur- of wet
gevolgd door	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgden op	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgt angst	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
vervolgens	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgt een meditatie	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
Herstel	Wet en orde: orde: restauratie, kosmische
restauratie	Wet en orde: orde: restauratie, kosmische
vernieuwing van de wereld	Wet en orde: orde: restauratie, kosmische
kosmische restauratie	Wet en orde: orde: restauratie, kosmische

zekerheid	Wet en orde: orde: stabiliteit, evenwicht(igheid), gelijk(waardig)heid
waar’	Wet en orde: orde: waarheid
ware	Wet en orde: orde: waarheid
Satī	Wet en orde: orde: waarheid: term: *sat, satya* (fil. term), *satī* (godin) (Ind.)
wanorde	Wet en orde: orde: wanorde, chaos i.t.t. orde
onzekerheid	Wet en orde: orde: wanorde: instabiliteit
Het einde is	Wet en orde: orde: wereldondergang
kosmische ontbinding	Wet en orde: orde: wereldondergang
met hybris lijdt de nederlaag	Wet en orde: orde: wereldondergang
val	Wet en orde: orde: wereldondergang
Dag des Oordeels	Wet en orde: orde: wereldondergang: ‘Dag des Oordeels’ (Chr.)
wetten	Wet en orde: wet
wet van Šamaš	Wet en orde: wet van Šamaš (Mes.)
overeenkomst met een bepaald volk	Wet en orde: wet: contract: overeenkomst (verbond) tussen een bepaald volk en God
getal 60, de	Wet en orde: wet: getal 60, de maat van ruimte en tijd
wiskundig	Wetenschap: 1. type: wiskunde
Tattvavaiśāradī	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek: term: *vaiśāradī, Tattva-* (‘onderzoek der werkelijkheid’) (lit.) (Ind.)
kledingwisseling	Wisseling: 1. alg. type: kleding, ~ van
kostuum kon verwisselen	Wisseling: 1. alg. type: kleding, ~ van
verwisselt in de paleiskapel zijn	Wisseling: 1. alg. type: kleding, ~ van
regens	Wolk en regen: regen
wolken	Wolk en regen: wolk
formules	Woord: toverspreuk
zon	Zon
zonnewiel	Zon: zonnewiel

[1] Campbell 1